

Jon Moberåten

HUSET KONGEN

Historien om en molo, et klubbhus
og noen båthavner

HUSET KONGEN

Jon Mobråten

HUSET KONGEN

Historien om en molo, et klubbhus
og noen båthavner

© Jubel Forlag / Forlagshuset i Vestfold 2018
Trykk / Innbinding: Livonia Print, Latvia
Papir: 130 gram maxi
Satt med: Sabon 11/15 pkt.
Grafisk utforming: Terje Nielsen
Omslagsbilde: «Kongen» malt av av Arne Kavli i 1933
ISBN: 978-82-8336-004-2

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med
åndsverkloven eller inngåtte avtaler om kopiering.

Innhold

Forord	6
Historien om en molo, et klubbhus og noen båthavner	8
Historien om Lahellemoloen er historien om en småbåthavn.	10
Historien om klubbhuset med vann på alle kanter	23
Å eie og drifte et stort klubbhus	39
Livet i nytt klubbhus og en stor utstilling	44
Krigsårene	52
Etterkrigsår og gjenoppbygging	54
Robane på Bogstadvannet	59
Krevende år i en ny tid	62
Overgang fra hvite duker til et sted å være	64
Tid for fest og moro	71
Noen mellomår	78
Kvinnenenes inntog	81
Opplading til 100 –årsjubileum	83
Vendepunktet og overtakelsen	87
Trusler og muligheter	92
De første møter med kommunen	95
Fra leietaker til grunneier	98
Biler til bryderi	104
Molo og endringer på havna	108
Bygging av ny molo	113
Tilbakeblikk og start på Randsborgperioden	116
Per Gustavsens nettverk	120
Nye høydepunkt	122
Tilbake til start ...	124
På'n igjen	129
Historien om en båthavn i et juridisk farvann	134
Snipp snapp snute, så ...	140

Forord

Bakgrunnen for den historien som her fortelles var et ønske om å dokumentere et arbeid som startet i slutten av syttiårene og pågikk fram til 2014. Historien begynner med at Christiania Roklub var nær ved å måtte selge klubbhuset Kongen i Frognerkilen fordi inntektene i klubben ikke dekket de nødvendige vedlikeholdskostnadene på huset. Historien slutter med inngåelse av et sett avtaler som sikret både eiendomsrett og inntekter, og på den måten gjorde det mulig å beholde klubbhuset.

Historien var opprinnelig skrevet med tanke på roklubbens årbok for noen år siden, men teksten ble for lang til en slik bok.

Erling Storm og Henning Cook hadde begge lest historien og mente at den burde utgis som en egen tekst ved en passende anledning.

Jeg valgte da å skrive inn litt mer om klubbhuset Kongen, selve tilblivelsen og de historier som har vært fortalt om bakgrunnen for at klubbhuset ble bygget på Lahellegrunnen, midt i Frognerkilen. Fortellingen favner derfor mye av roklubbens historie, fra dens begynnelse og fram nesten til våre dager.

Den første tidsepoken er knyttet til Hannibal Fegth som drivkraft, da klubbens økonomi var basert på donasjoner og kontingent. Bekjentskaper og nettverk inn i kommunale etater ser ut til å ha vært den viktigste kanalen for å oppnå det de ønsket.

Den andre epoken starter etter Fegths død i 1967, og er knyttet til det gryende ungdomsopprøret som var på vei. Roklubben opplevde så absolutt dette, siden vi delte klubbhus med Club 7 i flere år. På den tiden sto ikke donasjoner like sterkt i samfunnet. Det var sosialdemokratiet som viste vei og idrett ble i større grad en samfunnsoppgave. Kommunale myndigheter inngikk i et samarbeid med idrettsforeningene, og kommunen støttet virksomheten økonomisk. Roklubben kjennetegnes i denne perioden i stor grad av dugnadsarbeid og samarbeid med kommunen.

Den tredje og siste epoken i denne fortellingen er den hvor både stat,

kommune, idrettsforeninger og offentlige institusjoner blir betraktet som enkeltstående forretningsaktører. Nå gjelder det å ha inntekter, og for å få inntekter må man ut i et marked og følge spillereglene der. For roklubben og denne fortellingens del fører dette til at forretningsadvokatene melder sin ankomst i fortellingen rundt 1995.

Det er i stor grad blitt en historie om roklubbens tillitsmenn, og om det medlemmene har bidratt med i tillegg til å ro. Det er ikke en historie om klubbens seire og å høste laurbær. Det er like fullt en historie om Christiania Roklub.

Nå finnes det ikke én virkelig og sann historie om det som har skjedd i Christiania Roklub fra starten og fram til i dag. Det finnes derimot en del forskjellige fortellinger som sammen danner historien. Denne fortellingen er mitt bidrag eller supplement til historien.

Deler av teksten er avskrift av originale dokumenter. Andre deler er basert på muntlig stoff slik jeg har blitt fortalt og husker det. Når det gjelder muntlig stoff må jeg skyte inn at hukommelsen min ikke rangerer stoffet slik at det med størst sannhetsverdi ligger øverst. Det kan bety at jeg husker noe feil, og derfor har skrevet noe som andre har opplevd annerledes. Det har ikke vært min mening å omskrive noe.

I tillegg har jeg tatt meg den frihet å dikte litt. Det som er diktet er satt i kursiv. Det gjelder noen historier hvor personer er fiktive og hvor en mulig gjenkjennelse ikke er tilsiktet.

Det er umulig i en slik sammenheng ikke å nevne navn. Utvalget er ikke fyllestgjørende og mange som burde vært nevnt er ikke nevnt. Jeg vil håpe at jeg tilgis det.

En særlig takk til Robert Fegth for hyggelige samtaler og tilgang på mye stoff om faren. Likeså takk til Tore Siljan for tilsvarende hyggelig samtale om hans far.

Og sist, men ikke minst, dette hadde ikke blitt noe av om ikke Erling Storm hadde motivert meg til det, og påtatt seg alt det praktiske arbeidet med å få stoffet trykket, bildene scannet og alle de andre detaljene som en slik bok krever.

Hvalstad, 2018

Jon Mobråten

Historien om en molo, et klubbhus og noen båthavner

Sola hadde gått ned, dagen var i ferd med å bli til kveld. De hadde sittet lenge på Grand Café og ruslet i bedagelig tempo ned til Skillebekk. Nederst i Bjørn Farmandsgate krysset de jernbanelinjen. Nå sto de ytterst på den nybygde Lahellemoloen. Det var stille, med unntak av en 8-meter som bakset med seilene for å klare å komme fram til bøya borte ved Dronningen.

Fegth sto i egne tanker. Var det virkelig her, på Lahellegrunnen, det nye klubbhuset skulle ligge?

Han sto ytterst på moloen, en molo som bare endte i et gjerde. Den førte ikke til noe, slik det gjorde på den andre siden hvor Dronningen lå som en svane i vannet.

Det var en i følget som nevnte noe om siste tog utover til Sandvika. De nådde ikke toget. Byggekomiteen kom aldri så langt som til Holtekilen i Bærum. Alternativet til å bygge i Frognerkilen rakk de aldri å se på. Det var i Frognerkilen de skulle være.

For da Fegth denne kvelden i juni 1921 for første gang gikk utover Lahellemoloen, ble det klart for ham at det var her for enden av moloen at det nye klubbhuset skulle ligge. Tanken, overmotet, styrken han følte gjorde at han bestemte seg der og da: Roerne skulle ikke ha noe dårligere klubbhus enn seilerne, og det ville aldri dukke opp noen tomt i Frognerkilen som ville passe bedre.

Det var riktignok havnefogd Kjelstrup som først hadde tenkt tanken, og lansert den under lunsjen som de to hadde hatt tidligere på dagen. Tilfeldighetene ville ha det til at både fogden og Fegth-en hadde en fortid i England og begge hadde vært i badebyen South-End ved Themsens munning og sett hva som var mulig å bygge for enden av en lang pir ut i vannet.

«Hadde det ikke vært morsomt å få til noen slikt i Norge da, Fegth?» hadde fogden sagt.

«Gjør Dem i hvert fall en tur ut på moloen, nå når den er ferdig.»

Som sagt så gjort. Tilbake på kontoret hadde Fegth ringt de andre i byggekomiteen og invitert til møte på Grand Café.

Ja, omtrent sånn gikk historien om hvordan klubbhusets beliggenhet ble bestemt når båtmann Siljan fortalte. Hvor Siljan hadde fått denne historien fra vet vi ikke, men det er noe sant i den, for Fegth selv holdt fast ved hele livet at det var en i Havnevesenet som først hadde gjort han oppmerksom på Lahellegrunnen. Ja, i et intervju sent i livet uttalte Fegth sågar at Havnevesenet internt hadde vært innom tanken om at moloen burde lede ut til noe, slik at det harmonerte bedre med Dronningen på den andre siden av kilen.

Beliggenheten er uansett spesiell og noe vi i Christiania Roklub kan være stolte over. Riktignok har ikke dette monumentale byggverket, med vann på alle kanter, som hviler på 40 pilarer, forankret på et undervannsskjær i Frognerkilen, bare vært kilde til stolthet og glede. Det har også vært årsak til en rekke problemer og bekymringer, særlig av økonomisk art.

Men for å vende tilbake til begynnelsen, så hadde planer for et nytt klubbhus vært noe man hadde snakket om lenge blant en del av roerne i klubben, som den gang holdt til på Brandskjæret ytterst på Filipstadtdangen.

Spørsmålet som opptok Fegth der han var på vei tilbake over moloen denne første gangen, var hvordan han skulle få arkitekt Sverre og de andre i byggekomiteen tent på oppgaven.

Arkitekt Sverre hadde to år tidligere presentert planer og skisser for et nytt klubbhus på Brandskjæret og påtatt seg oppgaven med byggeledelse i tillegg. Om han ville ta på seg denne oppgaven, som gikk ut på å bygge et hus midt ute i Frognerkilen på et undervannsskjær, det var det store spørsmålet, og det var det som opptok Fegth akkurat nå.

Historien om Labellemoloen er historien om en småbåthavn

Den første havna for småbåter som ble prosjektert og bekostet av myndighetene i Oslo sto ferdig i 1849. Selve havna besto av et mudret basseng på innsiden av Piperviksbrygga. I dagens Oslo snakker vi om Aker Brygge, der Nesoddbåten legger til i dag.

Før dette lå prammer og småsjakter fortøyd mer tilfeldig. På den tiden var det vanlig at den som hadde en båt tok seg til rette og fant seg en fortøyningsplass. Det kunne være ved Bislettbekken eller Akerselvas utløp. Bjørvika var fra gammelt av hovedstadens egentlige byhavn for skipstrafikken.

Stranden, den første havnen for småbåter i Pipervika.

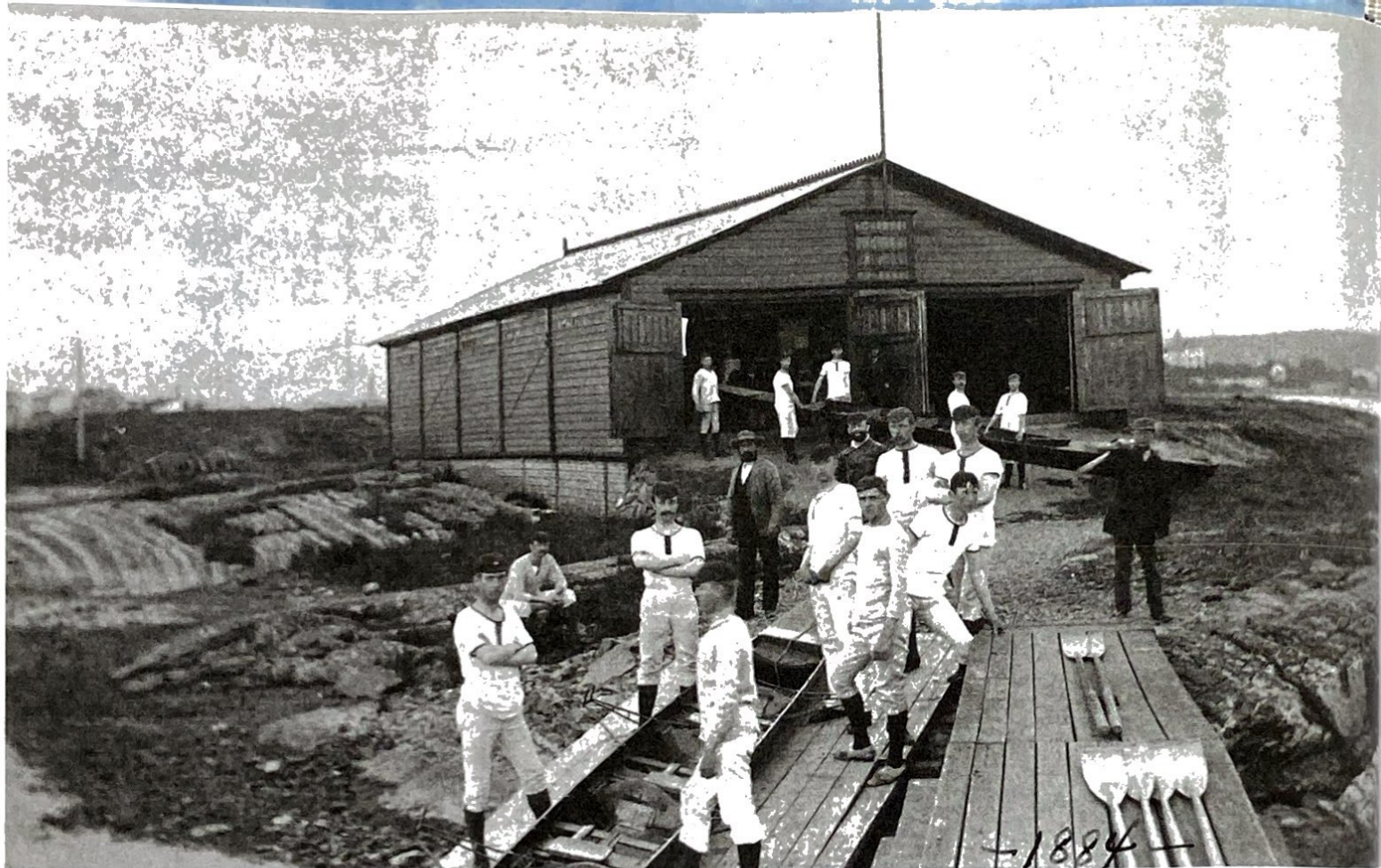

Filipstadbukdens båthavn.

Utover i 1850 årene ble bassenget innenfor Piperviksbrygga fullt av småbåter, og trengselen gjorde at Holmenbukta litt lenger ut ble tatt i bruk som småbåthavn. Da roklubben ble dannet i 1878 var det allerede noen år siden Filipstadbugten hadde blitt tatt i bruk som båthavn. Filipstadbugten var den ytterste og største bukta på strandlinjen fra Pipervika og utover til Brandskjærene. Filipstadbugtens Baatforening ble etablert i 1874 og hadde tilhold i bukta i nærmere femti år.

Om roerne ville lengst mulig vekk fra byens voksende larm, vet vi ikke, men etter noen få år i et skur i Filipstadbugten, flyttet de allerede i 1881 videre utover Filipstادتangen helt ytterst på Brandskjæret, hvor de bygget sitt første båthus. Huset fikk et tilbygg i 1895 som en gave fra Axel Heiberg, en av de fire som hadde stiftet Christiania Roklub.

Roklubben og småbåtene eksisterte fredelig sammen der ute på Filipstادتangen i over førti år, uten at det var nevneverdig mye kontakt dem imellom. Det kan det ha vært flere grunner til, men de hadde en felles tro på fjorden som rekreasjonsområde.

Klubbens første båthus på Brandskjæret.

Allerede i juni 1875 kunne man lese i Morgenbladet:

I en varm sommer i Christiania er det neppe Noget, der bedre er istand til at vedligeholde Appetit, Søvn og Sundhet end om aftenen at tage en Rotur – Fisketur, eller, naar Omstændighederne tillader det, en forfriskende Seiltur, og ikke mange Steder vil man finde et gunstigere Terræn herfor end nettopp i Bunden av Christianiafjorden.

Journalisten i Morgenbladet hadde nok hatt liten eller ingen befatning med rosport, og er opptatt av den rekreasjonen som oppnås med et båtliv med prammer og sjekter. Mange hadde altså en båt på den tiden og artikkelen er et innlegg i datidens debatt om behovet for ytterligere båtplasser og mer regulerte forhold. Slik avsluttes artikkelen:

Det er utelukkende Mangel på sikker Plads, som her i Byen afholder saamange fra at holde en Ro- eller Seilbaad.

I 1890-årene hadde Havnevesenet begynt å legge under seg, ved å kjøpe opp og ekspropriere, og senere fylle ut, den strandlinjen som i dag utgjør kaiområdet i Oslo.

Hannibal Fegth, som ble introdusert innledningsvis, ble en viktig person i roklubbens historie. Han ble medlem av klubben i 1898. Han vokste opp i Holmsbu med sin mor og morfar som var postmester. Han var volontør i Christiania fram til han i 1900 reiste til Manchester i England hvor han skulle prøve lykken. Han ble i England i tre år. Her levde han spartansk, og det lille han tjente var provisjon for å sende vareprøver hjem til Norge. En gave gjorde at han meldte seg inn i Agercroft Rowing Club, noe som gjorde at han kunne vedlikeholde roingen. Samtidig skaffet han seg bekjenskaper gjennom roklubben i bomullsspinnerienes hjemby. Oppholdet i England og livet i den engelske roklubben gjorde Fegth til en engelsk gentleman, ble det sagt. Da han kom tilbake til Norge i 1903, hadde han med seg en del agenturer og han ble samme år valgt til rosjeff i Christiania Roklub. Hannibal Fegth har, som vi skal se, en helt spesiell og unik posisjon i Christiania Roklub.

Etter å ha installert seg med sin virksomhet i hovedstaden, gikk han snart flere dager i uka fra kontoret på Bankplassen, ut til klubbhuset på Brandskjæret, langt der ute, samtidig som han la byen bak seg.

Når han sto på den lille gressplen foran klubbhuset på Brandskjæret i begynnelsen av forrige århundre, så han verken Dronningen eller Framhuset. Han så derimot Oscarshall som sto ferdig allerede i 1852, og han så en økende mengde seilbåter og lystbåter av ymse slag. De fleste seilbåtene var relativt små, mindre enn 20 fot, og de levde i felleskap med sjektene og robåtene i Philipstadbugtens Båtforening. Utover i åttiårene hadde seilbåtene blitt større og kunne ikke lenger ligge i småbåthavnene. Det ble mer vanlig at de ankret opp eller la ut bøyer og moringer i Langevik eller i Frognerkilen. Seilerne skilte senere lag med småbåtfolket. Kongelig Norsk Seilforening (KNS) ble stiftet i 1883, Dronningen ble bygget i 1903 og seilbåtene fikk derved sin egen havn.

Dronningen var et staselig bygg, et treslott i dragestil. Huset brant ned til grunnen i 1929, men allerede i 1931 sto den bygningen som vi i dag kjenner som Dronningen klar og har siden gitt KNS de nødvendige klubblokaler og båtplasser langs moloen ut til skjæret som bygget står på.

Dronningen før brannen sett fra Oscarshall. (Foto: Wilse, Oslo byarkiv.)

Navnet Dronningen hadde skjæret fått som følge av at fiskerne dro garnene sine opp til tørk der. I motsetning til Lahellegrunnen som er et undervannsskjær, var Dronningen et overvannsskjær. At Christiania Roklubs klubbhus skulle få navnet «Kongen», var nærmest bestemt før bygget var bygget. Det var som en pendant til Dronningen at huset fikk sitt navn, og ikke som klubbhus for Christiania Roklub.

I Frognerkilen var det like før og like etter første verdenskrig en situasjon hvor småbåter, seilere og roere delte kilen seg imellom. Seilerne hadde Dronningen, og båtene deres lå på svai i hele kilen. Motorbåtene og sjektene lå langs brygger i Philipstadbukten eller fortøyd i pelerekker langs land. Roerne fra Studentene som fra 1903 har hatt tilhold i sitt klubbhus på Bygdøy, og roerne fra Christiania som holdt til i sitt klubbhus ytterst på Brandskjæret, deler alle farvannet i Frognerkilen.

Interessen for roing var økende, og både Studentene i 1922 og Christiania i 1925 flyttet som vi vet inn i nye og større lokaler, som den gang må ha fremstått som svært overdådige.

Arkitekt Ole Sverre er også en viktig person i denne beretningen.

Ole Sverre ble født i 1865 som den eldste av de i rokretser mye omtalte Sverre-brødrene. Han studerte arkitektur i Berlin fra 1890, og det var her han ble kjent med rosporten. Han kom tilbake til Norge og ble medlem i Christiania Roklub i 1893. Arkitekt Ole Sverre ble svært sentral i byggingen av det nye klubbhuset Kongen. Han har selv i en artikkel beskrevet situasjonen på Brandskjæret på følgende måte:

Der lever endnu mange kjække karer fra klubbens første aar, som utenfor sitt arbejde tæller sine bedste ungdomsminder fra roerlivet paa fjorden og kameratskapet paa Brandskjæret under vort kjære gamle blaa flags beskyttelse.

Jeg vet ikke hvordan det var den gang, men «Baathuset» paa Brandskjæret var et kongerike paa jorden for os alle. Det er sikkert og sandt, og da opstod heller ikke tanken om nyt baathus, før pladsen dernede blev for knap – og kravene paa utvidelser for jernbane – og havneanlæg rykket os ind på livet.

Et samlingsrum – foruten baathallen, garderober og den primitive dusch – savnet vi dog. Ty til restauranter gjorde man den gang ikke. Det engelske «Collegeliv», som skapte samholdet og reiste sporten og staalsatte ungdommen derover, gav England forspranget, - og disse ærerike traditioner blev ogsaa sporen for os til det fælles store maal, at reise et nyt og bedre klubhus.

Slik arkitekt Sverre beskriver forholdene på Brandskjæret, tyder det på at han husker dette som et idyllisk sted som ga ham og vennene hans en frihetsfølelse som hører ungdommen til.

Idyllen var riktignok i ferd med å bli ødelagt, byens vekst og særlig kai-anlegg var i ferd med å fortrenge roerne fra odden ytterst på Brandskjæret.

Det var altså delvis plassmangel, men også noen som mente det var litt for spartanske forhold på Brandskjæret, som gjorde at spørsmålet om videre byggevirkksomhet og behovet for en tomt kom opp, sammen med det faktum at havna i hovedstaden stadig rykket nærmere.

Hannibal Fegth gikk fra å være rosjeft til å bli valgt som formann i 1908, en stilling han beholdt i 30 år. Han må ha hatt en voldsom arbeidskapasitet. I hele formannsperioden rodde han race, trente lag og administrerte roklubben, samtidig som han drev sin agenturforretning.

Fegth rodde mye. Han hadde flest turer en gang før århundreskiftet og hele fem ganger senere. Siste gang var i 1912. Han deltok i Olympiaden både i 1908 og 1912.

Han skrev et utall brev som formann i roklubben der ute på Brand-skjæret.

Han skrev til Renholdsverket slik at privéten ble tømt, han skrev og purret på manglende kontingentinnbetaling, han skrev lange brev til Hovedstyret i Norges Statsbaner hvor han ærbødigst ber om at 15 roere fra Christiania kan få reise med 2. klasse sovevogn mot å betale 3. klasse billett, siden de skal delta i internasjonal regatta i København på formiddagen den påfølgende dag og bør være mest mulig uthvilte.

Han sender brev til Kristiania Kommunale Bad hvor han sterkt beklager det inntrufne ved at en båt fra roklubben har stoppet opp foran Damebadehusene under påskudd av at et fotbrett hadde løsnet, og redegjør samtidig for et nytt oppslag i klubbhuset som forbyr all stopp foran Damebadet.

Han skriver til det Kongelige Forvarsdepartement og gjøre rede for at det sårt trengs en dommerbåt, og lur på om det ærede departement kan avgi en Torpedobåt eller annen mindre båt til det internasjonale rostevnet som er henlagt til Norge. Han melder på lag til regattaer, inviterer kong Haakon til regattaer, han takker for premier og andre donasjoner.

Hvis vi legger til at han i denne tiden, fra 1910 fram mot 1920, også bygger opp sitt agentur til å omfatte hele Skandinavia, så snakker vi om en person som samtidig har opparbeidet seg et voldsomt nettverk.

Den første pengeinnsamlingen til nytt klubbhus begynte allerede i 1915. Samme år skriver Fegth et lengre brev til Kristiania Havnestyre hvor han redegjør for den situasjonen roklubben var i:

Kristiania Havnestyre,

Undertegnede bestyrelse for Christiania Roklub tillater seg herved i ærbødighed at fremkomme til det ærede havnestyre med følgende henvendelse:

Christiania Roklub har som bekjendt sit baathus beliggende ved Frognerkilen paa pynten ved Brandskjæret (indre Braandskjær, hvilken plads det har havt helt siden klubbens stiftelse i 1878, altså nu i 37 aar.

Den disponerte grund tilhører, saavidt vites, dels Kristiania kommune og dels statsbanerne. Klubben har den hele tid betalt en aarlig, kontraktmæssig avgift herfor til statsbanerne av kr. 10,00 pr. aar indtil 1913, senere kr. 100,00 pr. aar, til kommunen er der ikke betalt avgift.

Vi har brakt i erfaring, at de vedtagne planer for de nye bryggeanlæg med strandpromenade samt det nye stationsarrangement for Vestbanen vil medføre at baathuset antagelig ikke kan fortsætte at ligge paa den nuværende plads. Efter indhentede underhaandsoplysninger hos jernbanens vedkommende, overingeniør Vogt-Kielland, kan anlægget av et nødvendig arbeidsspor for utfyllingsarbeidene muligens allerede næste aar kræve en flytning av huset.

Av tidligere underhaanden indhentede oplysninger i de senere aar, har klubben gjort seg et grundet haap om ved fortsat velvilje fra myndigheternes side at faa bli anvist ny tomt ved de nye bryggeanlæg om Brandskjærene i nogenlunde nærhet av vor nuværende plads. Nogen anden og heldigere beliggenhet for baathuset end ved Brandskjærene med den direkte adkomst fra byen kan vanskelig findes. Den overveiende del av de aktive medlemmer er folk, som først etter endt forretnings- og kontortid om aftenen kan drive sin roning, og det vil utvilsomt være meget skadelig for klubbens fremtidige trivsel, om den skulde bli nødt til at flytte til et mindre sentralt sted. Medlems-tallet er for tiden 341, hvorav 193 aktive. Klubben er den eneste roklub som ligger indenfor byens grænser, og er den største klub i sit

slag i landet. Den har i de senere aar (fra 1908) havt sterkt behov for et meget større og modernere baathus end det nuværende gamle, men har vi i paavente av at anlæggene skulde skride frem til det tidspunkt at myndighetene kunde anvise os ny plads stadig maattet utskyte byggeplanerne.

Som det vil forstaaes er der i anledning av stations- og bryggeplanerne opstaat en usikker og vanskelig situasjon for klubben, og vi henvender os derfor herved til det ærede Havnestyre med anmodning om, at der i betragtning av den lange tid klubben nu har holdt tilhuse ved Brandskjærene, ved bryggeplanernes videre bearbeidelse maa bli tat størst mulig hensyn til Christiania Roklub, saaledes at den ogsaa

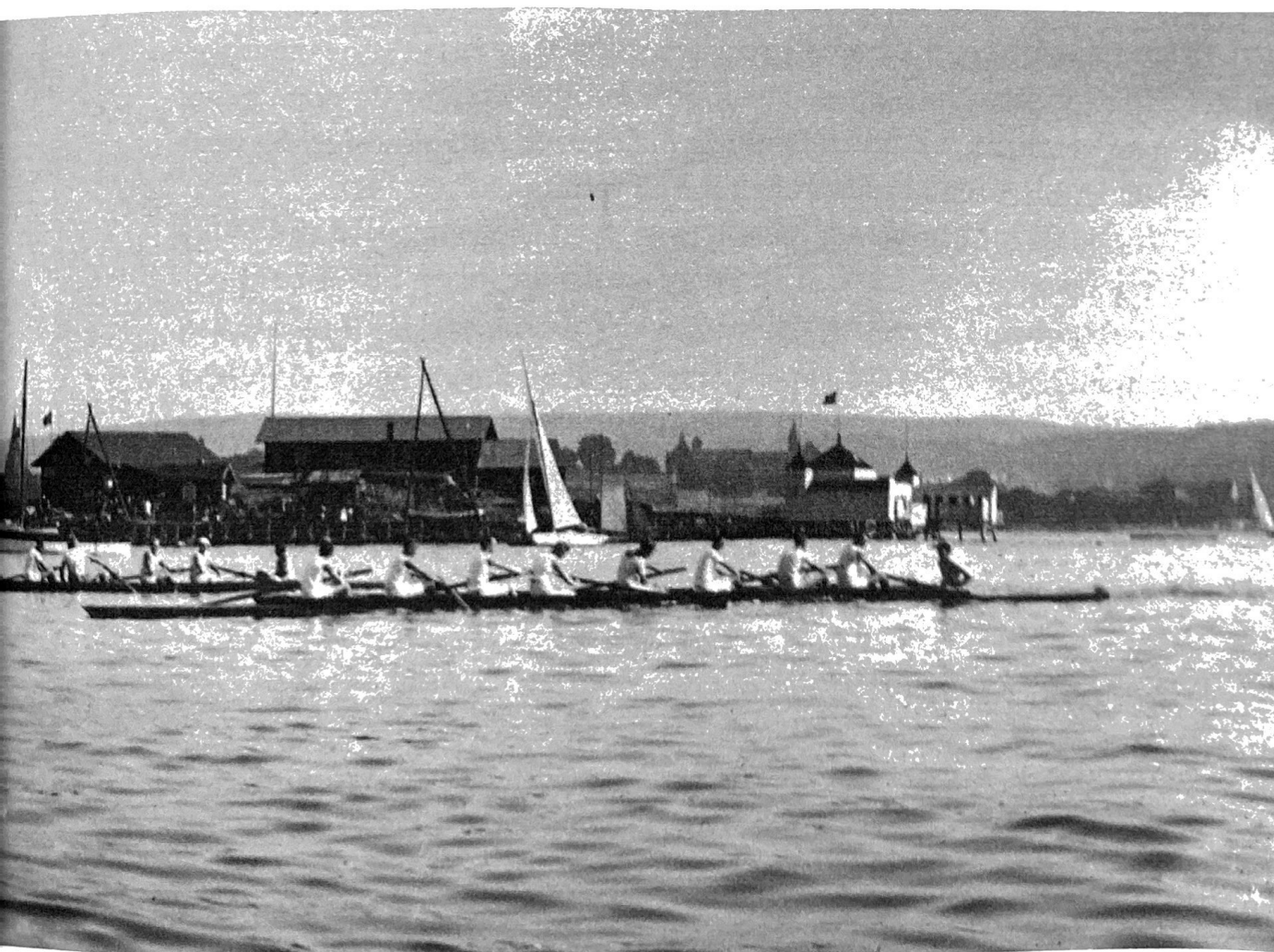

Start åtterløp, med det første klubbhuset i bakgrunnen,

fremtidig kan ha sin plads ved Brandskjærene eller disses umiddelbare nærhet. Det nye baathus vil selvfølgelig i tilfælde bli opført overensstemmende med de krav, som fra rette hold maa bli stillet med havnestrøkets utseende for øie.

I tilslutning hertil tillater vi os samtidig at forespørge om Havnestyret kan give os nogen oplysning om, hvorlænge vort baathus kan bli liggende paa den plads det nu har.

Ærbødigst
Hannibal Fegth
p.t. Formand

Årseths Båtbyggeri på Ytre Brandskjær og Hasvolds Bad helt ytterst.

Fegth skriver ikke noe om hvordan huset skal se ut i dette brevet. Han er på jakt etter en tomt som ikke er for fjernt fra byens sentrum, der byens forretningsmenn holder til. Det må være sentralt og i grei gå-avstand.

Det ligger likevel i kortene at Fegth, sammen med arkitekt Sverre, har rettet blikket mot England og tilskriver deres styrke på regattabanen det engelske «collegeliv». Det er det engelske klubblivet som brukes i argumentasjonen for å nå lenger på regattabanen. Først trenger roklubben de nødvendige fasiliteter, et klubbhus med «klubblokaler», noe som skulle inkludere spisesal, peisestue og leseværelse. Lokaler som skulle tjene til sosiale aktiviteter. Når så «clublivet» var innført, så vil seirene på regattabanen følge. Det er ingen tvil om at roing etter engelsk mønster var høyt ansett.

Det var i denne perioden arbeidet med å fylle igjen Filipstadbukten begynte, det som senere skulle føre fram til byens største trafikkhavn, Filipstadkaia.

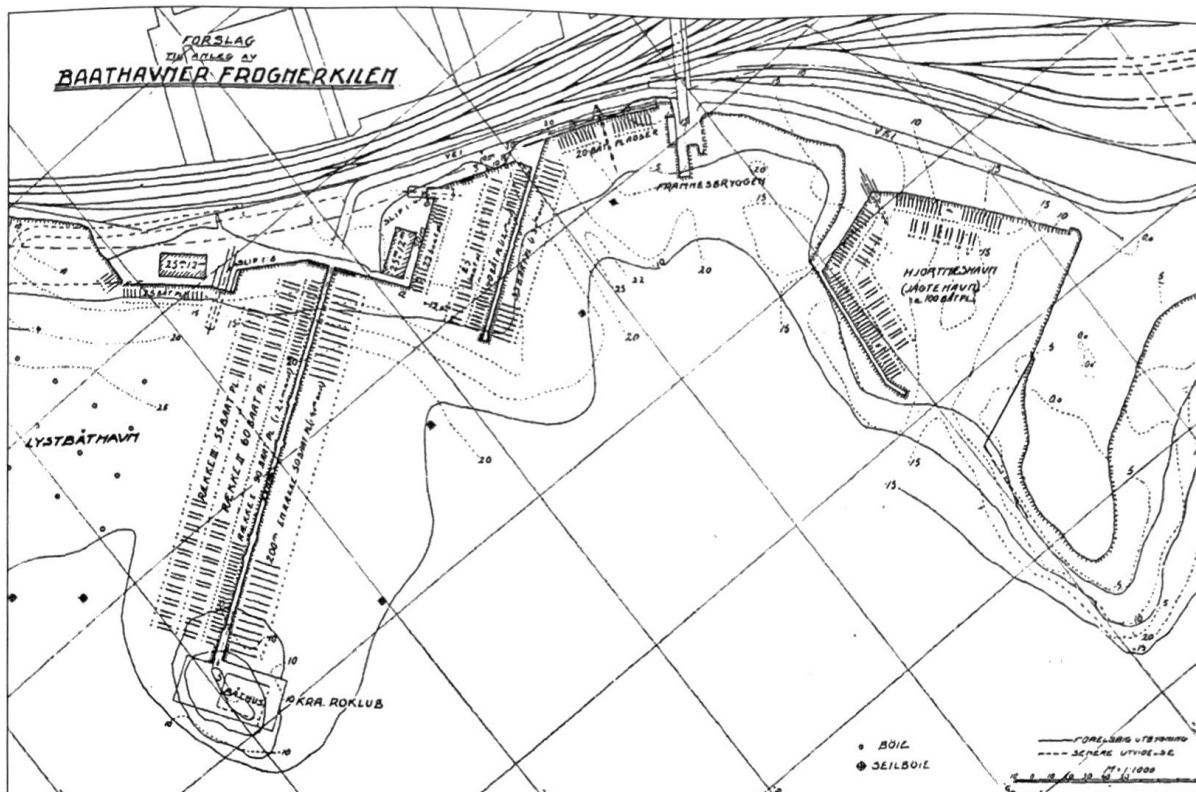
Både småbåteierene og medlemmene i roklubben visste at havneutbyggingen ville fortsette videre vestover mot Framnes. Uten at de noen gang, så vidt man vet, kjempet sammen, så var målet både for roklubben og småbåtene å få etablert seg i Frognerkilen for all framtid.

Båtforeningen innstilte seg på å flytte nok en gang. Ikke bare til en ny havn, foreningen var også avhengig av ny opplagsplass.

For roklubben, i enda større grad enn lystbåtene, var det Frognerkilen som gjaldt. Strekkene fram og tilbake, flatt vann, økningen i takt når fergen på Skarpsno var passert, til nød et slag i Langevik når vinden la en demper på forholdene i kilen – alt dette var noe det var vanskelig å gi slipp på.

Utsikt fra Oscarshall mot Brandskjærene, hvor roklubbens første klubbhus kan skimtes på Brandskjæret.

Kommunens plan for småbåthavn i Frognerkilen i begynnelsen av 1920.

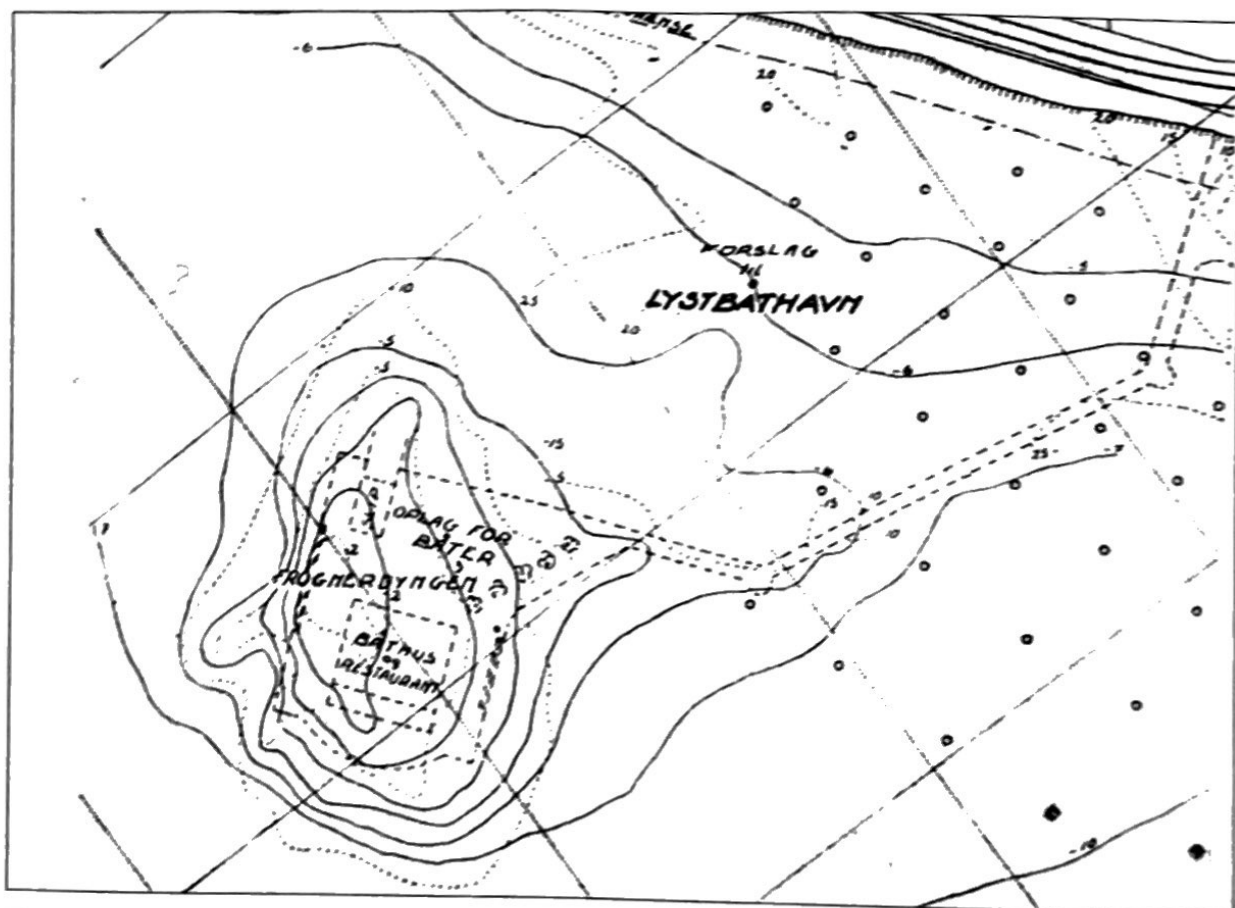
I 1920 la Havnevesenet fram en generalplan. Det tok riktignok en del tid før planen ble godkjent i Formannskapet. Det skjedde først i 1922. Planen gikk ut på å bruke Jagdehavnen (Hjortneshavnen) som en midlertidig småbåthavn, til man fikk bygget ut Framnes- og Lahellemoloen. Ferdig utbygget skulle moloene og bøyer innover i Frognerkilen til sammen gi 520 båtplasser. Når Lahellemoloen sto ferdig kunne Havnevesenet fylle igjen hele Filipstadbukten og Filipstadkaia kunne gjøres ferdig.

Flyttingen av «Filipstadbugtens Baadforening» ble forsinket i nesten to år som følge av forsinkelser med byggingen av Lahellemoloen. I 1923 skjedde så den definitive flyttingen til kommunens nye småbåthavn ved Lahellemoloen. Både havnen og det kommunale båthuset skulle deles mellom tre båtforeninger. Det var foruten «Filipstadbugtens Baadforening», «Baateierforeningen Filipstad» og «Framnes Båtforening».

Havnevesenet vurderte en samling av båtforeningene som fordelaktig, blant annet med tanke på vaktmenn og pramtjeneste. Fellesrettighetene inkluderte også bruk av det nyoppførte båthuset og opphalingsslippen som lå mellom Framnes- og Lahellemoloen.

Formålet med å bygge Lahellemoloen var altså behovet for en ny småbåthavn, som erstatning for de småbåthavner på kommunal grunn som måtte vike plassen for trafikkhavnas vekst vestover.

Inkludert i disse planene var også prosjektert en molo i slakk vinkel fra Frognerstranda ut til «Frognerdynga». Frognerdynga ble også kalt «Dronningdynga» eller to-meters-grunna. Mange husker den grønne staken som markerte denne grunna, hvor det med normal vannstand bare var 70 cm vann over slammet. I planene var det forespeilet et tredje praktbygg i Frognerkilen, nemlig «Kronprinsen». Kronprinsen skulle være et arkitektonisk vakkert bygg, og skulle ifølge planene bestå av restaurant, bensinstasjon for motorbåter, slipp, serviceverksted og klubblokaler for båtforeningene.

Dronningdynga, hvor «Kronprinsen» skulle bygges.

Historien om klubbhuset med vann på alle kanter

Det første Hannibal Fegth hadde lykkes med, var å få arkitekt Sverre til å tenne på oppgaven om å tegne et klubbhus ute i sjøen, midt i Frognerkilen, på Lahellegrunnen. Han tegnet et klubbhus med vann på alle kanter.

Båtmann Siljan fortalte i den forbindelse en historie som gikk ut på at arkitekt Sverre tegnet Kongen hjemme på kjøkkenbordet, og som modell til bygget brukte han en gammeldags kaffekvern som han hadde stående på kjøkkenbenken. «Hvis du ser Kongen på avstand» sa Siljan, «så ser du at det er bare sveiva på toppen som mangler».

Når vi så legger til at Christiania Roklub hovedsakelig besto av velhavende unge menn, at det i 1917 fantes et byggefond i klubben på kr. 160 000, og, ikke minst, at det var folk med Hannibal Fegth i spissen som hadde forbindelser og nettverk i byen som da hadde vokst til hele 270 000 innbyggere, må det nærmest ha vært en vinn-vinn-situasjon for både kommunen og roklubben at klubben fikk anledning til å bygge sitt nye klubbhus på Lahellegrunnen.

Seieren i rosportens mekka, Henley, som klubben vant i 1921 fikk en viss betydning. Både Fegth og flere med ham mente at denne seieren hadde stor betydning for byggesaken. Seieren fikk mye omtale i pressen som presenterte roerne som en voksende gruppe viljesterke og pengesterke menn.

Fegth hadde personlig trent og dekket alle kostnader for hele laget. Han betalte også for tilsvarende turer til Henley i 1922 og 1923 uten at det ble seire senere. Premieutdelingen i Henley i 1921 ble foretatt av den daværende prinsen av Wales, og som Fegth senere ved alle passende anledninger passet

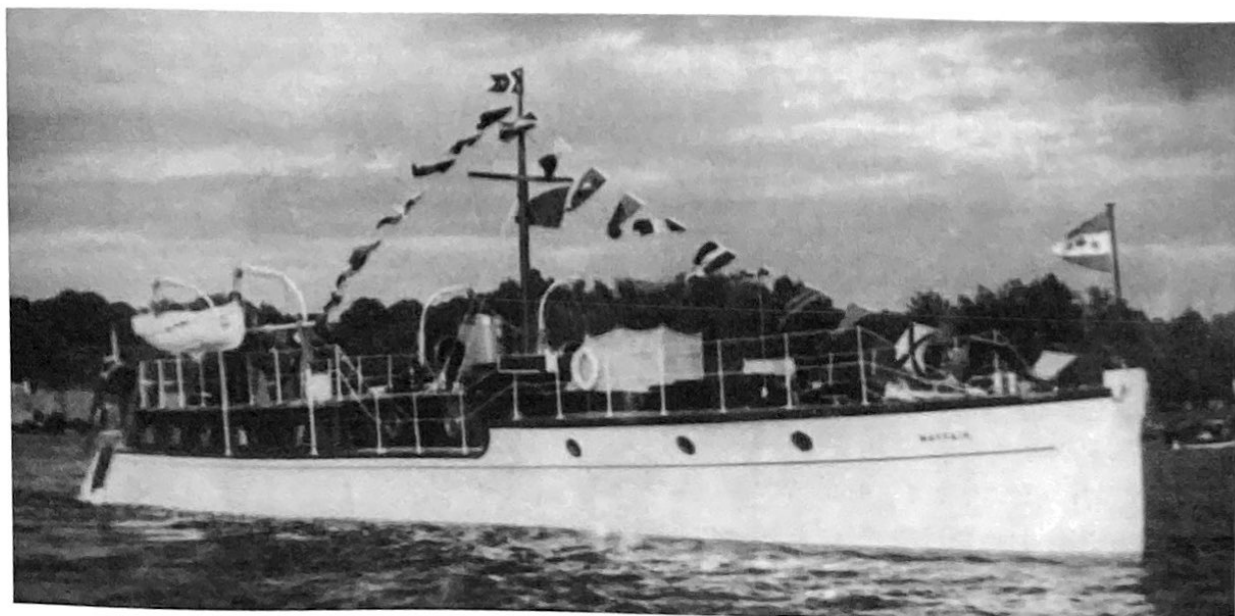
på å nevne, ba prinsen Fegth å telegrafere hjem til kong Haakon. Fegth kunne fortelle prinsen av Wales at det hadde han allerede gjort, og i tillegg fortalte han at han hadde gratulert kronprins Olav med 18-årsdagen.

Når det gjelder hva slags forhold Hannibal Fegth hadde til kongefamilien, vet man at han hadde et nært forhold, for ikke å si en personlig relasjon, og dette ble sterkere etter hvert.

Seieren i Henley og omtalen i Norge falt sammen med at Fegths forretninger i den samme perioden nådde sitt absolutte høydepunkt. Han var generalagent for de mest etterspurte linoleumsmerker og stoffer fra England i hele Skandinavia. Han hadde så til de grader suksess både i forretningslivet og i roing, at han, sies det, nærmest på impuls kjøpte motoryachten «Mayfair» fra den engelske marine i 1922. Og «Mayfair» var virkelig en yacht, 62 fot lang, svært velholdt, dekk og hud var i oregonpine på eikespant, med alle beslag i bronse og gjorde en marsjfart på 10 knop. Den ble tauet over fra England og lå fram til krigen i 1940 for det meste i egen bøye utenfor Kongen.

Så godt som hvert år fram til krigsutbruddet i 1940 var «Mayfair» tilskuerbåt for kongefamilien under regattaen på Hankø. Kronprins Olav seilte, mens kong Haakon og dronning Maud er behørig fotografert om bord i «Mayfair» sammen med Fegth, alltid i blå blazer og hvite bukser.

Det må nevnes at Fegths båt «Mayfair» også ble brukt som sjalupp.

M/Y Mayfair.

Når det var storveis besøk i Oslo og besøket ankom med et større passasjerskip, var det vanlig at celebritetene ble møtt ute ved Dyna Fyr og så ført inn til Honnørbrygga med Fegths «Mayfair». Både Sonja Henies og Roald Amundsens hjemkomst fra suksess i henholdsvis Hollywood og Nordvestpassasjen er behørig fotografert med celebritetene om bord i «Mayfair».

Fegth eide og brukte «Mayfair» fram til krigen. Under krigen ble båten delvis ødelagt. Etter krigen lå den og gjorde nytte nærmest som brygge på Holms Slipp på Lindøya. Lille julaften 1972 ble «Mayfair» tauet ut i Bunnefjorden, etter først å ha blitt fylt med stein. Den sank sakte med baugen først. Den spesielle såkalte krysserhekken reiste seg så vidt over vannflaten før båten ble borte for godt.

Når det gjaldt bygging av nytt klubbhus, var Fegth mer aktiv enn noen gang. Han jobbet intenst med kommunale etater, i først rekke med Havnevesenet. Havnevesenet hadde først tilbudt roklubben en tomt på Ytre Brandskjær i september 1919, men med leietid kun på fem år sa klubben til slutt nei takk, til tross for at arkitekt Sverre hadde tegnet skisser til nytt klubbhus der ute.

Nå var det derimot blitt mulig å få bygge et klubbhus nærmest midt i robanen i Frognerkilen.

Det er riktignok et aber: Disse planene koster penger. «Arbeidsutvalget for Christianias Roklubs nye baathus» sendte i juli 1922 ut følgende brev til medlemmene:

«Det er en kjendsgjerning, at Christiania Roklubs gamle baathus i en aarrække har været helt utilstrækkelig til at skaffe en endog beskjedne plads for medlemmerne og materiellet. Herved er klubbens udvikling stagnert, hvilket ogsaa har været til skade for vor sunde og herlige rosport.

Efter at der i aarevis er ført forhandlinger med de kommunale autoriteter, er man nu endelig naaet saa langt at Christiania Havnestyrer med tilslutning fra Formandskapet har gitt tilladelse til at opføre Christiania Roklubs nye klubbhus paa Lahellegrunden i Frognerkilen, vis a vis «Dronningen», idet forudsætningen fra kommunenes side, er at der snarest gaaes i gang med byggearbeidet.

Christiania havnestyre vil bekoste og vedlikeholde den molo, der fører ut til klubhuset.

En heldigere plads for sit nye hus kunde Christiania Roklub ikke faa, hvilket også fremgaar av foranstående perspektiv av arkitekt O. Sverres tegning.

Men for at reise det nye klubhus vil der tiltrænges adskillig flere penge end man nu raader over. Byggefondet utgjør for tiden ca. kr. 160 000, mens der vil tiltrænges ialt antagelig ca. 350 000. Det er saaledes et ikke ubetydelig beløp, der maa indsamles.

For at dette store løfte skal lykkes, maa imidlertid klubbens medlemmer og velyndere hver i sin kreds ta sin del av byrden. Og det burde for medlemmene være en kjær pligt at være med paa at reise den nye bygning, der er forutsat at skulle bli et samlingssted – ikke bare for aktive roere – men også for de av medlemmerne, der ikke lenger til daglig sitter i baaten.

Vi retter derfor herigjennom en indtremgende appel til Dem om, at De vil vie denne for Christiania Roklub saa store sak Deres interesse. Dette gjør vi saa meget tryggere, som vi vet, at klubben gjennom en lang række av aar har git byens ungdom anledning til at føre et herlig og sundt friluftsliv paa vor deilige fjord. Medlemmerne vil nu faa anledning til at vise sin taknemmelighet for alle de gode og lyse minder de har fra sin kjære klub, og vi føler os derfor ogsaa forviset om, at vor appel ikke har været forgjeves.

Vi benytter anledningen til at omtale den betydningsfulde seir klubben ifjor vandt i Henley. Herigjennom er tydelig vist, hvilket energisk og maalbevist arbeide der drives for at hævde klubbens og landets farver. Det kan i denne forbindelse være av interesse at nævne, at den pokal klubben da vandt kun 2 gange på 53 aar har været utenfor Englands grænser.

Vi lar bidragsliste nr. 542 medfølge og saa haaper vi at De energisk vil arbeide paa at tegne bidrag. Listerne bedes indsendt til herr Hannibal Fegth, Bankpladsen 1, Kristiania, inden 1. oktober, da indsamlingen avsluttes. Samtlige lister maa returneres.»

«Arbeidsutvalget for Christiania Roklubs nye baathus».

Perspektivskissen inngikk som brevhode på alle innsamlingsbrevene som gikk ut til medlemmene.

Brevet er interessant på flere måter.

For det første var det snakk om å samle inn uhorvelig mye penger. Klubben hadde til da brukt 14 år på å samle inn 160 000 kroner. Av dette beløpet var 100 000 kroner gave fra én og samme person, skipsrederen Christoffer Hannevig. Nå skulle klubbens medlemmer i løpet av et drøyt år samle inn en sum som var enda større. I følge Norges Bank ville et beløp på 350 000 kroner i 1922 tilsvare nærmere 8,5 millioner kroner i 2016.

For det andre viser brevet hvilken betydning Henley-seieren hadde, i hvert fall i Fegths øyne. For det tredje viser brevet at det var snakk om å realisere et nytt klubbhus basert på donasjoner og det ble sendt én nummerert, såkalt liste, til hvert enkelt medlem. Fegth hadde ført donasjoner som et prinsipp i sin formannsperiode. Han førte selv an ved å bekoste engelske trenere til klubben og bekoste deltagelse i regattaer. Det siste hadde han nærmeste overtatt som prinsipp fra konsul Axel Heiberg, den ene av stifterne, som ved flere anledninger rundt århundreskiftet hadde bekostet deltagelse ved utenlandske regattaer.

Samtidig med innsamling av penger ble de nødvendige grunnundersøkelser gjort, og de første tegningene fra arkitekt Sverres hånd til det nye klubbhuset så dagens lys. Tospannet Sverre og Fegth gikk inn i en voldsom arbeidsintensiv periode. Når man leser korrespondansen med bygningsmyndigheter, formannskap og havnevesen skapes det et klart inntrykk av at roklubben hadde en kronglete vei å gå for å få realisert sitt prosjekt.

Arkitekt Sverre møtte mye kritikk, særlig på fasadene.

Som det framgår av arkitekt Sverre perspektivtegning og på kommunens plan fra 1922, var klubbhuset opprinnelig tegnet og tenkt med en relativt stor platting på den siden som vendte mot kilen, det som i dag kalles Plenen, og så en gangbane rundt de tre andre sidene av bygget. Disse skulle være åpne for publikum. Mot Dronningen skulle det være en sommerrestaurant, som allerede på tegningene hadde fått navnet Frognerkilens Terrasse. Etter hvert som arkitekt Sverre ble presset til å lage en like stor platting på den andre siden av bygget, og kravet fra myndighetene til at publikum i større grad skulle ha en videre atkomst til bygget, laget arkitekt Sverre «klostermure» rundt roklubbens område. Det ble beskrevet som nødvendig med de høye murene for å kunne bedrive nødvendige roinstruksjon uten å bli forstyrret fra publikum. Da først klostermurene var tegnet inn, kom det klage fra Fasaderådet, som mente de høye murene sperret utsikten fra Frognerstranda. Slik gikk det slag i slag med klager og innsigelser på alt fra ventilasjonsanleggets manglende kapasitet til pipas plassering.

De drev begge en utstrakt brevskriving i perioden, arkitekt Sverre tok seg av bygningsmyndighetene, mens Fegth tok seg av de øvrige myndighetene. I tillegg var Fegth formann i roklubben, han drev roklubben, han var trener og som trener var han i Henley med åtterlag både i 1921, 1922 og 1923. Han drev pengeinnsamlingen og han drev sin forretning.

Allerede i oktober samme år, 14 dager over fristen for innsendelse av donasjonslistene, sender Fegth på vegne av arbeidsutvalget ut en purring hvor det heter:

Ved at gennemgaa listen over de indkomne bidrag til Klubbens projekterte nye baaathus paa Lahellegrunden savner vi Deres navn. Paa flere medlemmers anmodning har Arbeidsutvalget fundet at burde udsætte fristen for indlevering av bidragslisterne til 15. november d.a., og haaber vi at De i denne tid vil gjøre en sidste og kraftig anstrengelse for at tegne bidrag inden Deres vennekreds, saa vi paa generalforsamlingen kan bekjendtgjøre indsamlingens succes. Vi tør gjøre regning med at samtlige medlemmer er med paa at reise det nye klubhus, saaledes at vi ved indsamlingens avslutning kan notere at der inden Klubben ikke findes et medlem som ikke har ydet

sin skjerv.

Bidrag bedes sendt herr Hannibal Fegth, Bankpl. 1, Kristiania.

Kristiania i Oktober 1922.

Arbeidsutvalget for Christiania Roklubs nye baathus.

Den 29. oktober 1922 søker Christiania Roklub om å få bygge sitt «baad- og clubhus på Lahellegrunden, støtende til det ytterste brukar på nylig bygde båthavnmolo». Søknaden underskrives av Hannibal Fegth og Boye Schlytter som henholdsvis formann og sekretær i roklubben, og Ole Sverre som arkitekt.

Nå hadde roklubbens planer om å bygge på Lahellegrunnen vært kjent en stund. Blant naboene langs Frognerstranda hadde det allerede vært bekymring å lese i avisene. Et så høyt hus midt ute i Frognerkilen ville stenge utsikten, var en uttalelse som gikk igjen.

Bygningssjefen i Kristiania sendte saken til «Facadekomiteen» som mente saken burde forelegges «Tilsynsraadet» siden det planlagte anlegg ville få en «så fremtredende plassering og en så indgripende Betydning for Bybilledet, at en Betænkning fra Tilsynsraadet burde foreligge».

Tilsynsrådet delte synet på at bygningen ville bli fremtredende og fremsatte forslag om at det ble avholdt en offentlig arkitektkonkurranse.

I Tilsynsrådets møte i februar 1923 fremkom det tre forslag.

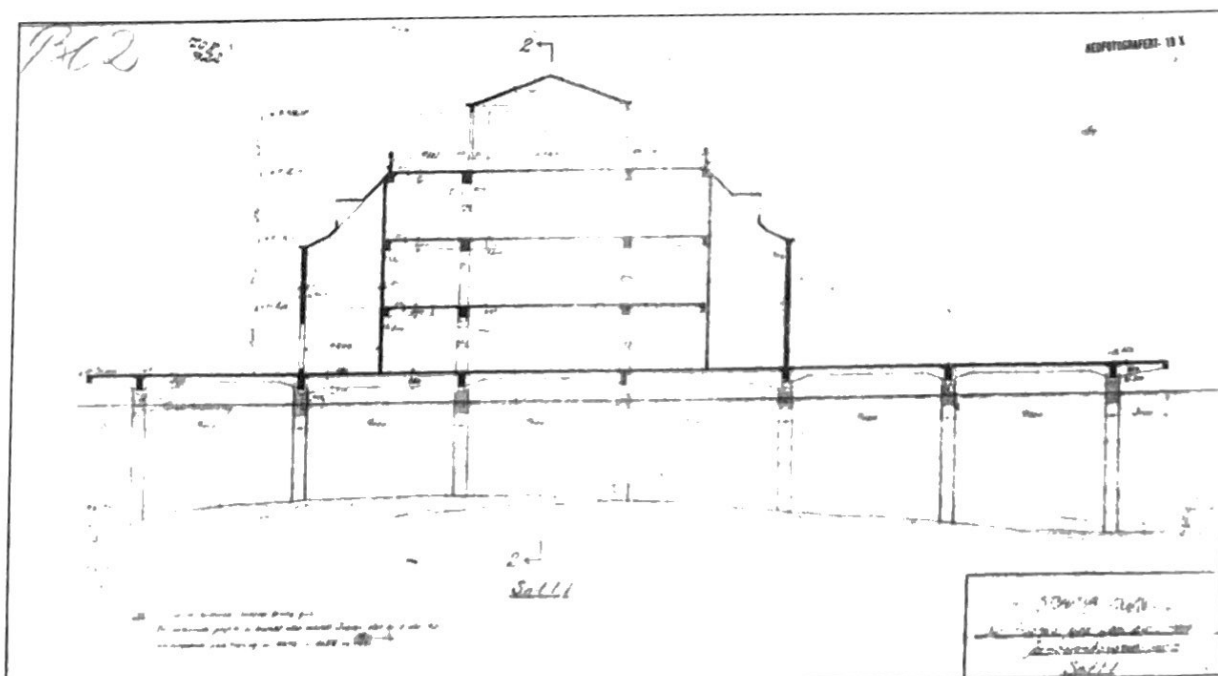
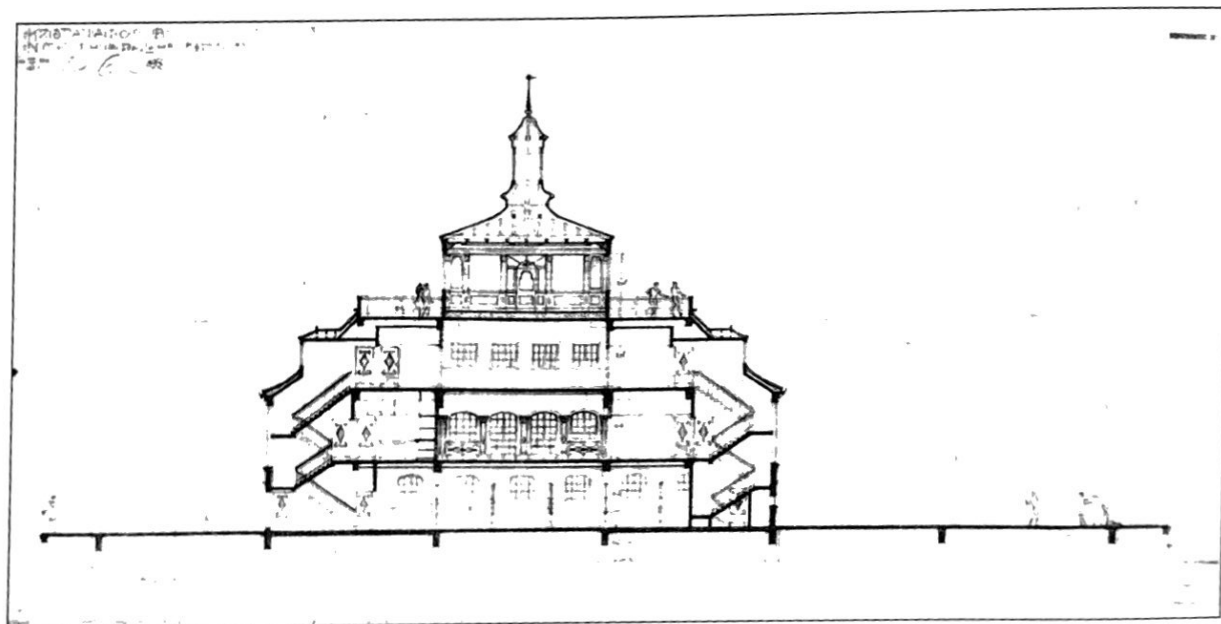
Bygningssjefens forslag: «Tilsynsrådet kan ikke anbefale byggverket oppført etter de foreliggende tegninger, men finner det ønskelig at fasadene omarbeides i en fastere stilkarakter og med mere ensartede motiver»

Byarkitektens forslag: «Tilsynsrådet finner ikke å kunne anbefale de foreliggende planer, men vil foreslå at der avholdes en konkurranse om en paviljong av tre».

Skjønnhetsrådets redaktør Vogts forslag: «Rådet anbefaler godkjenning av arkitekt Sverres plan, men henstiller samtidig at arkitekten under arbeidets fullførelse tar mest mulig hensyn til den fremkomne kritikk over bygningens detaljer».

Det ble først votert over redaktør Vogts forslag som fikk ni mot seks stemmer, hvilket gjorde at de andre forslagene falt. Det var likevel en klar kritikk knyttet til planene, og ikke minst til arkitekt Sverres fasader og formgivning.

Arkitekt Sverre endret på tegningene, strammet inn formspråket og utvidet arealet for publikum.

Tegninger som var vedlagt byggesøknaden.

Mot slutten av 1923 er Fegth fortsatt ikke helt fornøyd med innsamlingen og han setter seg til skrivebordet og sender et håndskrevet brev til ni av klubbens medlemmer om at han savner deres bidrag til innsamlingen. Byggingen var da allerede i gang og det lå i kortene at prosjektet ville trenge hvert øre som kunne samles inn. Brevet lyder:

Herr

Ved gjennomgåelsen av de returnerte lister for det nye klubhus ser jeg at deres ikke er kommet. Det var vårt haab, at vi, naar denne liste skal offentliggjøres i form af et festskrift ved husets indvielse, kan opvise et bidrag, - større eller mindre fra samtlige medlemmer, - og haaber vi at Deres navn ikke vil mangle.

Deres ærbødigste
Hannibal Fegth
p.t. formann

Et «tiggerbrev» fra denne tiden viser at prosjektet antagelig allerede sommeren 1924 hadde vokst godt utover budsjettet. Her er det ikke snakk om en vanlig vervekampanje for å øke antallet roere, men snarere om en kampanje for å få inn penger ved hjelp av, eller under påskudd av, å bli livsvarig medlem og derved ha muligheten til å benyttes seg av de klubblokalene som var under oppførelse i Frognerkilen.

Brevet viser også muligens hen til at situasjonen begynner å bli vanskelig rent økonomisk. Roklubben hadde begynt å bygge med en finansiering som var basert på donasjoner, men hadde ingen «plan B» hvis pengeinnsamlingene ikke skulle holde. Vanskeligheten lå i å få lån med så kort leietid for Lahellegrunnen som ti år. I avtalen som var inngått med havnevesenet, lå det som premiss at bygningen med tilbehør, om nødvendig skulle kunne rives etter ti år.

Når det gjelder antall livsvarige medlemmer, lå dette i begynnelse av 1920-tallet på rundt 35, mens i det i 1924 steg til 82 og i 1925 utgjorde hele 168 medlemmer. Ingen tvil om at tiltaket hadde effekt.

CHRISTIANIA ROKLUB

Stiftet 15. mai 1878

STIFTERE: NICOLAI ANDRESEN, JENS M. BRATLIE, O. CONRADT,
ENGELHARDT EGER, AXEL HEIBERG, CHR. LANGAARD, AUG. NØRREGAARD

Herr

*Vi tillater os herved at indby Dem til at tegne Dem som livs-
varig medlem av vor klub.*

*Som det vil være bekjendt, er vort nye klubhus under opførelse
paa Lahellegrunden i Frognerkilen ved den nylig anlagte molo mellem
Skarpsno og Skillebæk.*

*I 1ste etage indrettes baathal, i 2den etage rummelige klublokaler
med spisesal, læseværelse etc. samt paa taket en delvis lukket terrasse
med vid utsigt over byen og fjorden.*

*Vi vil saaledes kunne by vore medlemmer komfortable klubloka-
ler, der paa grund av sin beliggenhet sikkert vil bli et populært og
søkt sted, særlig i sommerhalvaaret.*

*Nærværende henvendelse er rettet til endel herrer av byen, og
det vil glæde os meget at motta Deres indmeldelse, likesom det vil
være os kjært, om De kunde bevæge nogen av Deres venner til at
melde sig ind.*

Kontingenten er kr. 400.—

Kristiania Juli 1924.

I Bestyrelsen for

CHRISTIANIA ROKLUB

Hannibal Fegth

p. t. formand.

Eskild Jensen

p. t. viceformand.

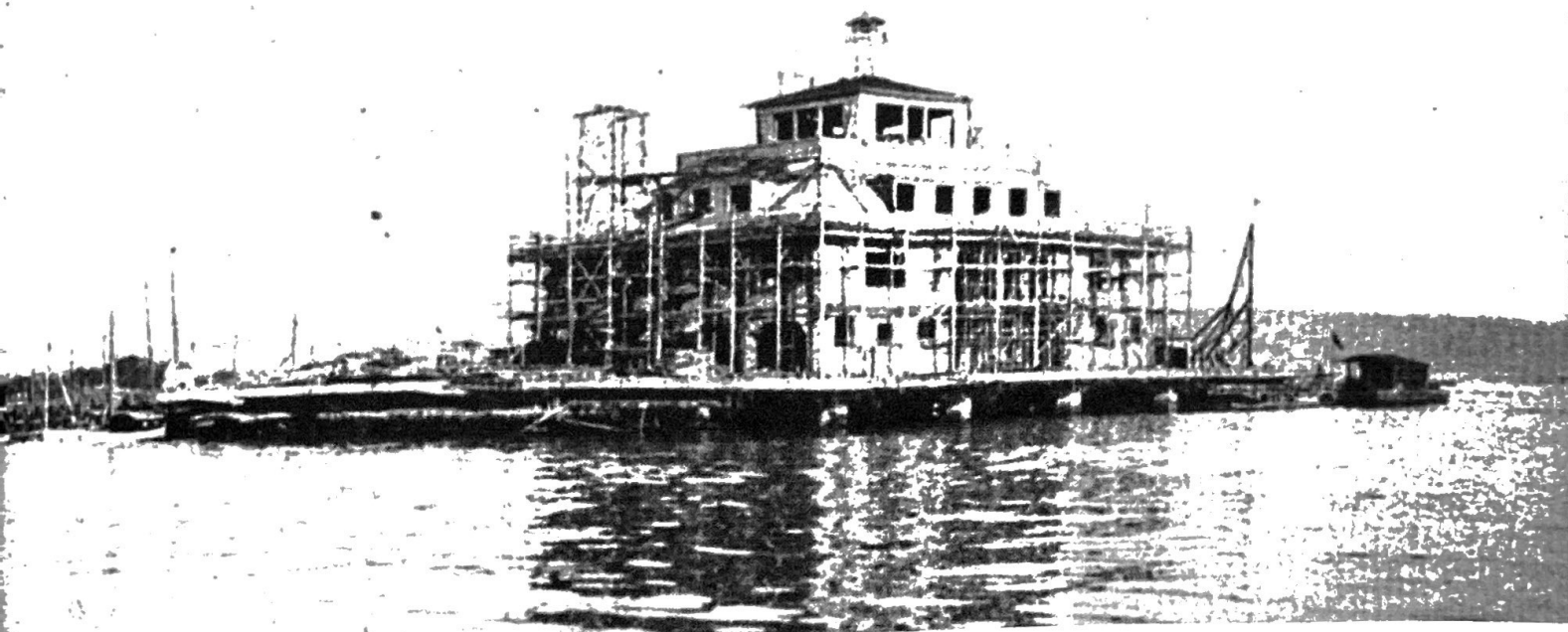
Per Gulbrandsen.

Th. Hagen.

Fr. Lorentzen.

Boye Schlytter.

Markedsføring av livsvarig medlemskap.

Kongen under bygging.

Roklubbens nye klubbhus sto ferdig våren 1925, noe forsinket etter en streik blant bygningsarbeiderne i 1924.

I forbindelse med åpningen av det nye klubbhuset på Kongen i 1925 skrev arkitekt Heiberg, byggekomitéens formann, følgende om byggesakens utvikling:

Christiania Roklub som ble stiftet 15. mai 1878 fikk sitt første båthus inne i Filipstad. Det ble forært av avdøde kandidat Jørgen Young. Allerede i 1881 ble der bygget nytt båthus på Brandskjæret. Dette hus - som for øvrig står der den dag i dag - fikk en sidebygning i 1895. Materialene til denne sidebygningen ble forært av konsul Axel Heiberg. Etter den tid lå spørsmålet om videre byggevirkosomhet stille til 1909, da en del roere etter endt rosesong tok initiativ til å starte et byggefond. Imidlertid gikk det smått med innsamlingen, mens kravet om nytt båthus stadig vokste. I 1915 utsendtes den første henvendelse om å innsamle midler til nytt båthus. Høsten

1916 ble klubben gledelig overrasket ved at Christoffer Hannevig stillet 40 000 kr. til klubbens disposisjon til oppførelse av nyt klubbhus og det ble samme år nedsatt en byggekomite. I byggekomiteen satt foruten Fegth selv, Eskild Jensen, Arkitekt Sverre, Arkitekt Heiberg som formann og Boye Schlytter. På generalforsamlingen 1917 kom formannen - Hannibal Fegth - med den enestående nyhet, at Hannevik hadde økt sitt bidrag til 100 000 kr. Samme år fikk roklubben en henstilling fra Norges Statsbaner om å flytte klubbhuset. Imidlertid var det ingen lett sak å få en tomt og roklubben har kanskje i den anledning vært Havnevesenet nokså plagsomt – både muntlig og skriftlig – men vi fikk da håp om å kunne få bli i Brandskjærets nærhet. Så kom imidlertid Gasverkprosjektet på Filipstad og det så for alvor mørkt ut for roklubben. Havnevesenet kunne da ikke gi oss løfte om å få bygge på brandskjæret.

I denne vanskelige tid tapte imidlertid ikke Havnevesenet Christiania Roklub av syne, hvilket aldri skal bli glemt i Christiania Roklub. I alle sine forskjellige havneprosjekter hadde Havnevesenet avmerket en plass for roklubben, og i 1920 fikk vi av Havnevesenet tillatelse til å bygge på Brandskjæret. På generalforsamlingen samme år forelå det fra arkitekt Sverre tegninger til nytt klubbhus.

Året etter – altså i 1921 – gjorde havnevesenet oss oppmerksom på Lahellegrunnen, og foreslo roklubben å søke Havnestyret om å få legge klubbhuset der – idet havnevesenet fremholdt, at der kunne vi ligge tryggere – i motsetning til Brandskjæret – hvor fremtidige kaianlegg kunne trykke oss bort.

Det var et stort, kostbart og vågsmøt prosjekt – men fristende – og da moloen ut til klubbhuset allerede lå der – var det for fristende. Klubben søkte og fikk Havnestyrets og Formannskapets tillatelse til å bygge på Lahellegrunnen.

Akitekt Sverre omarbeidet sine tegninger og på en ekstraordinær generalforsamling den 15. mai 1923 ble det så besluttet å gå i vei med byggearbeidet.

1. juni 1923 påbegynte dykkerne de første fundamenteringsarbeider. Huset sto ferdig således at restauranten kunne åpnes for publikum 15. mai 1925 og den 17. mai åpnet Christiania Roklub sine klubb-

lokaler for medlemmene med damer til festligholdelse av nasjonal-
dagen.

Lokalene og klubbhuset fikk sin offisielle innvielse 18. juni 1925.

Under hele byggetiden har jeg hatt en bestemt følelse av at alle har
vist klubben sin sympati, hvilket har hatt den største betydning for
gjennomførelsen av reisningen i de korte 2 år, på tross av 7 måneders
streik.

Oslo i juli 1925.

Dette er hentet fra det særlig påkostede innvielsesheftet som ble trykket
i et begrenset opplag høsten 1925. Heftet, eller rettere «det kunstneriske
Verket» er tilegnet de menn «der har gjennomført reisingen av det vakre
klubhus.» Det heter videre:

«Husets skjønnhet i sin helhet og detaljrikdommenes vakre symbolik
der møter øiet overalt – ute og inde, høit og lavt – gir en tryk følelse
av at huset er sin dominerende beliggenhet fuldt værdig.»

I «purrebrevet» som Hannibal Fegth sendte ut i forbindelse med innsam-
lingsdugnaden, ga han uttrykk for at han håpet mottakerens navn ikke ville
mangle på den liste som skulle offentliggjøres i festskriftet som skulle lages
til husets innvielse. Festskriftet inneholder som lovet listen, der 285 medlem-
mer er nevnt med navn og med hvilke beløp de har bidratt med. Beløpene
varierer fra fem til 100 000 kroner.

De innsamlede midler var allikevel ikke nok, og mot slutten av bygge-
perioden heter det: «for at tilveiebringe de manglende penger til fullførelse
av klubbhuset er ført lange og indgaaende underhandlinger». I tillegg hadde
arkitekt Sverre og formann Fegth funnet ut at om det ble bygget to kiosk-
er, en for sjokolade og en for tobakk, ville det være mulig å få inn noen
ekstra inntekter. Saken ble meldt bygningsmyndighetene i etterkant under
påskudd av at publikum ville trenge et bedre tilbud. Da bygningsrådet opp-
daget at kioskene allerede var bygd og nærmest tatt i bruk, ble det nye
klager og i korrespondansen ble det brukt uttrykk som illojalitet fra bygg-
herrens side. Bygningsrådet mente kioskene var skjemmende fra landsiden
og krevde at saken ble forelagt Formannskapet. Formannskapet krevde en

INDSAMLEDE BIDRAG

FRA 1910 TIL 1STE JULI 1925

AV OG VED FØLGENDE MEDLEMMER:

Aaen, P.	Kr. 50,00	Heimburg, Fritz von	Kr. 2120,50	Olsen, Erling	Kr. 10,00
Aaen, Sverre	50,00	Hellum, Edvard	100,00	Oppegaard, Bjørn	100,00
Aaen, Olaf	100,00	Hemsen, Jens	110,00	Paulsen, Bjarne P.	50,00
Aas, P.	10,00	Herlofson, E. Rode	10,00	Pihl, Erik	350,00
Aas, P.	10,00	Herlofson, Axel	30,00	Platou, Otto S.	10,00
Adersen, Erik	100,00	Herstad, Oyvind	100,00	Preng Dahl, Ragnvald	128,00
Andersen, P.	500,00	Hessberg, Sigurd	500,00	Prytz, Eiler	100,00
Andersen, P.	10,00	Hoff, Bjarne	8,00	Ramstad, Karsten	20,00
Andersen, P.	2000,00	Hoff, Ragnar	50,00	Rasmussen, Alf	100,00
Arnesen, Martin	750,00	Hofgaard, Alf	10,00	Reis, Gunnar	20,00
Asper, Ingmar	10,00	Holm, Emil	100,00	Ridder, Louis	20,00
Astrup, Sigurd	500,00	Hopstoeke, Fr. Philip	5,00	Rishovd, M.	25,00
Backe, O.	35,00	Huseby, Otto	13,00	Robb, C.	450,00
Backer, Leif	10,00	Hæhre, Gustav	415,00	Rode, E.	5,00
Bahr, Carl	10,00	Høie, Th.	150,00	Rom, Arne	20,00
Barlow & Johnsen	500,00	Hjorth, Niels	35,00	Rustad, Odd	20,00
v/ Hannibal	10,00	Irgens, Emil	70,00	Rytterklubben v/	300,00
Basberg, S. Knud	10,00	Isachsen, Leif	73,00	Eugene Ekholt	100,00
Bennett, Erling	10,00	Jøe, William	73,00	Ravde, P. M.	80,00
Berg, Elvind	25,00	Jacobsen, Jac.	189,00	Schjelderup, Frank	350,00
Bernt, Per	25,00	Jensen, Olaf	10,00	Schlytter, Boye	30,00
Berrum, Sigurd	50,00	Jensen, Trygve	500,00	Schmidt, Alf	20,00
Bing, Fredrik	10,00	Jensen, O. Trygve	20,00	Schram, Thv. B.	20,00
Bjerknes, Gottfr.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Bjerk, Sv. S.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Bjornstad, Theodor	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Blom, Hans	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Boman, Alf	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Boman, Finn	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Boman, Oskar	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Borg, E.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Boy, Alf	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Bratlen, Arne	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Brechlin, Volkert	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Broch, H. H. jr.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Brown, Olaf	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Bromlund, Emil	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Bohm, Rolf Henrik	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Christensen, Birger	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Christensen, Einar	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Christensen, Erl. H.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Christensen, Sverre	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Christiana Sparebank	5000,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Christophersen, Alf Thinn	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Cleve, Frithjof	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Corneliusen, Arne	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Dahl, Gunnar	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Dahl, Henrik F.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Dietrichsen, Finn	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Doblog, Inger	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Dræbo, Albert	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Dybbjor, J. H.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Egeberg, Ferd.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Egeberg Westye, P.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Eger, Engelhart	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Ekholt, Eugène	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Ellingsen, B. J.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Ellingsen, John	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Emilsen, Asbjørn	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Engelbreten, Finn	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Ericksen, H. Becher	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Evensen, R. H.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Eyde-Evensen, J.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Fearnley, Th.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Fearnley, Thos. jr.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Fegth, Hannibal	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Floor, A. J.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Fossam, Bernt	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Franches, H.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Fritzer, Andrea	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Fritzer, Kristian	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Fuglesang, Geo. Rich	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Furseth, K.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Gerner, Odd	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Gibbsen, Rolf	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Gjertsen, Knut	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Gjeruldsen, Georg	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Gottschalk, Walter	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Gran, Ragnar	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Gulbrandsen, Per	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Gulbrandsen, H.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Gundersen, Chr.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Gundersen, Ivar	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Gundersen, Sverre	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Haasahus, O. A.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Hagen, Birger	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Hagen, Rolf	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Hagen, Thoralf	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Halle, Ragnar	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Hannevig, Christoffer	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Hansen, Hugo	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Harbitz, Johan	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Haug, Reidar	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Hauge, J.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Haugen, Trygve A.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Heiberg, Axel	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Heiberg, Chr. W.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Heiberg, Kaare	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Heiberg, M. Sch.	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
Heiberg, Roald	10,00	Jensen, R.	25,00	Schram, Thv. B.	20,00
				Schram, Thv. B.	20,00

*) Arkitekt O. Sverre har ydet det eneste bidrag gratis at være uforenelig med byens leder.

TIL DE MANGE, som har ydet bidrag — større eller mindre — paa medlemmenes lister, hvilke bidrag er inkluderet i ovenstaaende summer, fremfører Christiania Roklubs bestyrelse sin hjerteligste tak.

tinglyst erklæring fra roklubben hvor de forpliktet seg til å rive kioskene når bygningsmyndighetene krevde det. Fegth slo i bordet med en tillatelse fra Havnestyret som hadde approbert kioskene, og mente at roklubben hadde handlet i god tro. Saken var bare den at Havnestyret ikke hadde myndighet til å approbere noe som helst av bygningsmessig karakter.

Det hele endte med at Fegth skrev nok ett av sine mange brev. Han redegjorde for den anstrengte økonomien, og behovet for den inntekten kioskene kunne gi. Han beskrev kioskene som estetisk pene og tilpasset bygningen, en bygning han mente fremsto enda penere fra Frognerstranda med kioskene. Han oppfordrer:

«den ærede bygningskommisjon og formannskap om at la nåde gå for ret og frafalle dette krav, da saken for os har betydelig økonomisk rekkevidde, idet en sådan tinglyst erklæring av vor laangiver betragtes som en servitut, der forringer anleggets panteverdi p.g.a. den leieindtekt pavillonerne representerer. Da klubbens finanser – i forbindelse med klubhusets opførelse – er sterkt anstrengt, vil vi vere meget taknemlige for indvilgelse av dette vort ærbødige andragende».

På den bakgrunn mottok Fegth i april 1926 brev fra formannskapet om at de hadde gjort vedtak om å frafalle sitt krav om tinglyst erklæring vedrørende kioskene.

Samlede utbetalinger for det nye klubbhuset var kr. 667 237,81. Medlemmenes bidrag fra innsamlingslistene, inklusive livsvarige medlemmers fond, beløp seg til kr. 392 237,81. Det var differensen på 275 000 kroner som førte til de lange og inngående underhandlingene som beskrevet over. Saken løste seg i løp av sommeren 1925 ved at Frydenlunds Bryggeri garanterte for et vekselobligasjonslån i Bergen Privatbank på 250 000 kroner, samt ga et direkte lån på 50 000 kroner til fem prosents rente. Som motytelse fikk bryggeriet et første prioritets pant på 300 000 kroner i bygningen, og retten til all levering av øl og mineralvann i 25 år. Samtidig inngikk man en fem års kontrakt med restauratør om restaurantvirksomhet i og utenfor huset. Mot en årlig leie på 25 000 kroner, og på en rekke nærmere betingelser fikk restauratøren retten til all servering på stedet.

Innvielsen av det nye klubbhuset førte til at klubben fikk mange gaver. Som en kuriositet kan nevnes at én av de ni medlemmene som Fegth skrev for hånd til og gjorde oppmerksom på at han savnet vedkommende sin donasjonsliste, var Leif Mostue. Mostue står oppført på den endelige listen med det tredje største beløpet. Det nest høyeste beløpet på listen sto Fegth selv for med sine 10 000 kroner. I tillegg ga Mostue allerede året etter, i 1926, ytterligere 3 000 kroner til møblering av leseværelset. Og endelig må nevnes pengegaven fra Jonas Hagen i London. Han sendte en sjekk på 1800 kroner som var øremerket til innkjøp av Chr. Kroghs maleri «Leif Eriksson opdager Amerika». Bildet skulle være hans gave til innvielsen av det nye klubbhuset.

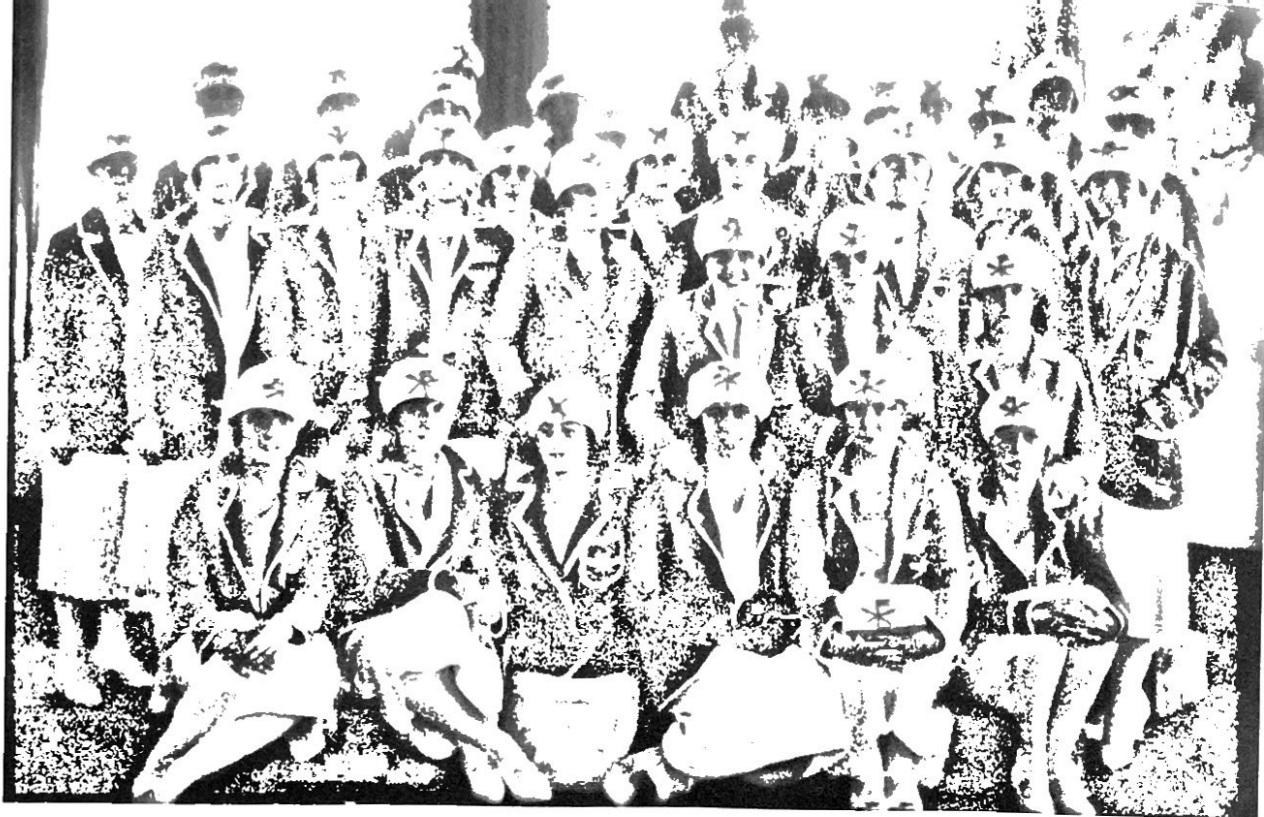
Publikumsterrassen. (Foto: Wilse, Oslo byarkiv.)

Å eie og drifte et stort klubbhus

Allerede i oktober 1925 søker arkitekt Sverre på vegne av roklubben bygningssjefen om å få lov til å bygge inn «Frognerkilens Terasse» som nå hadde fått navnet «Dinerterassen», med tak over og glassvegg mot Dronningen. «Dinerterassen», som senere endte opp med navnet «Tarmen», var opprinnelig åpen fram til muren mot Plenen. Det var restauratørens krav som var bakgrunnen for ombyggingen og kostnadene ble delt mellom roklubben og restauratøren.

Hvilke tanker Fegth og arkitekt Sverre hadde for driften av et slikt klubbhus vet man ikke, men de oppnevnte en huskomité som fikk i oppgave å administrere klubbhuset i enhver henseende på forretningsmessig måte. Det heter videre at i den utstrekning Christiania Roklubs egne interesser og eget behov for lokalene tillater det, søkes eiendommen gjort inntektsbringende ved bortleie. Huskomiteen tok denne oppgaven så alvorlig at det allerede året etter kom kritikk om at det var for mye utleie, noe som ga for mye slitasje på lokalene. Huskomiteen argumenterte ovenfor bestyrelsen at utleien ga et svært godt økonomisk bidrag til nedbetaling av det store byggelånet. Et slags kompromiss ble innført i 1927 da Høstfestene oppsto som et samarbeid mellom restauratør og medlemmene som sammen arrangerte høstfest i utvidet forstand i klubblokalene. Høstfestene var relativt store arrangement som foregikk i august. Båtene ble lagt på bukker på Plenen og båthallen ble gjort om til et slags tivoli med lykkehjul, tombola, skytebane og annet. Det var musikk og dans over alt. Det var kunstnerisk underholdning av operasangere og populære revykunstnere. Sist, men ikke minst var det Blåpikene. Som det heter i gamle årbøker: «- flotte, uniformerte piker som serverte».

Blåpikene ca. 1930.

Det gamle klubbhuset på Brandskjæret ble lagt ut for salg. Drammen Roklub la inn det høyeste budet og fikk tilslaget på 3 500 kroner. Huset ble revet, og i mars 1926 ble det fraktet på tre jernbanevogner til Drammen hvor det gjorde tjeneste i mange år.

Kong Haakon var tilstede på den offisielle åpningen av Kongen den 18. juni 1925. Han var tilbake på Kongen allerede en måned senere, hvor han overvar og delte ut premiene i det som antas å ha vært den største roregattaen som har vært arrangert i Frognerkilen. Det var voldsomt arrangement som rommet både Norges Roforbunds internasjonale Jubileumskaproing og Nordisk Roforbunds Mesterskapskaproing samt Nordiske Studenters 23. rostevne. I alt 16 løp ble avviklet i Frognerkilen i dagene 18. og 19. juli.

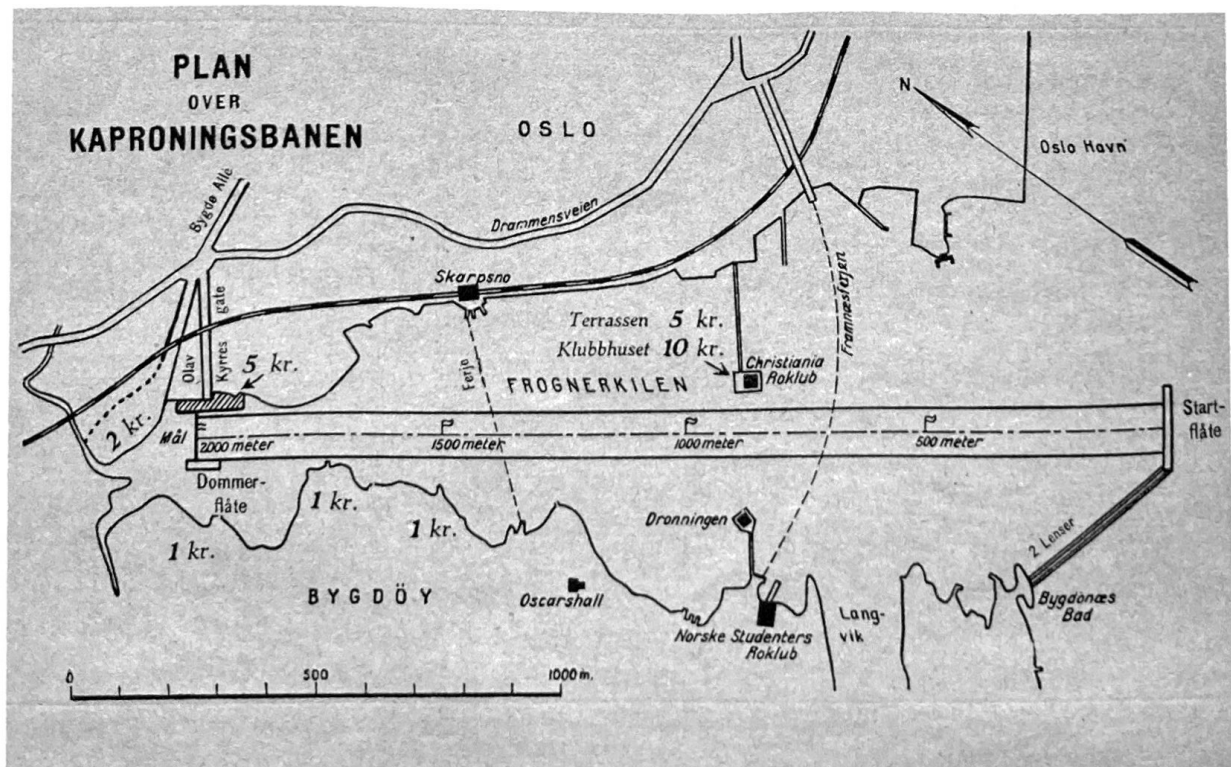
To kjenninger var sterkt involvert i arrangementet. Arkitekt Sverre var samtidig president i Nordisk Roforbund og satt som sådan i Jubileumskaproingens Hedersstyre, mens Hannibal Fegth, som formann i Christiania Roklub, satt i Hovedkomiteen. Regattaen ble arrangert av Bærum, Studentene, Ormsund og Christiania roklubber i felleskap. I programmet er banen beskrevet:

«Banen er 2000 meter lang i rett linje og 100 meter bred på strømfritt saltvann i Frognerkilen ved Oslo. Start fra flåte utlagt ca. 400 meter fra øst for Bygdønæs bad, mål i kilens bunn. Banen er på begge sider merket med røde flagg ved 500 meter, 1000 meter og

1500 meter fra mål. Hver mellomliggende 100 meter er merket med hvite flagg. Fra Bygdønæs og til startflåten er utlagt lenser. Under kaproningen er baneområdet sperret for almindelig båttrafikk. Dog vil ferjeforbindelsene Skillebæk – Huk – Huk Aveny og Skarpsno – Oscarshall så vidt mulig bli oprettholdt mellom løpene. Frognerkilens innerste basseng vil likeledes være helt avsperrert under kaproningen.

Alle starter går presis på de i programmet angitte tider. Varselskudd blir avgitt 2 min. før hver start.

Alle seil-, motor-, og robåter må under hele kaproningen holde seg helt utenfor den opmerkede bane. Ennvidere anmodes innstendig alle båter om å følge alle instruksjoner fra kampdommerbåt og opsynsbåter, som er merkede med vimpler. Alle motorbåter må ligge absolutt stille under løpene. Sjø fra selv den minste båt kan forstyrre et lags roing og derved nedsette kaproningens sportslige verdi».

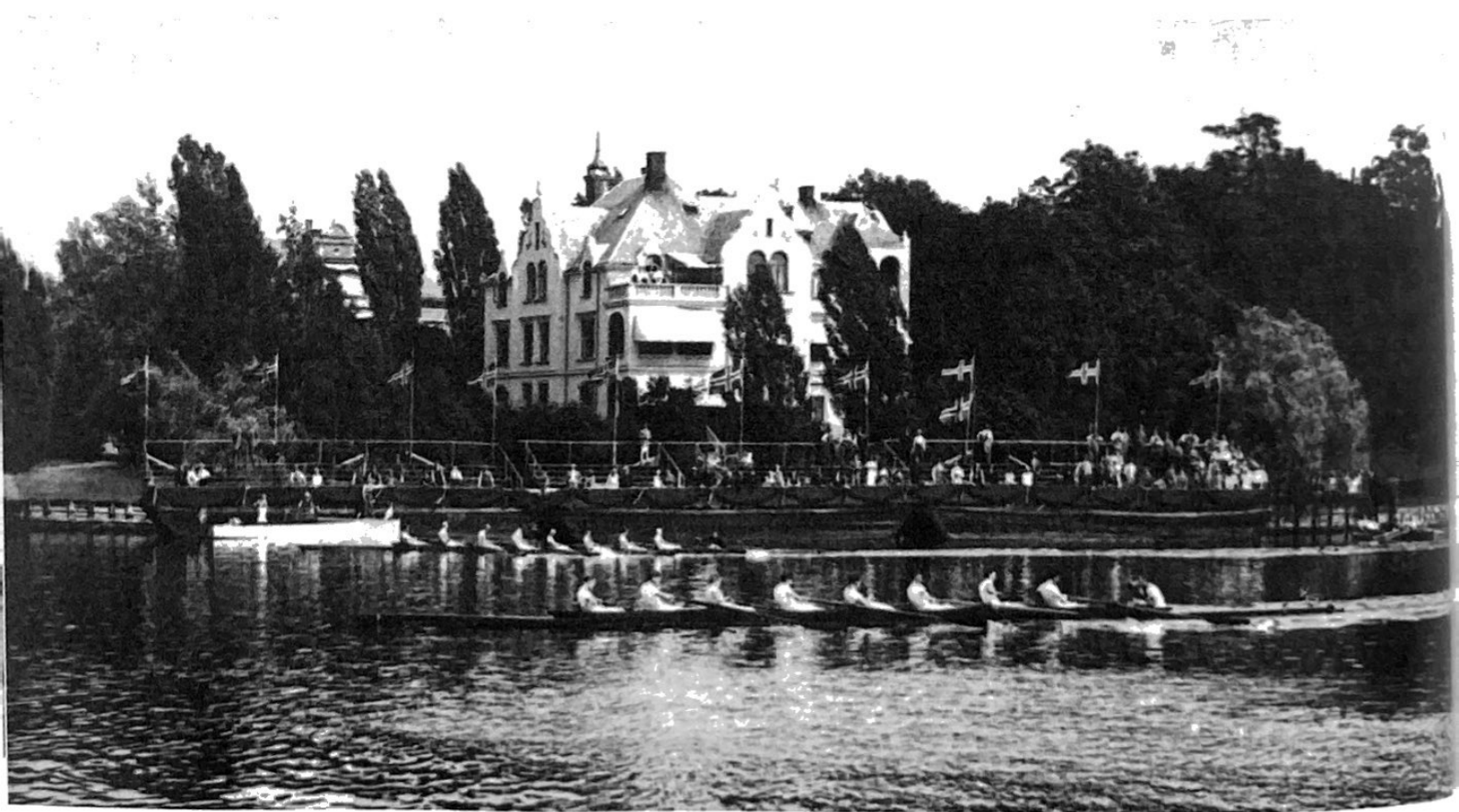

Kart over banen.

Et stort arbeid var nedlagt for at også publikum skulle få oppleve stevnet på nært hold og under de beste betingelser. Fra programmet kan vi lese:

«Publikum har adgang til å overvære kaproningen fra

- 1 «Frognerkilens Terasse», som på kaproningsdagene er sperret uten mot entre kr. 5.00. Servering. Borde bestilles i telefon 45744. Fra den del av terrassen som vender mot banen vil løpene kunne sees i hele deres utstrekning.
- 2 Christiania Roklubs klubbværelser. (Klubbværelsene i 2nen etasje og Toppen). Entre kr. 10.00 Servering fra buffet.
- 3 Flåter med tribuner, utlagt ved mål langs landet parallelt med banen. Entre kr.5.00. Adkomst gjennom Olav Kyrres gate.
- 4 Bygdø Allés forlengelse i bunen av Frognerkilen. Entre kr. 2.00.
- 5 Den del av Bygøy kongsgårds grunn, som grenser mot Frognerkilen. Entre kr. 1.00.»

Innkomst återløp i Jubileumsregattaen 1925.

Arrangementet fikk bred omtale i Aftenposten påfølgende mandag. Her heter det blant annet at jubileumsregattaen ble usedvanlig vellykket. Byens havnevesen og havnefogd hadde vist roerne en enestående interesse og hjelp, og det hadde virkelig lykkes arrangørene å skape en noe så nær ideell robane på denne byens fornemste og vakreste vik. Sjøen hadde vært blikk stille begge dager, og fergetrafikken ble regulert med stor forståelse av myndighetene. Det eneste problemet som nevnes var at været var så vakkert at tilskuerantallet ikke gikk opp i det antall roerne hadde håpet på, for å få sine temmelig store arrangementsutgifter dekket.

«Kongen» og «Dronningen» var besatt til siste plass begge dager, men de nye tribunene ved mål var bare sparsomt besøkt, ifølge Aftenposten.

Av bildet ved målgang er det mulig å se de tre relativt store flåtene hvor det var snekret tribuner. Selv i forbindelse med et av åtterløpene er det tynt befolket på tribunene. Kan prisen ha vært for høy?

Plaster på såret var at Norge og Christiania vant flere løp. De slo selv de engelske lagene som var invitert.

Kong Haakon, jubileumsregattaens høye beskytter, fulgte løpene fra måldommertribunen og delte ut premiene etter regattaen, mens dronning Maud fulgte løpene fra dampbåten «Stjernen».

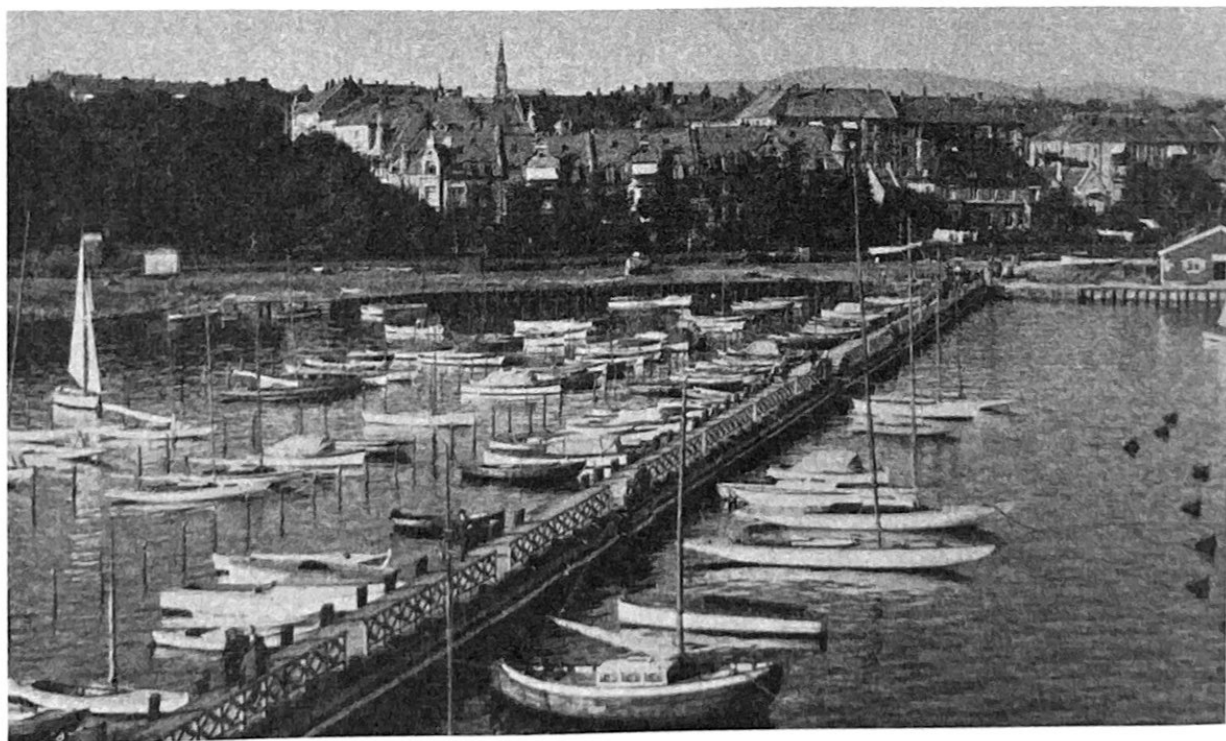
Året 1925 ble en milepel for havnevesenet i arbeidet med å legge forholdene til rette både for båtforeningene og for roklubben, slik at de begge kunne ha et trygt tilholdssted for fremtiden, ettersom havna vokste vestover.

Livet i nytt klubbhus og en stor utstilling

Hannibal Fegth måtte nå gå en litt annen vei fra kontoret på Bankplassen, men kunne ikke gjenkjenne til «Båtforeningen av 1860» når han gikk utover moloen. Filipstadbugtens Båtforening hadde samme år skiftet navn til Båtforeningen av 1860.

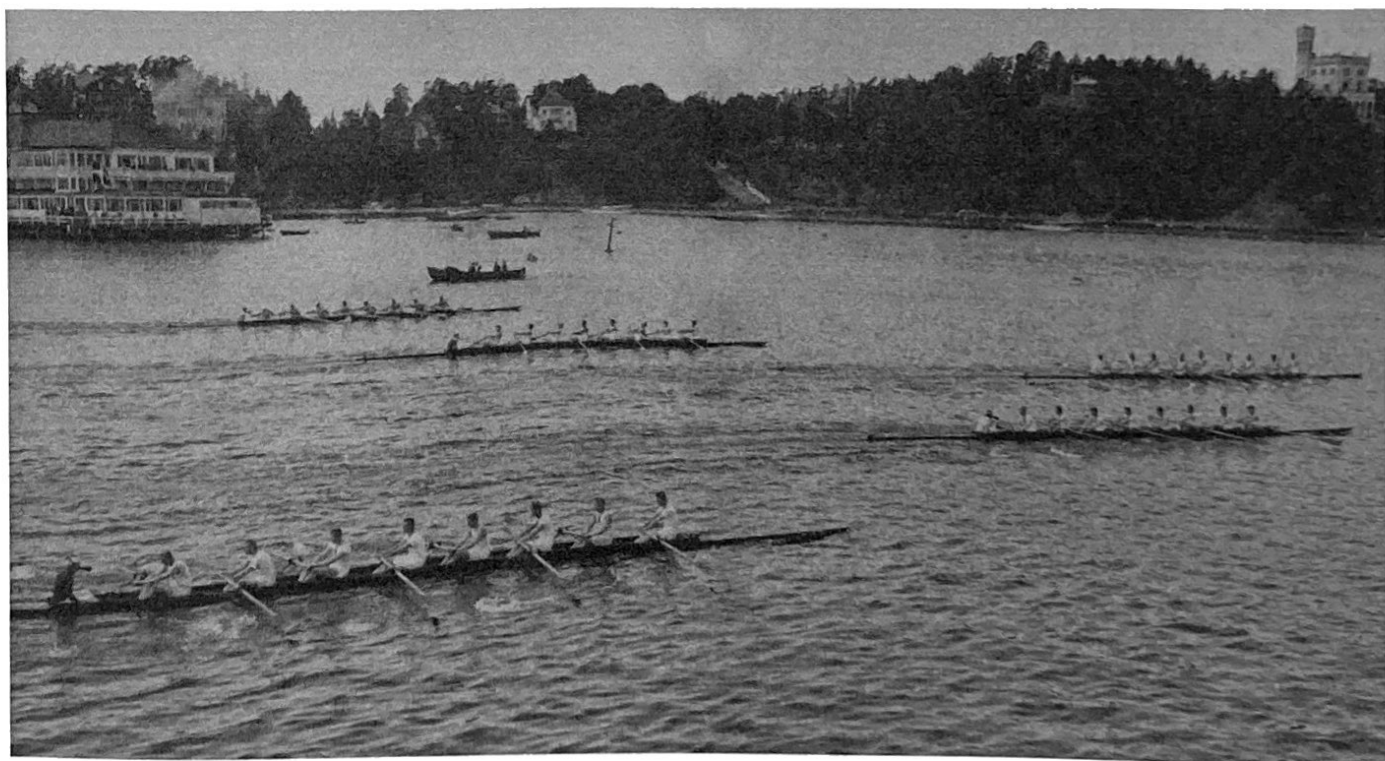
Roklubben opplevde et oppsving i medlemstallet etter innvielse av det nye klubbhuset. Antallet steg til 762 medlemmer i 1926. Likevel var det den anstrengte økonomien som ble den store utfordringen i årene framover. Fra en storslått innvielse i 1925 og nesten fram til våre dager har det stort sett gått fra vondt til verre hva økonomi angår.

Moloen i 1925

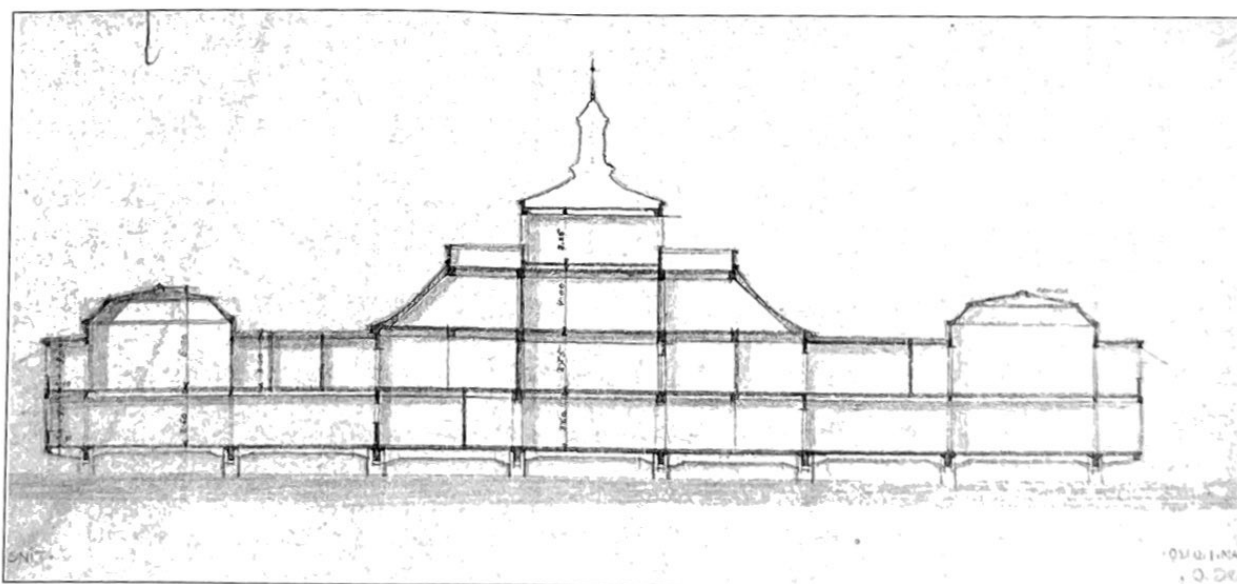
Fegth skrev allerede i 1915 at Christiania Roklub var den største roklubben i landet. Det nye klubbhuset i Frognerkilen hadde ytterligere befestet denne posisjonen. Utover i trettiårene var avstanden mellom Christiania og de andre roklubbene nesten for stor når man så bort fra resultatene på regattabanen. I landskapproingen i Horten var det lag fra nærmest hele landet. De fleste roerne hadde sittet bak på et lasteplan i flere timer. Roerne fra Christiania kom i blazere og CR-capser om bord på Fegths «Mayfair». Om bord i «Mayfair» var også båtene, surret fast på bukker på dekket. Det ble sagt at det om kvelden var mer stas å bli bedt om bord på «Mayfair» enn å delta på banketten i Horten.

I begynnelsen av 1934 begynte man planleggingen av den store «Vi Kan»-utstillingen, som skulle arrangeres i Frognerkilen i 1938. Arrangørene var et selskap med navnet Håndverks- og Industri-Utstillingen i Oslo, som hovedstaden hadde hett siden 1925. Selve utstillingen var i første rekke en fremvisning av nye norske forbruksvarer, lagt opp som en slags «kjøpnorsk»-kampanje. Oslo sto fram som et optimistisk bilde på det moderne samfunnet og kulturen på 1930-tallet, som var preget av sterk tro på saklig informasjon, faglighet og objektivitet.

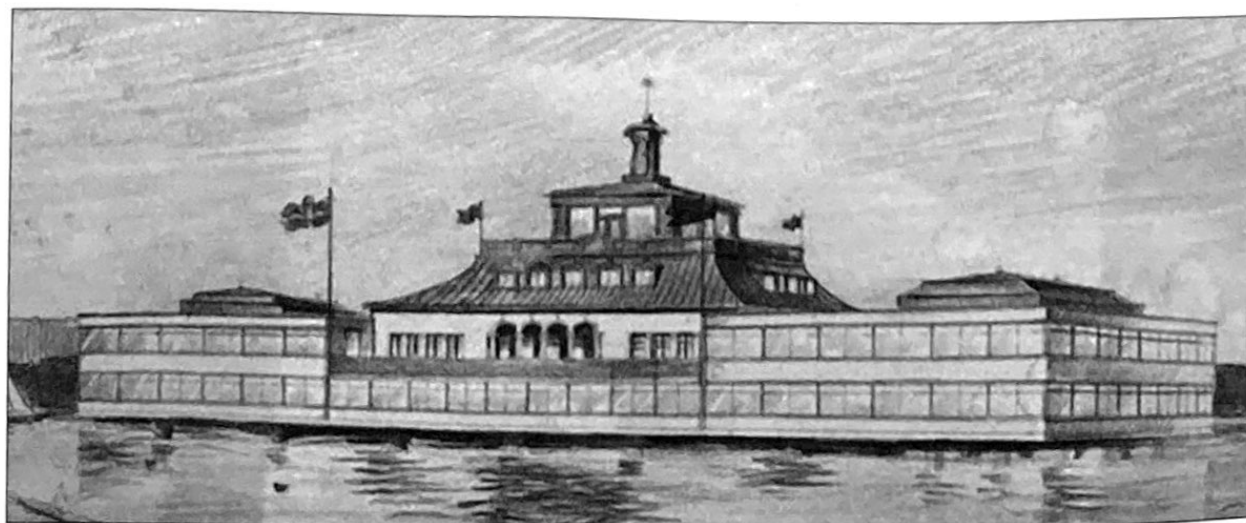

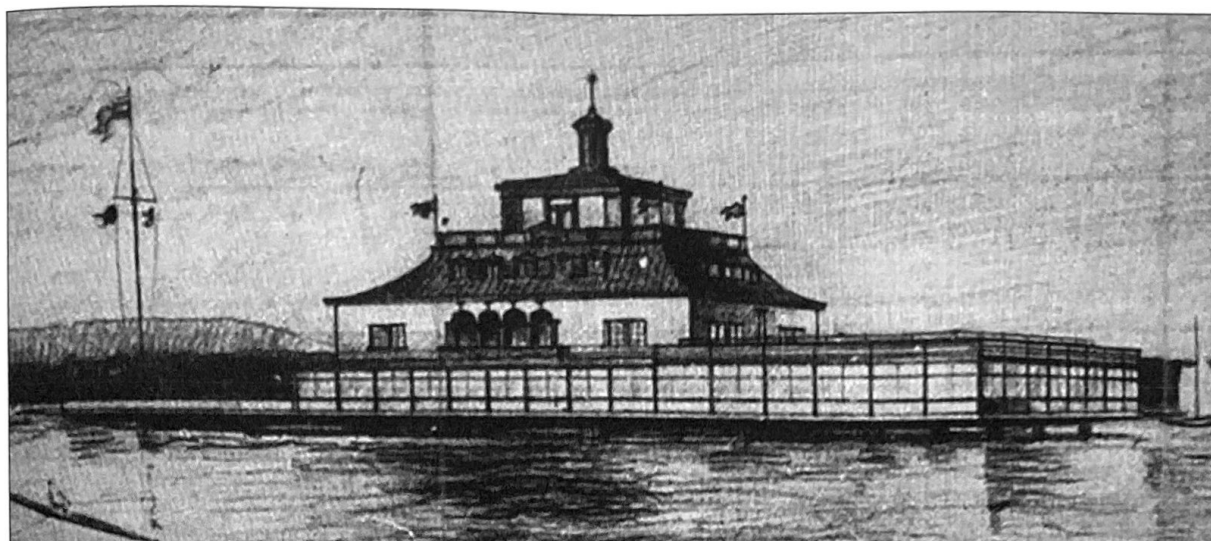
Åtterløp i Frognerkilen i slutten av tyveårene.

Arkitekt Sverre setter seg igjen til tegnebordet og gjør nærmest på egenhånd en voldsom utvidelse av restaurantkapasiteten på Kongen. Planen både fra utstillingsstyret og roklubben var at Kongen nødvendigvis måtte inngå i utstillingsområdet og at det derfor var naturlig å legge det mest fasjonable serveringsstedet på Kongen. Likevel var arkitekt Sverres planer alt for omfattende både for arrangørene av utstillingen og for flertallet i klubben. Morsomt var det derimot at tegningen som arkitekt Sverre laget ble brukt som grunnlag av arkitekt FS Platou da de mange år senere la fram planer med tanke på å øke utleiearealet til kontorlokaler. For både arkitekt Platou og arkitekt Sverre var tanken å flytte en del av «Plenen» ut i vannet ved å anlegge større flytebrygger enn hva vi er vant til.

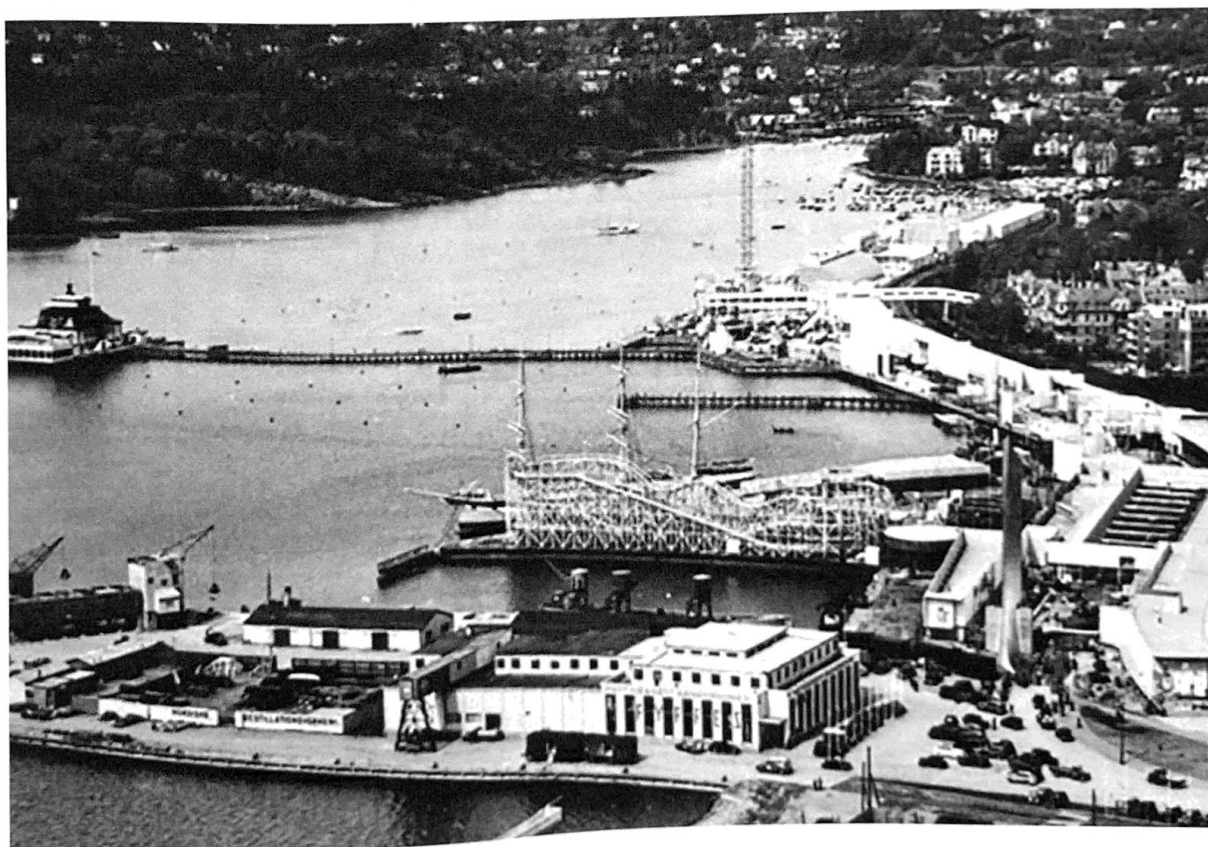
Arkitekt Sverres første skisser til innebygd bankettsal og restaurant.

Arkitekt Sverres endelige skisse til innebygd restaurant.

Roklubben lot Kongen gå inn i utstillingsområdet til «Vi Kan»-utstillingen og fikk til gjengjeld publikumsterrassen bygd inn. Serveringskapasiteten under tak ble derved tilstrekkelig under utstillingen. Bygget kom på 70.000 kroner. Av dette dekket utstillingen 66.000 kroner.

Vi-kan utstilling i Frognerkilen 1938. (Foto: Mittet & Co, Oslo byarkiv.)

Som følge av «Vi Kan»-utstillingen mistet båtforeningene vinteropplagsplassene langs Frognerstranda, og måtte nok en gang flytte både opplagsplassene, båthuset og slippen. Denne gang til Sjølyst i Bestumkilen.

Sommeren 1935, nærmere bestemt 5. juli, kom en ung mann gående over moloen for første gang. Det var en mann som skulle vise seg å bli svært viktig for klubben. Han het Haavald Siljan og var på vei til sitt nye arbeidssted og sin nye hybel i hovedstaden, Båtmannsleiligheten i tredje etasje på Kongen.

Haavald Siljan var født i Hvittingfoss 29. desember 1906. Faren døde noen få år senere og moren flyttet med barna til Tønsberg. Haavald begynte i båtbyggerlære hos en lokal båtbygger og arbeidet noen år på Kaldnes Mek. Verksted i Tønsberg. Han hadde gode evner, lærte fort og tiden på Kaldnes Mek. Verksted og de forskjellige oppgavene ha fikk prøve seg på der, gjorde at han raskt ble en svært dyktig og allsidig håndverker.

Nå var ikke det grove skipsarbeidet det som fristet mest, så da muligheten til å få jobbe med kapproingsbåter kom opp, og det fulgte med både hybel og mulighet til å flytte til hovedstaden, så var det en glad og forhåpningsfull ung mann som flyttet inn på Kongen denne sommeren.

Arbeidsoppgavene besto i vedlikehold av båtmateriellet, hjelp til å bære båter ut og inn i sesongen på dagtid, og etter hvert en betydelig funksjon som vaktmester og altnuligmann på Kongen, ikke minst for restauratørene.

Etter et par år giftet Siljan seg og flyttet først til Bestum og senere til St. Hanshaugen i Oslo. Han dukker opp flere ganger i denne fortellingen. Han ble på Kongen til han gikk av med pensjon i 1974.

Selv med ny innebygd restaurantdel ble ikke økonomien noe bedre. I begynnelsen av 1939 var det helt nødvendig med nye lån. Klubbens forretningsfører Sendrésen trengte i den forbindelse et panteobjekt og klarte det kunststykke å få målt opp og matrikulert, som det står i målebrevet: «...den delen av Lahellegrunnen i Frognerkilen som disponeres av Christiania Roklub og som opptas av klubbhusets betongfundament». Arealet ble beregnet til 1932 kvadratmeter, og er gitt egen matrikkel nr. 2 Frognerstranda, ifølge målebrev datert 15. februar 1939. Det første skritt på veien til en eiendom i sjøen var tatt.

Opplagsplass ved Skarpsno. (Foto: Dagbladet, Oslo byarkiv.)

Opplagsplass ved Kongen. (Foto: Wilse, Oslo byarkiv.)

I august 1939 feirer Hannibal Fegth sin 60-årsdag med sine venner i roklubben. Bildet viser med all tydelighet hvordan slikt foregikk. Herrene på bildet er fra venstre i 1. rekke: Hjalmar Johansen, Thoralf Hagen, Bertrand Moe, Martin Arnesen, Ole Sverre, Boye Schlytter, Hannibal Fegth, Eskild Jensen sen, Fredrik Juell sen, Sverre Gann, Chr. W. Heiberg, Sigurd Nielsen, O.T. Krohg. 2. rekke: Gustav Lütken, Einar Andresen, Erling Storm, Th. Høie, Erik Sverre, Trygve Jacobsen, Harald stranger, Fr. Phillip Hopstock, Gustav Hæhre, Johan R. Henriksen, Thorleif Wang, Bernt Friele Lampe, Hans A. Røgeberg.

3. rekke: Anders Wilhelmsen, Hein Øhlckers, Niels Vogt Nielsen, Borge Bringsværd, Sigurd Fladager, Leif Sendrésen, Haakon Andresen, C. A. Christiansen, Fredrik Juell jun, Gunnar F. W. Fredrikson, Gunnar Wessel, Henrik H. S. Horn, Ragnar Hoff, Johs. Quale, Johan Harbitz, Gunnar S. Schøll.

4. rekke: Bernt Fossum sen, Trygve Arnesen, Rolf Manskow, Knut O. Gråbø, Harald Klyve, Carl Klyve, Hans Blom, Albert Heyerdahl, Fr. Kierulf-Hansen, Birger Var, Maurice Busch Christensen, Einar Owren, Kaare Heiberg, Oscar Wergeland, Helge Motzfeldt, Johan Chr. S. Bjørk, Arne S. Mørk.

Krigsårene

I februar 1940 la kommunen ved Havnevesenet fram de første plantegninger for den framtidige Strandpromenaden. Her inngår utfylling av strandlinjen, og for første gang beskrives en siktlinje fra flaggstanga på Kongen til to-meters grunna på Skarpsno. Her kunne det legges svaibøyer på innsiden mens det på utsiden skulle være robane.

Samtidig foreslo Havnevesenet at båtforeningene kunne leie sjøareal-et som utgjør «båthavnområdet ved «Kongen»» for 5.500 kroner i året. Styrene i båtforeningene vil derimot ikke «tiltre en slik avtale».

I april 1940 okkuperte tyske tropper Norge, og i de neste fem årene ble aktivitetene både til småbåtfolket og roklubben naturlig nok sterkt begrenset, både på grunn av forbud mot ferdsel på sjøen etter mørkets frambrudd, og på grunn av bensinrasjonerings.

Med unntak av den store eksplosjonen på Filipstad i desember 1943, slapp klubbhuset Kongen unna skader. Eksplosjonen resulterte i at så godt som samtlige glassruter i bygget ble blåst inn, mens kobbertaket holdt stand mot alt det brennende som kom gjennom luften.

Norges Pelsdyravlslag leide lokaler i andre etasje på Kongen gjennom nesten hele krigen. De klarte selv å holde lokalene, inklusive verkstedet, oppvarmet på tross av mangel på brensel. Det gjorde at båtmann Siljan kunne holde fram med bygging av flere båter i oregonpine, materialer som var innkjøpt før krigen.

Det var beskjedne inntekter fra restauranten i krigsårene, så inntektene fra «Pelsen» kom godt med.

Christiania Roklub var heldig og kom mer smertefritt gjennom krigsårene enn storparten av idrettslagene i Norge gjorde. Man kan spekulere i hvorfor det ble sånn, men ett er sikkert, klubbens formann i krigsårene, Boye Schlytter, skal ha en stor del av æren for det. Mange og viktige saker var Schlytter med på å avgjøre. Viktigst for klubben var likevel hans sikre og solide ledelse av klubben i krigsårene. Lenge før de fleste skjønnte at det eksisterte en idrettsfront, hadde Boye Schlytter stilt klubben på den riktige siden i kampen. Tross mange trusler og pågang holdt han sin linje, i pakt med sine høye idealer, i bevisstheten om å forsvare klubbens ære og tradisjoner.

Allerede i juni 1941 besluttet styret ikke å oppta nye medlemmer overhodet. Da kunne søknader om medlemskap fra tyskere og NS-folk avslås. Som grunn ble anført at materiellet var i svært dårlig forfatning. Dette var dristig argumentasjon og klubben ventet kontroll av båtparken. Båtmann Siljan var derfor instruert til i nødsfall å lage tilstrekkelig med skjører i båtene, slik at den oppdiktede statistikk over materiellet skulle stemme sånn noenlunde. Båtkontrollen uteble, men det fulgte flere brev fra den svært mistroiske og beryktede «Idrettsfører» Charles Hoff. Boye Schlytter og hans menn holdt stand, mens både Ormsund og Bærum roklubber ble overtatt av NS og tyskerne.

En eneste gang leide SS-Polizei hele restauranten på Kongen for å holde fest for Terboven og Quisling. På tross av at flere av medlemmene protesterte, ble det svarte SS-flagget heist. Det ble med den ene kvelden, for allerede neste dag og for resten av krigen var flaggstanga uten line.

Krigen satte sine spor. Flere gode roere og medlemmer falt i kampene for fedrelandet, mens i overkant av 15 medlemmer ble ekskludert etter de retningslinjer som var satt av politiet og Landsvikavdelingen. Blant dem var arkitekt Sverre, som aldri mer skulle komme til å gå over moloen ut til det klubbhuset med vann på alle kanter som han hadde arbeidet så iherdig med.

Etterkrigsår og gjenoppbygging

Utover i femtiårene starter utfyllingsarbeidene for den fremtidige Sjølystveien for alvor. Både atkomsten og forholdene generelt gjør det enda vanskeligere å drive restaurant på Kongen. På land mellom moloen ut til Kongen og brua over til Skillebekk var det i denne tiden bare jordhauger, rot og søppel. Rester og ruiner av Framnes-moloen, slippet og båthuset til båtforeningene og trebryggene innover mot Skarpsno. Selve plassen innenfor moloen var i lange perioder brukt som massedeponi for den pågående utfyllingen, slik at det var til tider vanskelig å komme fram. Det var blitt et lite attraktivt område, og selvfølgelig vanskelig å drive restaurant når gjestene ble møtt med gjørmete jordhauger og vannrotter i hopetall. I tillegg kunne det være kort sesong for uteservering i Norge, både klubbhuset og påbygget fra «Vi Kan»-utstillingen i 1938 var bygget for sommerbruk og ikke isolert.

Åpningen av Sjølystveien og planer for gangbane langs stranden ga derimot et visst håp om forskjønnelse på sikt. Likeså den organisatoriske endringen av administrasjon av småbåthavnene. Den ble overført fra Havnevesenet til datidens Park- og idrettsvesenet i januar 1950.

Femtiårene var på mange måter begynnelsen til overgangen. Hvert år i forbindelse med åpningen hadde hovedstadsavisene store oppslag om roernes planer og satsning. Det var bilder i avisen fra flaggheising, og innholdet i formannens tale ble referert. De første roerne og coxen Fredriks røst i Frognerkilen var, sammen med blåveis på Bygdøy, de sikreste vårtegn i hovedstadspressen. Det ble arrangert Båtsportens dag hvor roere deltok, og det ble arrangert landskamper i roing mellom Norge og Sverige i Frognerkilen i 1952. Til og med høstfestene på Kongen ble omtalt i avisene, i tillegg

til «rovyen», som var navnet på den årlige revyen som en del av medlemmene fremførte på juleavslutningen hvert år.

I 1953 var avisene opptatt av klubbens 75 års jubileum. Morgenbladet og Aftenposten omtalte klubben som en sprek 75 åring. Også Hannibal Fegth og hans virke og betydning for klubben ble omtalt i et utall intervjuer. På stiftelsesdagen 15. mai ble det arrangert mottagelse på Kongen om formiddagen og gallamiddag om kvelden. Moloen ut til Kongen var pyntet med flagg, Kongeskipet var pyntet med signalflagg og alle seilbåtene i Frognerkilen likeså. Selv om dette var til ære for prinsesse Ragnhild, og hennes bryllup med Erling Lorentzens samme dag, så ga det en fin ramme rundt roklubbens 75 års jubileum.

Om det fantes noe som la en demper på arrangementet, måtte det være at kongefamilien ikke kunne være tilstede. Men det var mange andre celebriteter tilstede, idrettsledere fra Danmark, Sverige og England. Det ble delt ut hele 12 hederstegn. Alt foregikk med stil, nesten litt vel mye stil, slik at Aftenposten tok det opp i en lengre artikkel om at prisen på gallamiddagen og kravet til antrekk gjorde at ungdommene i klubben ikke hadde mulighet til å delta. En kritikk som klubben imøtegikk med å hevde at «beste sort festantrekk var på sin plass».

I femtiårene hadde Gjersjøen vært mye brukt som regattabane for roerne. Vannet lå slik til at det var lett tilgjengelig for publikum, de kom nær banen. Men dette året meldte avisen at Gjersjøen måtte oppgis som robane, den skulle brukes som drikkevannskilde for Oppegård kommune. Det antydes derfor at Christiania Roklubs 75 års jubileumsregatta må flyttes til Kjørbo-banen i Bærum.

Så skjedde. Den største ro-regattaen som så langt var blitt avholdt i Norge gikk av stabelen på Kjørbobanen i august. Det ble danskene som vant, foran svenske og engelske lag, mens Christiania Roklub fikk skryt for å ha avviklet stevnet i sikker og velkjent Christiania-stil.

Tidlig på høsten ble det i avisene gjort kjent at en ny restauratør med navn Hans Telle skulle overta driften av Kongen, samtidig som det ble presentert en storstilt plan for bygging av tivoli på landsiden. Telle drev fra før flere

restauranter i hovedstaden, med Regnbuen i Klingenbergsgaten som den mest kjente. Det var store forventninger fra klubbens side. Restauranten ble pusset opp og presentert som et Kongen som har skiftet ansikt og blitt en sommerrestaurant av internasjonalt format. Det var ny innredning, salen var bygget opp i terrasser og avsatser med trinn imellom, ny scene for orkesteret og for artistene som skulle opptre på Kongen. I tillegg til at den innebygde restauranten fikk en solid ansiktsløfting ble det laget en ny terrasse på taket som skulle ha sin åpning 17. mai 1954, hvor det skulle være både dansegulv, hamburgerbar og jukeboks.

Artikkelen i Aftenposten fra mai 1954 slutter med følgende refleksjon: «Men foreløpig sitter vi altså i den nye elegante restauranten, hvor nesten det eneste som er igjen fra «den gamle tiden» er kanoen til Fridtjof Nansen som han brukte over Grønland. Kan noen skjønne at han var så smal om livet? Det er bare et bitte lite hull i den kanoen!»

Det må bety at vandrehistorien om at den gamle skinnkajakken på Kongen hadde tilhørt og blitt brukt av Fridtjof Nansen var nådd helt fram til journalist Veronica og tegneren Ulf Aas i Aftenposten. Historien ble holdt levende ved at Jan Søderstrøm senere reddet kajakken unna en søppelcontainer og forærte den til sin venn prins Albert, fyrsten av Monaco. Slik har det seg at den gamle kajakken den dag i dag er en attraksjon på det Oseanografiske museet i Monaco.

Sommeren 1954, i forbindelse med kretsmeesterskapet, presentertes for første gang en ny robane i Oslo-området, nemlig Årungen. Tidlig på året var det på initiativ fra Studentenes formann, Sigurd Bang, skapt en studentroklubb ved Landbrukshøyskolen på Ås. Christiania dominerte den første regattaen på Årungen, men noe vellykket stevne for publikum ble det ifølge avisene ikke.

Christiania Roklub var fortsatt den dominerende roklubben i Norge. Mange overskrifter gikk igjen, - Christianias kapproing – Christianias dag!

Klubben arrangerte de store regattaene, særlig Kjørboregattaen var populær med premieutdeling og fest på Kongen etterpå. Å ha deltatt der fikk noen og enhver til å føle at de var en del av det gode selskap.

I 1954 fylte Hannibal Fegths 75 år. Dette resulterte i et utall av avisomtaler. Det ga klubben mye omtale, som igjen ga nye medlemmer. I ett av

intervjuene gir Fegth uttrykk for at han ikke «er helt fornøyd med medlemmenes utnyttelse av Christianias goder. Jeg sikter til klubblokalene og besøket der». Han gleder seg derimot «meget over at restaurantdriften på Kongen etter noen års tilbakefall igjen har nådd det nivå og den standard vi alltid har ønsket oss – og som i sin tid ble forutsatt».

Det kan være verdt å prøve å forstå hva Fegth egentlig mente med «den standard vi alltid har ønsket oss – og som i sin tid ble forutsatt». Fegth hadde også tidligere uttalt seg om betydningen av det engelske «club-livet», det som ga forspranget på regattabanen. I klubbens krøniker finnes det en historie om det, antagelig fra slutten av tyveårene eller begynnelsen av trettiårene.

«Det er en vakker forsommers ettermiddag og vi ser Fegth rolig spaserende ut moloen til Kongen. Han er korrekt antrukket med sort skalk, sort jakke, lysegrå vest, stripete bukser og sorte blanke sko, slik det sømmer seg for en solid forretningsmann.

Han ser fornøyd ut mot Kongen, som tar seg perfekt ut mot den blå himmel og humøret bedres når han nærmer seg sitt livsverk.

Nå skal middagen smake tenker han, men skal han innta den på terrassen ved musikkpaviljongen, eller på Dinérterrassen med utsikt mot Dronningen, eller i klubbens egen spisesal? Valget faller på Logian, der er det luftigere og det sitter allerede flere roervenner der.

Frem med monokkelen for å studere dagens meny og valget er ikke vanskelig, for avkokt laks og jordbær med fløte er riktig noe for ham.

En kort høneblund – så opp i garderoben for å iføre seg roerantrekket, - hvit CR-genser, CR-caps, langt blått skjerf, kort ull robukse, og blå sokker.

Etter rotur og iskald dusj er det tilbake på Logian hvor nå «sakkunskapen» sitter. (Sakkunskapen var de som ikke selv rodde, men som viste hvordan man burde ro). De er litt avventende mens Fegth setter seg og bestiller kaffe og en flaske punsj.

Signalet er klart for de utvalgte, - kom å ta en drink med meg – kaffe får dere holde dere med selv.

Et blikk over til Dronningen og midt mellom ligger hans andre stolthet «Mayfair» velpusset og hvit, blinkende i aftensolen.

Stemningen på Logian kunne øke etter hvert ved tilførsel av hvit likør og longdrinker, og da man begynte å snakke om andre ting enn roing var Fegth forsvunnet.

Han snur seg på vei inn moloen og betrakter igjen Kongen i sommer-
natten med musikk og dans på terrassen. På Toppen blafrer de fargede
baldakinene og det summer av glad og lystig ungdom.

Jo, - det var akkurat slik han tenkte det skulle bli – stilig».

Fegth klarte å holde denne tradisjonen i hevd til sin død. Samtlige res-
tauratører hadde som en del av avtalen en plikt til å servere roerne middag
i spisesalen. I 1964 kan vi lese i CR-posten:

«Vår nye restauratør, Jon Østerberg, vil også servere middag til spesial-
pris for Christianiamedlemmer. Middagen består av to retter og koster
kr. 6,50. Restauratøren garanterer store roerporsjoner så alle blir mette».

Og til slutt en oppfordring fra den samme CR-posten:

«Fine sommerdager går man ned og ror et par timer, kommer inn,
dusjer og tar badstu (fyres tirsdag, fredag og søndag) før man går inn i res-
tauranten og inntar middagen. Så går man opp i klubblokalene og ser TV».

Roklubben hadde jammen mye å tilby også den gang.

Robane på Bogstadvannet

Sommeren 1956 dukker for første gang Bogstadvannet opp i mediene som en mulig fremtidig robane for hovedstaden. Horten og Bergen hadde delt på å arrangere norgesmesterskapene de siste 25 årene. Banene på Gjersjøen og Årungen ble omtalt som mer tilfeldig anlagt. Hva som manglet var den samlede arenaen hvor folk kom roerne lettvt inn på livet. Etter krigen hadde noen Christianiaroere dannet Bogstad roklubb, men «flammen sloknet» ble det sagt. Rolf Manskow var en av dem som i sin tid hadde rodd på Bogstad og som hadde undersøkt mulighetene for å anlegge en robane der.

Manskow uttalte til avisen at muligheten slett ikke var så dårlige, men for å få stor nok bredde på banen, måtte en liten øy sprenges bort, synketømmer måtte fjernes og det måtte mudres opp ved startstedet. Banen var ellers i korteste laget, men det var ikke av avgjørende betydning, mente han.

Artikkelen avsluttes med noen refleksjoner om folketallet på Røa, nybyggerstrøket på Eiksmarka og opp mot Holmenkollåsen med tanke på hvor mange unge gutter som syntes det ville være fint med et romiljø på Bogstad. På grunn av alle småbåtene var det nå for alvor begynt å bli vanskelig å trene i Frognerkilen.

I siste halvdel av femtiårene, var åpning og båtdåpene mye knyttet til båter som båtmann Siljans hadde bygget.

I 1955 omtalte Aftenposten en vakker firer innrigger som Siljan hadde bygd om vinteren og som ble døpt Eskild.

I 1957 blir Siljan i enda større grad fremhevet i hovedstadens aviser i forbindelse med åpningen. Med bilde og en lengre artikkel fremheves det: «hvor den fortrinlige og mangeårige båtmann i år hadde prestert sitt mesterverk på båtbyggerkunstens område». Og det var stor begeistring da

Th. Hagen døypte den nye instruksjonsbåten «Sweeper III». Det var en 23 fots mahogny plattgatter med 36 HK motor, beregnet til å gå i 14 knops fart - nok til å holde følge med den raskeste åtter. At Siljan selv hadde konstruert båten kom ikke fram i avisene, men den vakre båten understreket hvilken allsidig trollmann han var med mahogny, lim og nagler.

Faye Knudsen og båtmann Siljan sjøsetter Sweeper III i 1957.

Årungen blir utvidet og forbedret slik at den i 1957 befester sin posisjon som den fremtidige robanen av internasjonal klasse. Tippemidler og stor innsats fra landbrukshøyskolen og studentene gjorde at banen ble sammenlignet med Bagsværd i Danmark.

Ved inngangen til sekstiårene var klubben igjen i en bølgedal, hvor økonomien både i roforbundet og i Christiania var dårlig. Overskriften i avisen var «Billig å ro, men dyrt å drive roklubb. Pilarene på Kongen er råtne».

Bernhard Christiansen hadde nylig overtatt formannsvervet i Roforbundet etter Knut Gråbø. De berømte sesongavslutningsfestene på Kongen i forbindelse med Kjørboregattaen ble arrangert, men utover det var det lite å skryte av.

I 1959 flyttet Havnevesenet sitt verksted fra Sørenga til Sjursøya. Det nye verkstedet var tilpasset den nye tiden, brygger ble ikke lenger bygget av kreosotimpregnerte pæler. Det var for lengst gått over til støpte konstruksjoner for de større kaiene og flytebrygger i betong ble brukt i småbåthavnene. Dette gjorde at Havnevesenet ikke prioriterte vedlikehold av kreosotimpregnerte trekonstruksjoner lenger, slik at håndverket og kompetansen forsvant mer og mer.

Utover i sekstiårene ble det derfor vanskelig å få utført vedlikehold på moloen. Moloen var i svært dårlig forfatning, og verre skulle det bli.

Park- og idrettsvesenet hadde nå ansvaret for vedlikeholdet av moloen ut til Kongen. Ved å kjøpe tjenester fra blant annet Havnevesenet, hadde det vært mulig for Park- og idrettsvesenet å vedlikeholde moloen som vesentlig var bygget på kreosotimpregnerte pæler. Tilsvarende kreosotimpregnerte brygger gikk langsmed Frognerkilen hele veien innover, helt fram til midten av 1960 -tallet. Etter det hadde flytebrygger i betong blitt lagt ut og erstattet trebryggene. Kreosotimpregnerte pæler var fortsatt i bruk i noen år som akterfeste, men etter hvert ble det vanligere å bruke utstikkere som var montert fast på flytebryggene, og dermed unngikk man akterfeste.

Kommunen hadde i begynnelsen av syttiårene overskudd av fyllmasser som følge av store tunellarbeider. Park- og idrettsvesenet innhentet da en geoteknisk undersøkelse som så på mulighetene for å lage en ny fyllingsmolo i en ny trasé, som ville treffe symmetrisk på Kongen. En slik molo ville bli kjørbær med snuplass ute ved Kongen. Undersøkelsen konkluderte med at faren for grunnbrudd ville være stor, og de nødvendige krav til størrelse på motfylling, gjorde at prosjektet ble skrinlagt.

Krevende år i en ny tid

I 1967 døde Hannibal Fegth, og Kongen sto igjen som et noe fallert minnesmerke over ham. Med ham forsvant også restene av den ånden som hadde skapt det storslåtte klubblivet som satt i veggene på Kongen. Hannibal Fegth ble begravet sammen med den stilen han alltid hadde representert.

Både bygningen Kongen, Lahellemoloen og området på land var et trist syn også i seksti og syttiårene. Det var slutt på hvite duker, og kelnerne med sine hvite hansker hadde forlatt stedet. Nå var det Club 7, Hybelbore, Seaside og danseband i restauranten. Frøken Larsen var igjen og tappet øl, og Morten Flood holdt nachspiel på Toppen. Over den gamle og dårlig vedlikeholdte moloen trillet traller med trommer, gitarer, rødvin og øl. En morsom og grensesprengende tid for alle unge, men det ga ikke inntekter til roklubben.

Samtidig kom de første signalene fra Amerika om at en annen tid var i anmarsj. Vietnamkrigen var inne i sin mest intense og verste fase, ungdommene i Amerika tok til gatene. De nynnet på Scott McKenzies sang om «San Fransisco», hippiene hadde blomster i håret, dop i pipa, det var «peace and love» og det var «summer of love».

Det dro opp til et ungdomsopprør i Europa som også kom til Norge. De store barnekullene etter krigen begynte å bli ungdommer. De samme ungdommene gikk lenger på skolen, tok lenger utdannelse, hadde mer penger og etter hvert fikk de mer innflytelse.

Aldri har vel et bygg opplevd større endring, ved å ha gått fra å huse borgerskapets sportsmenn til plutselig å huse gatas kulturuttrykk, representert ved Club 7 og Scene 7. Det var et selsomt syn når Sossen Krogh kom

i sine flagrende gevanter over moloen, sammen med sitt hoff for å bedrive eksperimenterende performance-teater i roklubbens peisestue.

Da Club 7 senere flyttet til Vika kom Hybelboernes Forening og Seaside Club, begge typiske danserestauranter, inn i lokalene nede i restauranten.

At noe så forskjellig som Club 7 og Christiania Roklub skulle ha tilhold i samme hus, og at deres medlemmer gikk over den samme moloen, ble nesten litt for mye for enkelte, men gadd vite om ikke begge søkte det samme, nemlig den friheten som lå der ute i sjøen, med en viss avstand fra byen og dens larm. På Kongen fantes ikke regler verken i den ene eller den andre klubben, i begge leirene ventet ungdommene på at en ny tid skulle slå rot.

Det var benkepress og sur svette i tredje etasje, mens man nøyde seg med å løfte glasset i en mer søtladen atmosfære i første etasje.

Alle visste hvor de skulle, det var ingen som gikk feil, «dopet» kom aldri inn på Plenen. Om det kom aldri så mange, merkelig kledd i flagrende gevanter, utover moloen, så var det blazer som gjaldt i roklubben i lang tid ennå.

Overgang fra hvite duker til et sted å være

Trening på Vestkantbadet.

Det var i denne perioden at roklubben og Kongen ble til et sted å være - hele året. Tidligere var Kongen et sted man brukte i sesongen, mens vintertrening foregikk på nærliggende skoler som Vestheim og i Vestkantbadet.

Aktivitetstilbudet til ungdom var den gang vesentlig mer begrenset i forhold til hva det er i dag. Dette var før foreldrestyrte idrettsaktiviteter hadde slått om seg, det var før treningsstudioene dukket opp, det var før den søreuropeiske kulturen med utesteder kom, og det var før PC-spill og mobiltelefon var oppfunnet. Oslo var fortsatt en by med telefonkiosker og faste avtaler,

Kongen ble til et møtested, en slags rundkjøring, hvor det nesten bestandig var noen innom. Og dette gjaldt ikke bare de som trente, det ble gjort mye annet der også. Odd Riisnæs øvde skalaer på saksofonen, Haakon Viland sto ved feltstaffeliet på Toppen og malte seilskuter i storm. Pål Svensson spilte sjakk med alle som ville, og var du heldig fikk du en appelsin uten skall som Pål hadde fått på polet.

Dette at roklubben ble «et sted å være» og samtidig ble holdt åpen hele året, hadde også sammenheng med at roklubben fikk tilbake de delene av tredje etasje som restauranten hadde disponert til kontor, garderobe og annet. Juniorgarderoben ble fjernet, vegger ble slått ut og det ble etablert treningsrom med vekter i tredjeetasje. I tillegg ble Green Saloon pusset opp, utstyrt med TV, sittegrupper, bordtennisbord, sjakkspill og annet. Det viktigste i den overgangen var kanskje oppussing og istandsettelse av Toppen til klubbens festlokale.

Klubbens festlokale hadde så langt vært restauranten. Det var i restauranten det hadde vært premieutdeling etter Kjørbolegattaen, det var der bankettene og jubileene hadde vært feiret og ikke minst var det i restauranten at høstfestene hadde vært avholdt. Høstfestene var en tradisjon som gikk helt tilbake til 1927. Det var en måte å skaffe klubben inntekter på. På 1950- og litt inn på 1960-tallet var det den såkalte «åttemannskomiteen» som sto for arrangementet. Det var normalt tre til fem slike fester på høsten og inntektene for klubben beløp seg i sekstiårene til mellom ti og femten tusen kroner. Høstfestene i femti- og sekstiårene var nedskalerte arrangement sammenlignet med de i tyve- og trettiårene. I tillegg til klubbens medlemmer var fortsatt «Blåpikene» viktige for arrangementet. Blåpikene var venninner av medlemmene og tok del i serveringen. Restauratøren sto for salget av øl og mineralvann, mens roklubben sørget for rydding, ro og orden mot å få inngangspenger og inntekter fra garderoben.

Når det gjelder den anstrengte økonomien i klubben, var det enkelte som hevdet at den nærmest hadde vært tilstede bestandig, på samme måte som restauranten hadde vært der hele tiden. De samme hevdet også at det var en sammenheng mellom økonomien og restaurantdriften, men det var et tema det ikke ble snakket høyt om, i hvert fall ikke så lange Hannbil Fegth var i live. Det er muligens en anekdote, men båtmann Siljan, som nøt stor respekt

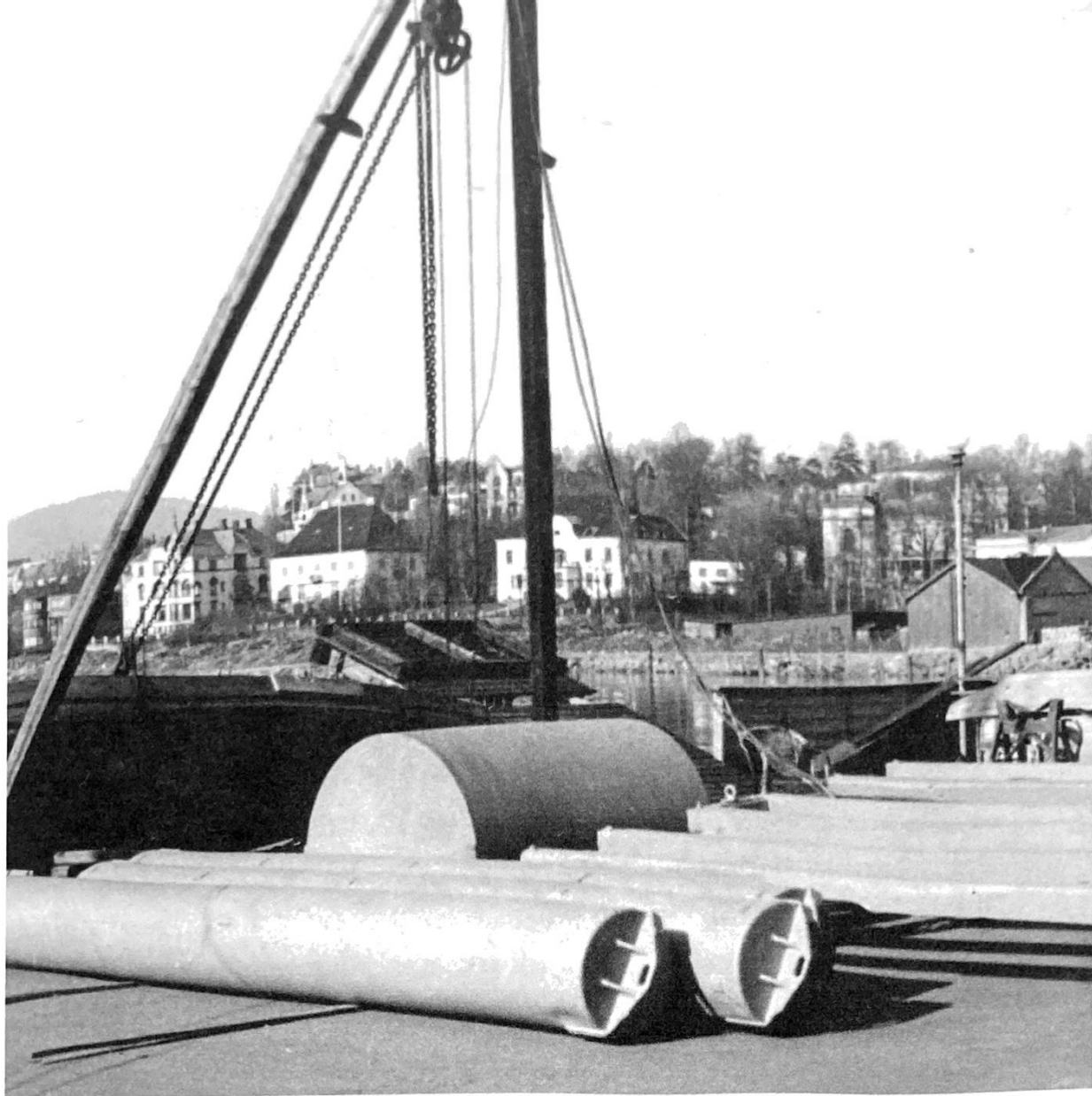

Blåpiker anno 1961.

fra alle, kunne fortelle at dette med restaurantdrift og økonomi var et område som Hannibal Fegth og Boye Schlytter var uenige om hele livet. Fegth ville ha det engelske clublivet med servering på Kongen, koste hva det koste ville, mens Schlytter mente det var mer kostnader knyttet til restaurantdrift enn det var inntekter. Han ville avvikle all restaurantdrift og kun ha kontorutleie. Litt rart å tenke på dette i ettertid, når man samtidig vet at de to samarbeidet nært i styrearbeid og ikke minst i byggekomiteen i over 30 år.

Året 1951 var et økonomisk bunnår, det var i perioder vanskeligheter med å betale ut lønn til båtmann Siljan, det var lekkasjer på taket, vannledninger som frøs, og slik kan man fortsette. Men det fantes medlemmer som personlig var over kneika økonomisk, som drev godt og som i tillegg gjorde en stor innsats for klubben. En av dem var Arne S. Mørk, han satt nå som hussjef, en jobb han hadde hatt i ti år allerede, inklusive krigsårene med de utfordringene det hadde gitt. Hussjefen hadde i denne tiden et vesentlig større virkeområde. Bare den årlige bryggesjauen utgjorde enormt mange dugnadstimer. Begge flytebryggene var den gang demonterbare og ble heist opp på Plenen om høsten ved hjelp av en kranbukk og taljer som ble rigget og montert på Plenen. Flyteelementene var metallkasser og rør som måtte skrapes og mønjes, og selve dekket var av tre som måtte oljes. Alt sammen var sinnrikt satt sammen med stag og bolter.

Båtmann Siljan, som selv hadde konstruert og bygget mye av utstyret som ble brukt i disse årene, hadde hvert år god hjelp av Jockum Paulsen og Storm-Johan. På mange av bildene som finnes av vårsjauen, er det en Volvo Duett som står på Plenen, hvor det står «Alt for kontoret» på den ene siden og «Arne S. Mørk» på den andre.

Vårsjau, lørja, flyteelement og kranbukk på Plenen.

I 1951 hadde Arne S. skaffet seg familie med kone og barn. Samme år utgikk det et bud fra klubben om at de trengte penger og i den forbindelse ble alle medlemmene oppfordret til å melde inn sine sønner som livsvarige medlemmer. Arne S. fulgte oppfordringen og meldte inn Per Arild som den gang var fem år. Av en eller annen grunn var det den yngste sønnen han meldte inn, mens eldstemann Stein først ble meldt inn i Yngre avdeling i 1956. Per Arild gjorde med tiden en stor innsats bak scenen og i 1970 gikk gikk han inn i inn i styret som hussjef. Han ble dermed en av initiativtagerne og drivkreftene i arbeidet med å ta Kongen tilbake til klubben. Tredje etasje med vektrom og oppholdsrommet Green Saloon var en ting, men Per Arilds kongstanke var å ta Toppen tilbake og la det bli medlemmenes. Et tema som lenge hadde vært diskutert i forbindelse med Toppen var om gulvet på den ene siden burde heves slik at man kunne sitte og samtidig se ut av vinduet. Per Arild ville lage et virkelig festlokale med stil, som hadde sittegruppe og et dansegulv, bardisk og høyttalere i taket.

Svein Bjonge og Jon Mobråten påtok seg oppgaven med å heve gulvet. Svein hadde samme året begynt i tømrerlære, så materialer ble kjøpt inn og man satte i gang. Navn skal ikke nevnes, men det ble et voldsomt oppstyr med protester om ødeleggelse og hærverk. Saken havnet i Rådet som innkalte til ekstraordinært møte i november 1971. Her måtte Per Arild stå skolerett og beklage både det ene og det andre, men han holdt fast på at de yngre medlemmene måtte ha et sted å være for å skape et miljø i klubben. Per Arild hadde gjort grundig jobb. Det var riktignok basert på medlemmenes kompetanse, men når denne kompetansen kom fra tømrerfirma Helge A. Bjonge AS og elektrofirmaet Erling Storm AS, så kjente Per Arild seg mer enn trygg på at resultatet ville bli bra. Planene var utviklet og godkjent i styret, budsjett fantes, og etter litt fram og tilbake ga Rådet sin tilslutning. Som det heter i protokollen: «til videreføring av arbeidene på Toppen». Ett av rådsmedlemmene underskrev protokollen med et lite smil om munnen og var synlig stolt av sønnen som hadde vunnet fram i den striden som faktisk hadde oppstått. I hvilken grad Per Arilds slektskap med den sagnomsuste Arne S. hadde betydning vet man ikke, men hendelsen var viktig for de unge medlemmene som skulle overta klubben, og som ikke så samme verdi i det engelske «clublivet» som forgjengerne, hvor et viktig element var å bli servert middag i spisesalen før trening og en longdrink etter

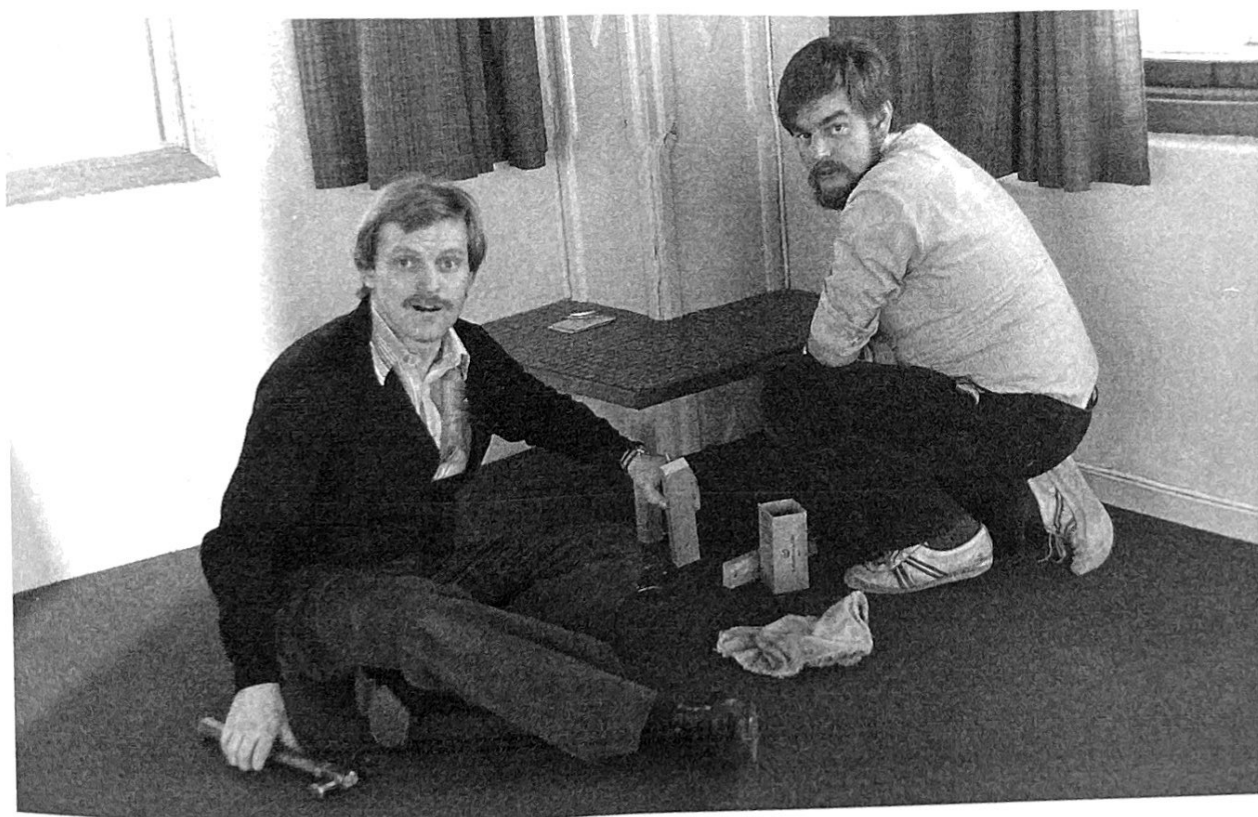
endte trening. Saken kan i dag også stå som et eksempel på at Rådet mobiliserte når de mente at det valgte styret gikk for langt.

Per Arilds budsjett for oppussing av Toppen holdt ikke helt inn, noe han løste ved å kjøpe inn billige stoler på Ikea og «selge» dem, litt dyrere, til medlemmer som fikk sitt navn malt på stolsetet.

Generalforsamlingen noen måneder senere ble avholdt på den «nyinnredede Toppen som ble presentert i en stand som var til alles tilfredshet og det falt mange rosende ord», som det står å lese i protokollen fra 1972.

Formann i denne perioden var Per Gustavsen. Han hadde hele veien støttet Per Arild og tanken om at ungdommen i klubben måtte få innpass, innflytelse og et sted å være i den klubben som de en gang skulle overta og forvalte. Per hadde fått til den første av mange forsoninger mellom generasjonene i klubben. Å bygge bro mellom generasjonene var en egenskap Per var i særlig besittelse av, og det var helt nødvendig at han utøvde dette i denne tiden.

På den samme generalforsamlingen i 1972 redegjorde Per Gustavsen for Bogstadprosjektet, som nå var i startgropen for å bli realisert. Bygge-

Per Arild og Søren Friese i innspurten på Toppen.

tillatelse ville foreligge før sommerferien og budsjettet som styret la fram var på 120 000 kroner. I budsjettet, som synes lavt, var lagt inn besparelser fra blant annet Løvenskiold Vækerøs tilbud om gratis rivningsmaterialer. Penger var nok en gang den største utfordringen. Ikke fantes det penger å bygge for, det lille som fantes av penger var øremerket kloakken på Kongen, som på andre året gikk ulovlig rett i sjøen i Frognerkilen. Klubben var allerede i 1970 blitt informert om at de måtte bekoste pumpeanlegg og koble seg på byens kloakknnett.

Nytt ekstraordinært rådsmøte måtte til i april. Formann gjentok at det var absolutt nødvendig at man fikk bygget treningsbasen på Bogstad, det handlet om klubbens videre treningsmuligheter, det handlet om fremtidige muligheter for å vinne på regattabanen. Magne Sølvberg hadde gått gjennom kalkylen på nytt, Gustavsen mente det var mulig å låne litt til på klubbens fonds, og det var kanskje mulig å låne enda litt til med pant i Kongen. I tillegg ville man søke Tippemidler. Det endte med at man tok penger fra det øremerkede kloakkfondet, et prosjekt som dermed måtte vente enda et år. Huset på Bogstad, eller rettere, en svært enkel båthall, ble bygget. Det ordnet seg denne gangen også, med penger fra Tippemidlene, fra Oslo kommune, gaver fra medlemmer og stor dugnadsinnsats.

Medlemstallet lå fortsatt relativt konstant på om lag 500. I begynnelsen av syttiårene var det en medlemsoppgang, men samtidig var det en økende tillitsmannkrise og dårlig økonomi. Likevel, eller kanskje nettopp derfor, fikk et ungdomsmiljø lov å utvikle seg i klubben. Dette ungdomsmiljøet besto fortsatt bare av gutter, det var ikke kvinnelige medlemmer i klubben før i 1975.

Langt de fleste nye medlemmene som kom i 1960- og 70-årene ble rekruttert via skolekontakter. «Yngre avdeling» opprettet skolekontakter på alle videregående skoler som naturlig sognet til området, og det ble drevet utstrakt verving. Enkelte år kunne antallet nye medlemmer komme opp i 100. En ekstra drahjelp fikk roklubbene av skolekapproingen, som var en årlig begivenhet og mulighet for de som ville prøve seg.

Tid for fest og moro

Men det fantes unntak når det gjaldt rekruttering, den gang som nå. Ole var et slikt unntak. Han var dansk, 24 år, nyansatt juniorselger i et ekspansivt firma i bygningsbransjen i København. Ole var ambisiøs og studerte bedriftsøkonomi på kvelden.

En varm og solfylt forsommerdag i 1970, under lunsjen, skjønte Ole at sjefen på tross av været ikke var helt fornøyd med de økonomiske resultatene.

«Hadde jeg nu bare hatt en ung, flink og pågående dreng der oppe i Norge, så hadde alt kanskje vært meget bedre», sa han.

Ole kunne ikke dy seg, han satte opp sitt ungdommelige og skøyeraktige smil og sa: «Ja, men du har jo meg», og de lo godt alle sammen rundt bordet.

Latteren stilnet, Ole smilte fortsatt, men de andre forfulgte ikke saken.

«Ja, du sier noe du, Ole» sa sjefen, «men vil du ta til Norge da?»

Seks uker senere var Ole i Oslo for første gang i sitt liv, innlosjert på hospits i Bygdøy Allé, uten å kjenne en eneste nordmann.

Ole var vokst opp i Køge, litt sør for København, og hadde bodd det siste året på hybel i København. Med den bakgrunn, var ikke minst språket i Oslo en utfordring. Han hadde riktignok fulgt med på den norske TV-serien som var så populær i Danmark, om den selvhøytidige nordmannen Marve Fleksnes, men han tvilte på om det holdt med å kunne rope «dhei-ååhh», noe det i den tiden var vanlig å høre i Danmark.

Det var lørdag 1. august 1970. Ole hadde fulgt sjefen sin på Danskebåten dagen før, og hadde helgen til å forberede seg på selgergjerningen og gjøre seg litt kjent for sitt tremåneders engasjement i Norge. Utenom TV-

serien om Marve Fleksnes husket han noen roere fra Christiania Roklub som hadde gjestet Køge Roklub noen år tidligere, og han hadde allerede funnet ut hvor disse roerne holdt til. Det var faktisk bare gangavstand fra hospiset i Bygdøy Allé, så litt ut på formiddagen pakket Ole sammen noe treningstøy han hadde tatt med og ruslet nedover Gabelsgate mot Skillebekk.

Ole gikk over moloen og åpnet den solide eikedøren inn på Plenen for første gang. Det første han la merke til var to karer som sto og kløyvde ved midt ute på den store plattingen. Den ene så ualminnelig sterk ut, den andre var litt lenger og mer hengslete, men begge var blide og hilste særdeles hyggelig på den nyankomne. Ole redegjorde for sitt ærend, og innen det var gått stort mer enn en time, satt han i en båt sammen med de glade vedhuggerne, og tok sine første rotak med mørkeblå årer.

Det var som sagt lørdag, og innen de var tilbake hadde den sterke og den lange fått høre at Ole hadde en hel flaske Bacardi på sin hybel og at han gjerne ble med på fest om kvelden.

På denne tiden, i roklubben i begynnelsen av syttiårene var det fest i roklubben hver lørdag. Og det var vorspiel hver lørdag. Det vil si det var mer enn et vorspiel. Fra tidlig på formiddagen var det folk på Kongen. Det ble rodd, trent med vekter eller man løp. Dette var før romaskinenes inntog. Etterpå var det Tippekamp på TV i Green Saloon, sjakkspill eller bordtennis, før roerne dusjet, spiste matpakke og skiftet til blazer, slips og grå bukser. Selve vorspielet foregikk, av en eller annen grunn, på Pokalværelset.

Det var tre muligheter for fest. Enten var det fest på Toppen i egen regi, eller så var det hybelboerne nede i restauranten, eller så var det sommerfestene på Studentene.

Denne fortellingen er fra 1. august 1970, og da var det sommerfest på Studentene, og det var dit Ole var invitert.

Ole hadde enda ikke noe klart begrep om hvor Studentene var, men begynte å skjønne at transporten dit ville foregå med båt.

Ole skjønte også at den sterke karen fra tidligere på dagen hadde en slags lederrolle i klubben. Han hadde nøkler til alle rom og sågar mente han selv å være i stand til å føre den flotte mahognybåten som lå fortøyd mellom flytebryggene. Men nettopp denne lørdagen fikk ikke Oles nye venn start på Sweeper.

Det hele endte med at Ole, iført sin nye moderne fløyelsjakke, etter litt

om og men tok plass i lørja, sammen med sine nye norske venner i deres mørkeblå klubb-blazere, og så fikk Ole sin andre rotur den dagen.

Roturen over til Studentene er som kjent ikke lang. Selv om lørja ikke akkurat var rask, så var den til gjengjeld stødig, og den kunne romme relativt mange. Det var sang og en lystig stemning. Ole oppfattet noe om «å sjekke jentene og slå studentene». Allerede halvveis over sundet hørte de musikken fra Big Chief Jazzband, som strømmet ut gjennom de store, doble dørene fra terrassen på klubbhuset til Studentene, som vendte ut mot sjøen. Dette klubbhuset på Bygdøy, som ifølge annonsen hadde «byens beste dansegulv».

Ole skjønnte at flere av hans nye bekjentskaper hadde gjestet stedet før. Han lærte også at Studentenes klubbfarge var rød, på samme måte som at Christianias farge var mørkeblå. Her var roere i røde blazere og blå blazere for ikke å snakke om Stjernepikene og masse andre søte piker.

Ole var god til å danse, og etter vorspiel og rotur og grunnleggende god stemning, svingte han seg med både den ene og den andre. Han ble kjent med roere, han forsøkte seg på noen norske ord og han syntes sine nye norske venner var svært så trivelige. Spesielt hadde han blitt fasinert av den sterke. Ikke bare var han sterk og så sterkt ut, men alt han gjorde, gjorde han med et sterkt engasjement. Han danset med et fastere grep enn de andre, med markante bevegelser og haka presset litt fram, som han hele tiden strakk seg etter noe. Han framsto i Oles øyne som en Don Juan. Selv måten den sterke drakk øl på, måten han tente en sigarett på eller bare måten å røyke på, var tøff. Ole hadde aldri sett noe lignende før.

Kvelden gikk fort og før Ole visste ord av det spilte Big Chief en instrumentalversjon av Burt Bacharachs «Walk on By», som var kveldens siste dans.

De mørkeblå roerne klarte etter hvert å samle seg på brygga. De som orket å ro tok plass ved årene og resten fikk ståplass på midten. Det var et merkelig syn. Riktignok rodde de i takt, godt hjulpet av sangen. I midten stod de som ikke rodde, for det meste sommerkjolekledde jenter i sommer-natten. Den sterke hadde fått litt mye å drikke så han nærmest lå bak i lørja. De andre hysjet litt på han, uten at Ole forsto hva han sa, så skjønnte han at det passet ikke helt inn når det var jenter til stede. Cox'en som hadde ledet allsangen både på turen over og nå tilbake igjen, fikk roet den sterke litt ned, samtidig som han sto med rorkulten i hånden, styrte skuta og sang for full hals.

Tilbake på Kongen ble lørja fortøyd, den sterke, som hadde sovet siste del av turen, ble båret opp på treningsrommet for å hvile. De fleste ruslet over moloen tilbake til byen.

«Ole» gjorde det bra i Norge. Takket være sine nye venner ble han godt mottatt i klubben, han ble i Norge, er fortsatt medlem og er fortsatt gift med jenta han traff på Kongen en tid senere.

Dette var tiden før det fantes et utall av utesteder i Oslo. Det var også lenge før det ble digitalt førstevalg, å la Tinder, Sukker og andre lignende sjekkesteder. Det var på dansegulvet det foregikk, og det var foreninger som Hybelboernes Forening, en del bygdslag, vestkantskolenes soaréer, i tillegg til Rondo på Kontraskjæret at det foregikk.

Det kunne vært skrevet mye om seksti- og syttiårenes festing på roklubben.

For et par år siden var jeg på et seminar hos et større advokatfirma i Oslo. I den første pausen kom en dame bort til meg og spurte med et smil om munnen om jeg kjente henne igjen. Jeg var litt usikker, men nikket, og så begynte Torild, som viste seg å være søsteren til Pettern, å fortelle, samtidig som ansiktet, slik jeg husket det fra for nesten førti år siden sakte, men sikkert begynte å tre fram.

Hun fortalte om den gang hun hadde blitt med Petter på fest på roklubben. På Toppen hadde hun flørtet litt med Lars, som riktignok var noen år eldre, men som både var en litt perifer venn av Petter og som var medlem i klubben i den perioden. Lars var en gløgg gutt, han hadde studert medisin i tre år før han proletariserte seg (som det het i den tiden) og nå kjørte sporveisbuss. Sent på natta hadde de to sjanglet over moloen og gått innover mot Rådhuset for å finne en drosje. Ved Banan-Mathiesen hadde den gang Schøyen Busselskap nattparkering, og der sto tilfeldigvis en buss og gikk på tomgang. Da foreslo Lars likegodt å kjøre Torild hjem i buss.

-Jeg synes jo det var en kjempegod ide, så vi løp inn i bussen og Lars kjørte ut på Drammensveien retning Bygdøy. I det vi nærmet oss Bygdøylokket kom det blålys i inngående fil, og vi ble litt mer edrue. Lars svingte av innerst i Frognerkilen og før trafikklysene på Olav Kyrres plass så stoppet vi halvveis oppe på fortauet og løp det vi kunne gjennom noen smågater.

«Tenk hvor gærne vi var», hikstet advokatpartner Torild i latter, over

sine ungdommelige eskapader. «Men det gikk bra, og det ble aldri oppdaget at det var oss».

Jeg måtte le jeg også, mest for måten hun fortalte på. Jeg hadde ikke sett henne siden den gang, men jeg husket episoden, eller snarere fortellingen som gikk om det i ettertid, og jeg husket Lars, den litt skakk-kjorte idealisten som etter noen år tok av seg både FNL-merket og palestinaskjerfet, gikk tilbake til medisinstudiet og senere ble en svært respektert lege.

Nå var det flere som tilbød seg å kjøre jentene hjem den gang, hvorav den mest kjente var roklubbens festløve, gledesspreder og lettvektsroer Jan Søderstrøm. Nå var Søder avholdsman, så det var aldri noe problem at han ikke var edru, men det morsomme med ham var at han bestandig gjorde avtale med flere, slik at når festen var slutt, så sto minst to jenter med kåpa på, og ventet på at Søder skulle kjøre dem hjem. Problemet var bare at Søder hadde hvit Vespa, og kun plass til én.

Ja, det kunne gå litt over streken på Toppen. Fra tid til annen var det besøk av politi og brannvesen, som den gangen Putte hadde ment det ville være festlig å tenne på et nødbluss inne på Toppen. Det var selvfølgelig godt synlig fra toppleilighetene på Skillebekk, hvor fra det ble ringt inn full brannalarm. Noen gjorde dumme ting den gang som nå. I ettertid er det som advokat Torhild sa, nesten ufattelig at det gikk så bra som det gjorde. En brukket finger i et utdrikningslag må betraktes som et uhell, det var aldri vold eller slåssing.

Det var riktignok nær ved én gang. Det var i utlandet, nærmere bestemt i Strømstad i 1967. Det var lørdag kveld og en del roere ruslet rundt i byen. Nede i havna fantes det et raggar-miljø og det kom til munnhuggeri om jenter. Vi hadde en hissigpropp i vår midte som ikke lot seg ydmyke av noen svenske raggare og gjorde klart at han ville gjøre opp bak skuret med bare never. Nå ville ikke svensken ta den ene handa si opp av lomma og ble beskyldt av vår mann for å ha slosshanske. Stemningen ble raskt litt mer uavklart og spent. Den unge cox'en begynte å bli redd og holdt materialsjef Leif Wahlund hardt i handa. Da, like plutselig som i en film, hvinte det i bremsene på en hvit Volvo Amazon. Ut steg et av de største og kraftigste firerlag som roklubben noen gang har fostret. Blazerknappene hadde sin fulle hyre med å holde jakka sammen når de trakk pusten. «Du kan gå hjem nå» sa stroken til svensken, «vi sloss ikke med sånne som deg i Christiania».

Det var på mange måter kanskje mer naivt det som foregikk den gang, sammenlignet med i dag. Det var moro, litt grensesprengende, det hørte den tiden til. Sjargongen og språket hadde sine ord og uttrykk som bare den ungdomsgenerasjonen brukte og forsto betydningen av. Ingen som ikke selv var i samme alder, deltok og levde i rokklubben i seksti og syttiårene vil noen gang forstå hvorfor nettopp denne tiden ble så betydningsfull.

På de litt større festene, der hvor det var invitasjon, påmelding og gjerne en arrangementskomité, skulle det tradisjonen tro være bespisning. Det mest populære var pizza fra Peppes. Rokklubben disponerte ikke Peisestuen i denne perioden, så de sosiale sammenkomstene, inklusive rekeaftern foregikk på Toppen. Så var det noen som fant ut at hvis man satte pingpong-bordene på bukker i Juniorgarderoben, så kunne man sitte på benkene foran skapene. Benkene var selvfølgelig for grunne og i tillegg vonde å sitte på, bordplatene ble for høye i forhold til benkene, og de fleste fikk en hengelås i ryggen og lukten av surt treningstøy i nesa. Pizzaen kom som sagt fra Peppes Pizza, på Solli plass. Dette var før Peppes selv kjørte ut pizza, men man kunne bestille og hente selv. For å slippe bære 25 pizzaer over moloen en vinterkveld, ble Folkevogna til Øyvind brukt, den var noen få centimeter smalere enn moloen slik at det var mulig å kjøre ut moloen og inn på Plenen. Utfordringen lå i å få med seg 25 store pizzaer i en Folkevogn uten å stable for mange oppå hverandre. Det ble sammenklistrede, halvkalde pizzaer, men med kreppapir som duk, øl og vin, ble stemningen god. Ja, ikke bare var stemningen god, det var en viss stil også. I tillegg til polonesen var det et fast innslag med herrenes og damenes tale. Noen vil sikkert huske Turid fra Tåsengjengen som fikk sin tale til herrene trykket i sin helhet i CR-posten.

Juniorgarderoben har hørt og sett så mye, og dekket så mange behov.

På Toppen hadde Per Arild blitt ferdig med oppussingen, gulvet var hevet og høyttalere var montert i taket. Sammen med platespiller og diverse medbrakte platesamlinger var repertoaret noe for enhver smak. Det var fast tradisjon å gå polonese etter måltidet i Juniorgarderoben, opp og ned trapper, gjennom en kald båthall og til slutt opp på Toppen. Senere ble det danset til «A whiter shade of pale» med Procul Harem, «Massachusetts» med Bee Gees og mye annet, helt til Erik Ramløv, som hadde vært to år i England krevde å få noe med litt mer fart i, og da var det gjerne The Searchers med

«Sweets for my sweet».

For de som var så heldige å få oppleve salige Erik danse «Sweets for my sweets» på Toppen, vil for alltid huske smilet, latteren, svetten og gleden.

Noen få natteravner vil også huske Morten, som aldri klarte å slutte helt, men som kunne danse til langt ut på søndag formiddag, mens andre igjen sjelden husket noe særlig i det hele tatt, og måtte hvile store deler av kvelden. Det var en slik kveld at det kjente portrettet som siden fikk tittelen «brillene der, lommeboka der» ble unnfanget.

Restaurantvirksomheten, som de siste årene hadde vært ensbetydende med Seaside Club danserrestaurant, opphørte i midten av syttiårene. Én grunn til det var at kloakkproblemet ikke var løst og restauratøren gjorde det klart ovenfor klubben allerede i 1973 at han ikke turte fortsette driften uten at dette var brakt i orden. Nytt kloakkpumpeanlegg ble påbegynt i 1974, med noe økonomisk støtte fra kommunen og nok et låneopptak med pant i bygget. Samtidig begynte en diskusjon om hvorvidt deler av det aller helligste, nemlig deler av båthallen og Plenen kunne tenkes leid ut. Det hadde dukket opp interesse fra et firma som drev salg av lystbåter.

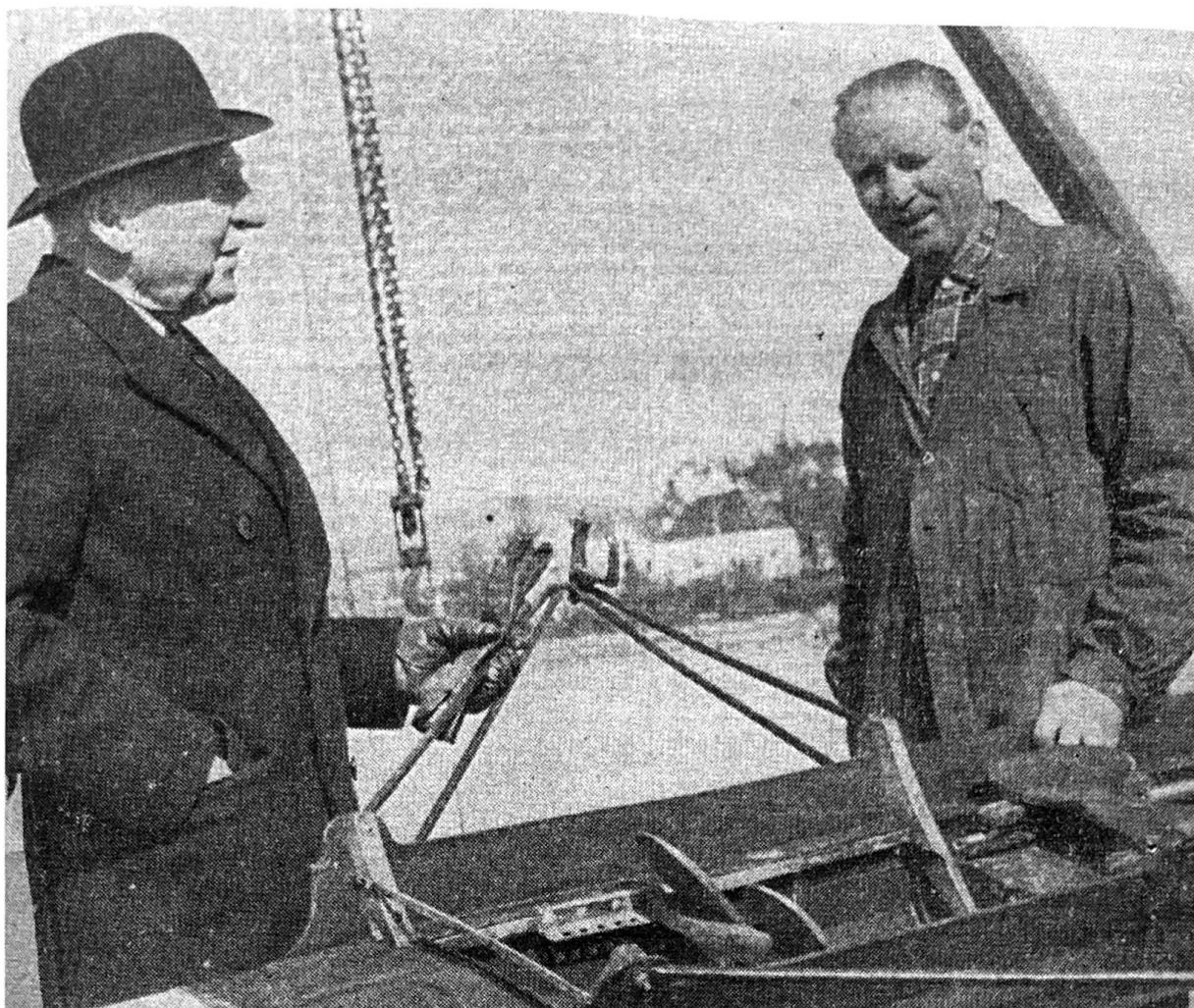

Noen mellomår

Året 1973 var på mange måter et vendepunkt. Det var dårlig råd som vanlig, men klubben var nær ved å vinne et återløp i Henley for annen gang. Gunnar Fredrikson jr går på som formann og får med seg et ungt styre, og et sterkt lag med eldre bakspillere. Fortsatt hadde Christiania sine medlemmer i sentrale verv utenfor klubben, Hans Blom var president i Nordisk Roforbund og Jens Grevstad var president i Norges Roforbund.

En større endring ble det når båtmann Siljan gikk av med pensjon etter 29 års tjeneste. Båtmann Siljan var en trollmann til å reparere båter. Han var også en fremragende håndverker på flere områder med en uvanlig høy yrkesstolthet. Alle utriggede racebåter den gang var tynnhudet mahogny limt på svært spinkle spant. Når båten trengte vedlikehold eller var skadet, byttet Siljan spant og hud. Han hadde selv utviklet nødvendige verktøy, som tvinger og klemmer, slik at det han felte inn formet seg sammen med det opprinnelige. Det var til tider umulig å se hvor skjøtene mellom nytt og gammelt var. Av Siljan kunne man lære å lime treverk. Når han skulle lakke det området han hadde skjøtet inn, blandet han fargen selv. Han hadde en liten papirpose i det låste skapet over benken. Så blandet han inn litt fin italiensk sand i lakken til den passet nøyaktig til den originale fargen på båten. «Terra de Sienna», sa Siljan, «det er det eneste som duger». Det sies at Studentenes båtmann Hans Metelmann en gang skal ha sagt: «Alt jeg kan om båter og reparasjoner lærte jeg av Siljan». Bedre attest kunne båtmann Siljan neppe få.

Vi vet ikke hvor mange båter Siljan bygde, men det var mer enn ti innriggere og klinksciffer, i tillegg til Sweeper som tidligere omtalt. Det hendte

En annen som hadde stor respekt for båtmann Siljan var Fegth. Her er begge forevige av Aftenpostens fotograf en gang i femtiårene.

en sjelden gang, når han ble vitne til raceroeres litt hardhendt trimming av riggere og swivelser på Plenen, at Siljan forsvant, stille, men hoderystende inn på verkstedet. Ikke alle forstod at å se på slik båtbehandling var en pine for ham.

Båtmann Siljan ble godt kjent med bygget og mang en restauratør fikk god hjelp. Det var ikke den ting båtmann Siljan ikke hjalp til med. Han gikk på taket med loddelampe og tettet kobbertaket, han kittet vinduer, han tettet vannlekkasjer, og hva som ellers kunne oppstå av store og små skader. Den siste restauratøren på Kongen ble så fasinert av hans kunnskaper og hjelpsomhet at han innredet et lite pensjonistverksted til båtmann Siljan i en av sine restauranter på Majorstuen. Det samme verktøyskapet som Siljan hadde med seg til Kongen i 1935 tok han med seg til Majorstua. I dag finnes verktøyskapet hos sønnen Tore i Horten.

Båthuset på Bogstad ble innviet i mai dette året, og nok en milepel var nådd. Klubben hadde fått den treningsbasen man så lenge hadde jobbet for.

Klubben fikk en svært aktiv huskomité som gjennomførte flere oppussingsprosjekter på Kongen. Badstuen ble pusset opp og fikk ny elektrisk ovn. Man slapp å hugge ved til badstua. Kloakkanlegget ble ferdigstillet og tatt i bruk.

På Kjørboregattaen stilte Christiania Roklub med eget brassband. Medlemmene var de samme som utgjorde huskomiteen, i tillegg gjorde Morten Flood en minnerik jobb som tamburmajor. Orkesteret hadde fått sydd egen fane, de var likt kledde i CR-genser og Caps, det var duskepiker og god stemning. CRs brassband stjal så absolutt showet på Kjørboregattaen dette året.

Året 1974 ble det første året hvor man ikke lenger regjerte på Plenen alene. Bakgrunnen var nok en gang behov for penger. Samtidig hadde det vist seg at verkstedet, som hadde stått tomt siden båtmann Siljan sluttet i påvente av at noen skulle reparere båter der, ikke hadde vært brukt i særlig grad til det formålet. Når så leietakerne i de senere år hadde solgt lystbåter og båtutstyr snarere enn restauranttjenester, så var lokaler nær sjøen plutselig blitt mer attraktive. Klubbens ene brygge, halvparten av Plenen og verkstedet var nå leid ut til firmaet Linge Yachts AS.

Her kan det passe med enda en anekdote fra båtmann Siljan. Navnet Plenen har nemlig også sin historie.

På Kongen ble Plenen opprinnelig omtalt som roerterrassen, på samme måte som man hadde publikumsterrassen og Dinérterrassen. Enkelte roere syntes det var litt for fint på Kongen, og for ikke å glemme det spartanske og enkle fra Brandskjæret, tok de med seg navnet Plenen. Den opprinnelige Plenen var nemlig den lille sletta foran det gamle klubbhuset på Brandskjæret hvor det vokste noen få gresstuster. Der gikk praten og der ble båtene rigget og trimmet.

Dette året introduserer viseformann Reidar Knoph bedriftsroing på Kongen. Det ble inngått avtale med flere firmaer gjennom Oslo Bedriftsidrettskrets om leie av firer innriggere, en gang pr uke. Det tok veldig av til å begynne med, med hele seks firerlag fra Selvaagbygg AS første sesong, mens interessen dalte raskt og forsvant helt etter et par år.

Kvinnenes inntog

En annen viktig endring i roklubbens historie kan føres tilbake til generalforsamlingen i 1975. Stein Randsborg reiste spørsmålet om det ikke snart var på tide å åpne klubben for kvinnelige medlemmer. Forslaget ble ikke realitetsbehandlet da det ikke sto på sakslisten, men det ble bestemt at saken skulle tas opp på neste generalforsamling. I 1976 kom saken opp på ny, men fikk ikke flertall. Det ble likevel vedtatt å sette ned et utvalg for å vurdere konsekvensene for roklubben dersom man åpnet opp for kvinnelige medlemmer. Utvalget besto av Per Gustavsen, Bernhard Christiansen, Erling Storm og Bjørn Lindholt. Utvalget gjorde et omfattende arbeid, og det var først på generalforsamlingen i 1977 at innstillingen fra «KIK»-utvalget (Kvinner i Klubben) var klar og ble lagt fram til behandling. Om det satt aldri så langt inne, så ble herrene enige den natten, om å ønske kvinner velkomne som medlemmer. 99 år med bare menn fikk holde, og som man nå vet, det ble en berikelse på så mange måter, ikke minst på regattabanen.

Kvinner i klubben betød at klubben måtte skaffe seg damebåter, damegarderobe og dametrener. Erik Bjonge og Erling Storm tok seg av garderobesaken. De delte garderoben kort og godt i to ved å bygge et kjøkken i midten. Da hadde man ikke bare løst garderobeutfordringene, men også fått et svært etterlengtet kjøkken til bruk ved tilstelninger på Toppen.

Det nærmet seg siste halvdel av syttiårene, det nærmet seg jappetid og det nærmet seg et hundreårsjubileum. Da er tiden inne til å hente inn en person som har vært litt på farten, men som etter hvert faller litt mer til ro og nærmer seg sin bestemmelse og sin oppgave. Stein Mørk er vanskelig å komme utenom. Etter et par år i København for utdanning og et par år på cruisebåten «Royal Viking Sky» for å se verden, har han vært mye å se på

Kongen. Når det gjelder tidsrommet fra 1975 og framover, er Stein antagelig den som har rodd flest kilometer, den som har vært på flest roturer, hatt flest år i styret, vært ansvarlig for flest årbøker og mye annet. Men det er ikke bare hans innsats som roer og tillitsmann som gjør at han nevnes her. Om det skulle finnes noen høyere makter som hadde roing generelt og bevaring av Christiania Roklub som sin oppgave spesielt, må de ha sett seg ut nettopp Stein til å være sin representant her på jorden. Stein virker til å ha fått et slikt kall til å bevare denne roklubben. For Christiania Roklub er ikke et friksjonsløst maskineri som går av seg selv. Det er en samling medlemmer som hver for seg har sin egenart og frihet, meninger og ideer. For å skape samhold må noen stille seg i spissen for å bygge og ta vare på vennskap, sørge for at så mange som mulig finner glede i klubben, gi vennskapet næring ved å sørge for at medlemmene jevnlig kommer sammen, sørge for at det er orden og at det er et reglement. Stein skjønner at hans venner trenger inspirasjon, og derfor arrangerer han turer. Tidligere gikk de til Håøya og Hvitsten, i senere tid har de gått over hele Europa. Stein er morsom å ro med, han er inkluderende og han sørger for at medlemmene er pent kledd med moderne og moteriktig tøy fra eget utsalg.

Opplading til 100 – årsjubileum

Fra tid til annen fikk klubben en påminnelse om sin særegne form for atkomst. Den siste bunkersbåten var ferd med å gå i opplag, og klubbhuset var avhengig av bunkersbåt for å fylle fyringsolje. To branntilløp i sekstiårene viste svakheten ved ikke å ha kjørbar atkomst for brannbiler.

Utleie av lokaler for lystbåtsalg ble som inntektskilde en sesongbetont mellomløsning. Forfallet fortsatte, penger til å demme opp fantes ikke. Roklubben fikk skriftlig klage fra Havnevesenet om at bygget så skjemmende ut fra sjøsiden. Sightseeing-båtene tok ikke lenger svingen bortom Kongen og fortalte ikke lenger om klubbhuset til Christiania Roklub til passasjerene, de nøyde seg med en sving rundt Kongeskipet.

Det kunne se ut som det meste gikk fra vondt til verre, samtidig som klubben nærmet seg det høydepunktet som et hundreårsjubileum er.

Det var torsdag 1. februar 1978, fjorten dager før Generalforsamlingen og vi var 14 medlemmer i torsdagsgjengen som løp ut på runden rundt Bygdøy klokka seks. Gerhard Durbeck vant som vanlig, vi andre kom inn på våre mer eller mindre faste plasser. Feltet hadde holdt sammen rundt Huk, til vi passerte Folkemuseet, så strakk det seg ut litt til, fra bunn av kilen var det alle mot alle.

Torsdagene i denne perioden var uten servering på Toppen slik vi kjenner det i dag. Torsdagene endte som regel sosialt på Peking-house i Vika. Et relativt nytt og billig serveringssted hvor vi kunne kjøpe vårrull og annen kinesisk mat hos Petter, som innehaveren het.

Diskusjonen hadde begynt allerede i badstua og tema var det kommende valget til styret i jubileumsåret, et valg som skulle foregå på Generalforsamlingen fjorten dager senere. Det hadde i de siste årene vært en ny

og økende tillitsmannskrise i klubben. Reidar Knophs død året før hadde ytterligere forverret krisen, viseformann Magne Sølvsberg hadde overtatt, men han ville ikke ta gjenvalg. Valgkomiteen var ute etter et handlekraftig styre, men navnene som var nevnt var ingen vi kjente. Utover kvelden på Peking-house vokste først tanken, så lysten til nettopp nå, i forbindelse med jubileet å ta over klubben, styre og stell. Innen kvelden var omme sto det 13 navn på servietten, samtlige poster i styret var da besatt og klokka elleve på kvelden ble valgkomiteens formann Johan Aubert oppringt for å bli meddelt resultatet.

Det heter i beretningen fra generalforsamlingen fjorten dager senere:

«For første gang på lenge kunne det presenteres et fullt oppsatt forslag til samtlige 13 representanter til hovedstyret».

Hovedstyret i jubileumsåret:

Formann: Øyvind Haraldsen, Viseformann: Morten Flood, Økonomisjef: Øyvin Brøymer, Sekretær: Georg S. Bull, Rosjef: Stein Randsborg, Driftsjef: Jon Mobråten, Materialsjef race: Erling Storm, Materialsjef tur: Pål Svensson, Hussjef: Erik Bjonge, Instruksjonssjef: Erik Osvold, Tur og mosjonsjef: Stein Mørk, Klubbsjef: Hans Christian Haug, Viserosjef: Olav Nygaard.

Styret i Jubileumsåret.

I tillegg var det allerede i 1976 etablert en jubileumskomiteé som ble ledet av Per Gustavsen og i tillegg besto av: Trygve Arnesen, C.A. Christiansen, Andreas Knudsen, Bjørn Walter Magnussen, Per Arild Mørk, Bjørn Steinert og Erling Storm.

Jubileumskomiteen hadde i tillegg fem underkomiteer: PR-komiteé, Jubileumsårbok-komiteé, Finans-komiteé, Regattakomiteé og Festkomité. Det var fra starten enighet om at 100-årsjubileet skulle markeres som en propaganda for rosporten og som en konsekvens av det ble det lagt opp til et utadvendt jubileum.

Stiftelsesdagen 15. mai falt på 2. pinsedag dette året, så selve hovedarrangementet ble lagt til 8 mai. Det skulle være mottakelse på Kongen på formiddagen og en bankett på Najaden om kvelden.

Jubileumskomiteen var ambisiøse, ikke bare skulle de dekke utgifter i forbindelse med jubileet, men helst også gi et nettobidrag til klubben. Av de vedlikeholdsmessige oppgavene som var kostbare, kan nevnes at driftskomiteen så det som helt nødvendig å legge nytt dekke på terrassen på Toppen og bytte en del vinduer i tredjeetasje. Jubileumskomiteen hadde blant mye annet et ønske om å fornye skinnstolene i peisestuen.

For å finansiere et slikt prosjekt ble det satset stort, og som hovedgrunnlag for finansieringen valgte komiteen salg av kunstmapper. Det ble lenge arbeidet med planer for en jubileumsbok med en ekstern redaktør. Selv om klubben de senere år hadde hatt litt bedre økonomi, ble disse planene skrinlagt. Av samme grunn ble planer om en PR-film droppet. Postverket ble anmodet om å utgi et jubileumsfrimerke, men også her ble det avslag.

Derimot ble det utstilling av klubbens pokaler og sølvmodellen av Kongen i butikkvinduene til David-Andersen på Egertorget og hos Øye på Majorstuen.

Jubileumsregatta ble i samråd med roforbundet bestemt skulle avholdes på Årungen 29. og 30. juli. Enkelte hadde nok heller sett at arrangementet kunne foregått i Frognerkilen eller på Bogstad, men med et så vellykket arrangement som man klarte å ro i land på Årungen, var det fort glemt.

Jubileumskomiteen gjorde en svært betydningsfull jobb i nærmere to år. Det ble avholdt hele 26 møter og ikke minst, de gjennomførte alle sine planer. I tillegg fikk klubben et voldsomt oppsving i dugnadsarbeidet. På alle fronter var klubbens medlemmer i sving med malerpensel, vaskefille, pølse-

koking, vaffelsteking, og for ikke å glemme ektefeller, venninner, foreldre og andre som tok i et tak.

Oslo By inviterte til mottakelse i Rådhuset i anledning 100-årsjubileet for medlemmer og andre som hadde spesielle verv innen rosporten, hvor ordfører Albert Nordengen ønsket velkommen og overbrakte hilsen.

Forut for selve jubileet mottok klubben både fra medlemmer og firmaer til dels store pengegaver, mens andre ga pokaler.

Den 8. mai var det strålende vær og formann Øyvind Haraldsen kunne stolt, der han stod foran Chr. Krohgs storslagne bilde, ønske de over 100 gjestene fra inn og utland velkommen til klubbens nyoppussede peisestue. Peisestuen var utstyrt med nye skinnstoler, det var nye tepper både i peisestuen og pokalværelset og det var nytt møblement på loggian. Det ble overrakt gaver og holdt hyldningstaler fra nærmest samtlige roklubber i landet, i tillegg til idrettsforbundet og roforbundet i Norge og Danmark.

Om kvelden var det bankett på Najaden for 170 festkledde gjester. Dessverre hadde HM Kongen og HKH Kronprinsen meldt avbud. Det ble likevel en storslagen fest med et utall av taler og skåler. Som toastmaster fungerte Jens Grevstad, HM Kongens skål ble utbragt av Hans Blom og Bernard Christiansen var hovedtaler. Ordfører Nordengen takket for maten og hilste nok en gang fra byen.

Vendepunktet og overtakelsen

Historien fra Peking-house ble et vendepunkt. Uten at det ble sagt noen gang var klubben nærmest blitt kuppet, men kuppet av noen som ville den vel. Kuppmakerne var den generasjonen unge som hadde vokst opp på Kongen i seksti og syttiårene, ja enkelte av dem omtalte Kongen som sitt annet hjem. Denne generasjonen hadde brukt klubben og klubbhuset mye. De hadde vært der hele tiden, døgnet rundt og året rundt. Det var roing, trening, badstue, bordtennis, Green Saloon, sjakk, tippekamp, pizza, tørkeskap, vorspiel, nachspiel, fest og moro. De hadde vært tilstede på mange generalforsamlinger allerede. Bestandig hadde de benket seg rundt det langbordet som var plassert nærmest scenen i Peisestuen. Litt uflidde var de, langhårete, ikke alle hadde blazer, de hadde sittet og ventet på at det skulle bli deres tur. Rundt det andre langbordet, det som sto nærmest spisesalen satt de eldre, koryfeene. De var veldresset i klubbantrekk, delvis innhyllet i sigarrøyk og de nippet lett til en gin tonic eller Hein Ølckers White Horse.

Klubben tilhørte de yngre nå, det var blitt deres ansvar å bringe den videre og de hadde valgt Øyvind Haraldsen til formann. Det var han som representerte dem.

Øyvind hadde helt fra han ble medlem i 1961 hatt verv og tatt del i oppgavene. Øyvind hadde sammen med Arne S. stått for den storstilte etterforskningen som hadde funnet sted i 1969 da alle de yngre var blitt innkalt på pokalværelset for å bli tatt fingeravtrykk av, fordi det manglet penger i klubbkassa. I tillegg var Øyvind en omgjengelig sjarmør og en god ambassadør for klubben. Han var rosjeff, klubbssjef og ikke minst en fremragende sjåfør for «Blue Strike» 1 og 2. «Blue Strike» 1 og 2 var lastebiler og på lasteplanet var det påmontert et stativ, en stålkonstruksjon sveiset og ut-

viklet av båtmann Siljan, som gjorde det mulig å frakte båter i tre høyder. I tillegg var det vanlig at to til fem roere satt bak på lasteplanet på vei til regatta. Leif Wahlund og Jon Mobråten, som ofte hadde plass foran i Blue Strike, husker fortsatt de nærmest ufattelige forbikjøringene som Øyvind foretok i slake lange oppoverbakker, overkroppen og særlig haka strukket fremover, bestandig med de nødvendige marginer på sin side.

Med Øyvind i spissen tok de yngre over, de hadde lært seg ritualene, de visste hva som skulle til. Etter valget, men i god tid før jubileet, hadde de klippet håret og kjøpt nye blazere, sydd på CR-merket, funnet fram CR-slipset og latt seg bli fotografert foran peisen som så mange styrer hadde gjort før dem.

Tiden fram til jubileet hadde vært en solid opptur. Dugnader og arbeidsvilje som ikke hadde vært tilstede på mange år hadde oppstått nærmest av seg selv. Klubben hadde en av de aller dyktigste og mest arbeidsomme huskomiteer som har eksistert. Store deler av klubblokalene ble pusset opp, det ble malt fra øverst til nederst og Erling Storm sørget for nytt lysanlegg i båthallen.

Innvendig dugnadsgjeng, fra venstre: Helge Bjonge, Erik Simonsen, Per Arild Mørk, Øyvind Haraldsen og Jon Mobråten.

Utvendig dugnadsgjeng, Jan Hultgren og Per Nilsen.

Under jubileumskapproingen på Årungen viste den samme dugnadsånden seg. Alle var der, og alle gikk «all in» for klubben. På slutten av dagen klarte fru Wahlund sågar å selge sprukne pølser med frosne lomper til full pris, sånt står det respekt av.

Det er vanskelig å komme utenom formann Øyvind Haraldsen. Han som ble valgt av torsdagsgjengen etter en løpetur på Bygdøy, han tok oppgaven på alvor. Med hendene på ryggen, lett vippende på tærne holdt han sine mange taler. Om det fra tid til annen skortet litt på skopussen, så tok han det igjen på ungdommelig sjarm.

Det ble 60 seire i jubileumsåret. Øyvind hadde mye å være stolt av.

Vinteren 1978/79 var kald. Til nyttårsfesten frøs vannet, men nyttår ble feiret på Toppen likevel. Med innleide pumper ble saltvann pumpet opp i sisternene på do. Verre var det at da vannet kom tilbake noen netter senere, sto kranene åpne. Det førte til en formidabel oversvømmelse i hele bygget. Parketten i andre etasje sto under vann og i båthallen var det skøytebane. Et greit forsikringsoppgjør gjorde at skadene relativt raskt ble rettet opp.

I 1979 trakk Hilmar Toftager seg som kasserer etter en uavbrutt og formidabel innsats på kontoret i 2. etasje som begynte i 1959. Hos Hilmar hadde det i tjue år vært mulig, hver torsdag, for ikke å si hver dag, i sesongen, å fornye medlemskortet sitt, betale skapleie, kjøpe merker og annet.

Hilmar fikk samme år Hederstegnet for sin innsats. Toril Moen overtok kassererjobben etter Hilmar. Senere ble oppgavene delvis digitalisert og overtatt av Stein Mørk.

27. august 1979 ville Hannibal Fegth ha fylt 100 år og det ble i den anledning holdt minnemøte på Kongen. Før på dagen hadde rådets ordfører og klubbens formann lagt ned krans på Fegths grav på Vestre Gravlund. På minnemøtet om kvelden deltok begge hans døtre og hans sønn, roklubbens medlem Robert Fegth. Aftenposten hadde samme dag en lengre artikkel om Fegths betydning for Christiania Roklub og byggingen av klubbhuset Kongen.

En av de større pilarreparasjoner var på denne tiden i ferd med å bli realisert. Det var Erik Bjonge, som den gang trente på å bli froskemann, som først hadde gjort klubben oppmerksom på relativt store skader i tidevannsonen på flere av pilarene. Skadene ble beskrevet og målt opp av Ing. Bonde & Co. Det ble tatt kontakt med forskjellige etater i Oslo kommune for å skaffe økonomisk støtte til reparasjonsarbeidene. Mot slutten av året 1979, og etter at Rådet hadde godkjent nok et låneopptak, denne gang på 250 000 kroner, gikk Ingeniør Thor Furuholmen i gang med reparasjonene tidlig i 1980. Totalt beløp arbeidene seg til nærmere én million kroner, hvorav det meste kom fra Finansutvalget i Oslo kommune og Tippemidlene.

Helge Elgethun hadde, i tillegg til å være primus motor i pilarprosjektet, også tatt initiativ til å tegne ut skisser for å bygge en annenetasje over restauranten. Dette var også et ønske fra leietakeren Albin Marin. Tanken som lå bak var todelt. En ny etasje ville gi større utleieareal og et nytt tak ville holde tett i begge etasjer. Det siste var det viktigste. Det var ikke få bølter vann, som følge av lekkasje i taket, som medlemmer i driftskomiteen hadde vært med på å bære ut sammen med ansatte i Albin Marin. Planene førte derimot ikke fram hos bygningsmyndighetene, og det ble vedtatt ikke å anke saken. Det opprinnelige taket ble tekket med membran og sementheller, etter den samme metoden som noen år tidligere hadde blitt brukt på Toppen.

Det ble innhentet anbud på å bygge garderober på Bogstad, men styret så ikke å kunne klare et slikt økonomisk løft og planene ble lagt på is.

Leiekontraktene med Linge Yachts og Albin Marin ble fornyet i perioden 1979-80.

Etter to år som formann går Øyvinn Haraldsen av. Det er en noe

desillusjonert formann som skriver sitt etterord i årboken. Etter oppsvinget i forbindelse med jubileet kom det en bølgedal. Det snakkes om et generasjonsskifte hvor mange la opp etter Jubileumssesongen, og det snakkes om en slett dugnadsinnsats.

Både i 1980 og 1981 fortsetter nye formenn å gi uttrykk for å jobbe i motbakke, nærmest på alle områder. Det er vanskelig å få noen til å delta på dugnadsarbeid og det er generell tillitsmannskrise. Det blir forsøkt ordninger med tvungen dugnadsplikt uten at det endrer noe. Driftskomiteen starter nok en gang arbeidet med å se etter muligheter for at roklubben skal klare seg med mindre areal på Kongen slik at det blir mer å leie ut.

Som om det ikke var nok så mottar roklubben to bud dette året fra seriøse kjøpere som vil kjøpe Kongen. Det gikk rykter om at roklubben ikke hadde økonomi til å beholde eiendommen.

Trusler og muligheter

Interessen for å kjøpe Kongen må ses sammen med den gryende jappetiden som oppstår i Norge i begynnelsen av åttiårene. De store oljefunnene i Nordsjøen førte til en voldsom velstandsøkning både for privatpersoner og den norske stat, og en økende mengde kapital kommer i omløp.

I ettertid kan man vel likevel si at det var alvoret i Per Gustavsens bekymring om at roklubben kanskje ikke kunne beholde Kongen lenger, som var den utløsende faktoren. Den yngre generasjonen hadde vist under 100 års jubileet at de kunne få til litt av hvert. Enkelte i denne gruppen hadde allerede i noe tid diskutert spørsmålet om hvordan roklubben skulle kunne skaffe seg inntekter som gjorde det mulig å beholde Kongen for fremtiden. Selv om noe av den positive stemningen fra forberedelsene til jubileet var borte, var det for denne gruppen aldri snakk om å gi opp Kongen.

De kom raskt fram til at utleie av kontorlokaler på helårsbasis ville være veien å gå. Men det var noen haker ved det. For det første måtte lokalene settes i stand. Bygget hadde en særegen atkomst i form av en falleferdig tremolo som det var en utfordring å gå over i høststorm. Roklubben hadde fått tillatelse til å bygge Kongen på et undervannsskjær som Havnestyret i Oslo hadde leid ut. Leieavtalen ville gå ut om få år. Kobbertak og pilarer var dyrt å vedlikeholde. Til alt dette trengte man penger, og for å skaffe penger måtte man ha en form for sikkerhet å tilby banken. Det betød en langsiktig leieavtale eller få eiendomsretten til Lahellegrunnen. Få bruksendring på lokalene, og få etablert en ny, helst kjørbar molo.

For å få bygge Kongen hadde roklubben i 1921 inngått en overenskomst med Havnestyret. Avtalen ble vedtatt av Formannskapet samme år. Det het i overenskomsten at roklubben hadde søkt Havnestyret om tillatelse til å bygge sitt nye klubbhus på Lahellegrunnen i Frognerkilen. Avtalen hadde følgende betingelser:

1. Leietiden fastsettes til ti år og deretter med tre års oppsigelse og med en årlig avgift av 100 kroner at regne fra og med det år hvori bygningen tas i bruk. Ved leietidens slutt må bygningen med tilbehør fjernes av leieren.
2. Tegningene over bygningen og lokalenes anvendelse skal approberes av havnestyret.
3. Fremleie tillates kun med havnestyrets samtykke og etter nærmere fastsatte betingelser
4. Det anordnes på bygningen en plass for en fyrlykt på nærmere av havnestyret godkjent måte.
5. Anlegget vedlikeholdes til enhver tid i god stand og må havnestyrets pålegg i så måte etterkommes.

Det anlegges fri passasje og oppholdsplass for publikum i cirka fem meters bredde langs to langsider og cirka åtte meters bredde langs bygningens sydside.

Roklubben foreslo selv, før saken gikk til formannskapet, å endre det siste punktet. De ba om å få beholde disposisjonsretten over passasjen langs bygningens nordvestre side, som det står: av hensyn til instruksjon under roøvelser med videre, og tilbød seg å gjøre plattformen på bygningens sydøstre side større. Som kjent ble hele kaiplaten noe større enn opprinnelig tegnet, og plattingene på hver side ble like store og bygget ble plassert midt på.

En annen passus i den opprinnelige avtalen som har voldt roklubben noen utfordringer er punkt 3 som omhandler havnestyrets krav om godkjenning av fremleie. Bakgrunnen for at havnestyret krevde slik godkjenningsmyndighet er ikke kjent, men det har skapt noen utfordringer. I tillegg hadde saken om kioskene hvor Fegth og arkitekt Sverre hadde forsøkt å anvende punkt 2 i overenskomsten med Havnestyret, hvor Havnestyret skal approbere tegninger over bygningen, ovenfor bygningsmyndighetene.

I 1950 ble det gjort en administrativ endring i Oslo kommune. Strandlinjen vest for Hjortneskaia ble overført fra Havnevesenet til Park- og idrettsvesenet. Roklubbens leieavtale om grunnen fulgte med på lasset, slik at forholdet til, og kontakt med Oslo kommune rent administrativt nå foregikk med Park- og idrettsvesenet.

Forholdet til og kontakt med kommunen hadde stort sett uavbrutt siden huskomiteen hadde blitt dannet i 1926 vært tatt hånd om av en forretningsfører. Slik kontakt med kommunen var knyttet til reparasjon av moloen ut til Kongen, det var godkjenning av et hvert utleieforhold og godkjenning av restauratører. Dette hadde i perioder vært det eneste lønnede vervet i roklubben i tillegg til båtmannen.

Dette var året 1974 og den siste forretningsføreren i klubbens daværende organisering, Sverre Vedeler gir seg.

Gunnar Fredrikson jr. var formann og han førte forretningsførerens oppgaver tilbake til styret. Allerede året etter erkjente styret at oppgaven som gårdeier og kontakt med leieboerne tok svært mye tid. Her skal det skytes inn at bakgrunnen for at arbeidet med leietakere tok mye tid, var svært krevende forhandlinger med leietakerne Linge Yachts og Albin Marin. Dette var en overgangsperiode hvor roklubben sørget for at leietakere fikk båtplasser til demonstrasjonsbåtene sine langs moloen, det var forberedelser til utleie av verkstedet og ikke minst var det forberedelse til å dele Plenen med fremmede.

På den påfølgende generalforsamlingen ble det nedsatt et utvalg bestående av Øyvin Brøymer, Gunnar Fredrikson jr. og Per Gustavsen som skulle se på alternative styringsformer. De første skisser til et aksjeselskap, for å skille klubbdrift og forretningsdrift, så dagens lys i 1975, men planene ble liggende i skuffen mange år enda før de ble realisert.

De første møter med kommunen

I oktober 1982 henvendte roklubben seg til Park- og idrettsvesenet og ba om et møte. Det var fortsatt firmaene Albin Marin og Linge Yachts, begge innen salg av lystbåter, som var leietakere på Kongen.

Det var særlig tre ting roklubben ville diskutere, eller snarere høre kommunens mening om.

1. Leieavtalen om grunnen, inkludert nedrivingsklausulen, som gikk ut i 1990.
2. Eventuell bruksendring av lokalene
3. Vedlikehold av molo, eventuelt ny adkomst til Kongen.

Driftskomiteen hadde høsten 1982 hatt sporadisk kontakt med et firma som drev eiendomsutvikling. Firmaet Ideconsult AS hadde nærmest spesialisert seg på å gjøre om tidligere kommunalt eid bygningsmasse til privat bruk. Sånn sett hadde de erfaring med kommunens forskjellige etater. Det var derfor sammen med representanter fra Ideconsult AS at Per Gustavsén og Jon Mobråten hadde det første møte med Park- og idrettsvesenet i slutten av november 1982.

Som ventet stilte Park- og idrettsvesenet seg positive til en forlengelse av leieavtalen om grunnen. De mente saken riktignok måtte fremmes for Bystyret.

Bruksendring og overgang til helårsdrift for utleiery burde heller ikke være noe problem, så lenge aktiviteten ble knyttet til maritim virksomhet.

Når det gjaldt atkomst, istandsettelse og fremtidig vedlikehold av moloen eller helst bygging av ny og kjørbær molo, meddelte Park- og idrettsvesenet at de ikke kunne hjelpe oss i særlig grad. Deres skriftlige svar i etter-

kant av møtet var nesten litt overraskende. Der het det: «Vedlikeholdet av tremoloen ut til Kongen kan en for fremtiden ikke regne utført av kommunen», og videre: «En ny molo til Kongen bør utformes med sikte på de arkitektoniske betingelser som Kongen som byggverk i sjøen forlanger og til landskapsbetingelser for øvrig». Brevet var undertegnet av daværende direktør i Park- og idrettsvesenet, Jan Gulbrandsen. Han hadde ikke selv vært til stede på møtet, men var tidligere idrettsmann og som ung en kjent mellomdistanseløper. Jens Grevstad, CR-medlem og den gang president i Roforbundet ble kontaktet. Han hadde kontakter i idrettsverdenen og fikk til et eget møte med Gulbrandsen, men resultatet var det samme. «Trebrua blir revet av kommunen når den ikke lenger er sikker for publikum, men dere kan jo ro. Ta det som oppvarming», sa Gulbrandsen.

Ikke så mye hjelp å få der i gården, sånn umiddelbart. Nå skal det legges til at noe fikk man likevel igjen for møtet: En muntlig innføring i hvordan kommunen tenkte om idrettsanlegg som trengte vedlikehold.

Begynnelsen av åttiårene var en periode i Norge hvor kommunene måtte overta en del idrettsanlegg. Det var blitt bygget idrettshaller og svømmehaller i stor stil med finansiering fra Tippemidlene, men støtte til drift var det ikke mulig å søke fra Tippemidlene, og derfor hadde en del idrettslag ikke klart driften økonomisk. Eneste mulighet for idrettslagene var å søke støtte i kommunen for driften. Flere kommuner hadde derfor måttet overta driften av idrettsanlegg. Derfor var det fra Oslo kommunes side relativt stor vilje til å bidra til en løsning som gjorde at roklubben kunne klare seg selv videre.

Klarte klubben å få til noe selv, kunne Gulbrandsen garantere at den ville få mye drahjelp fra kommunen.

Nå var klubbens atkomst samtidig kommunens molo. Det var den som hadde vedlikeholdsplikten, og det føltes for klubben umiddelbart litt dårlig gjort av kommunen. De ville bli kvitt både ansvaret og vedlikeholdsplikten. Gulbrandsen hadde sagt at man kunne ro ut til huset, eller kanskje legge ut noen flytebrygger.

Flytebrygger var faktisk i ferd med å bli datidens melodi.

Langs hele stranda fra moloen ut til Kongen og inn til Skarpsno gikk det inntil 1960 en langsgående trebrygge. Småbåter ble fortøyd mellom

brygga og påler som var rammet ned på utsiden. I tillegg var det bøyer nærmest i hele kilen hvor det lå småbåter på svai. I 1959 startet utfylling av Sjølystveien og i 1963 var den nærmest ferdig. Det var da firefeltsvei fra Skøyen, inklusive undergangen innerst i kilen ved Bygdøylokket og fram til Banan Mathiesen på Filipstad. Samtidig med veien ble Standpromenaden etablert med den gangveien som ligger der i dag. I løpet av siste halvdel av 60-årene forsvant alle trebryggene i Frognerkilen og prefabrikkerte flytebrygger i betong ble lagt ut, ikke langsetter stranda, men fra stranda og utover i kilen som utstikkere.

Roklubben tok selv del i denne utviklingen og leide den første av to betongflytebrygger av kommunen i slutten av åttiårene. Få år senere kjøpte man begge bryggene av kommunen. Det ga en vesentlig reduksjon i dugnad-sarbeidet forut for åpningen om våren.

Moloen i åttiårene.

Fra leietaker til grunneier

Situasjonen som nå hadde oppstått ved at kommunen ville frasi seg ansvaret for atkomsten, gjorde roklubben raskt om til en mulighet. Riktignok en kostbar mulighet, men hvis klubben selv klarte å finansiere en ny kjørbær atkomst, var det kanskje en mulighet for å få til helårs utleie og derved inntekter nok til å vedlikeholde bygningen og moloen. I tillegg skulle det helst bli noen kroner igjen å ro for.

Dette utgangspunktet gjorde at man hentet opp igjen tanken som noen hadde vært innom tidligere om at roklubben burde eie både grunnen som Kongen sto på og moloen ut til Kongen.

Det var tanken om å utrede ny atkomst til Kongen som ble gitt prioritet, det var der nøkkelen til alt det andre lå. Møtene hos Park- og idrettsvesenet hadde gitt roklubben en lovnad om at de kunne gi en faguttalelse, en slags forhåndsuttalelse, hvis man utarbeidet et prosjektforslag for en ny molo, bygget og bekostet av roklubben.

Utover vinter og våren 1983 ble det arbeidet med planer for å finansiere en ny molo.

Kongen ble i sin tid bygget som et klubbhus av og for Christiania Roklub, uisolert og kun til bruk om sommeren. All utleie fram til nå hadde vært basert på virksomhet som var sesongpreget. Det var sommerrestaurant og senere salg av lystbåter. Riktig nok hadde det vært en mellomperiode med Club 7 og SeaSide hvor restaurantdelen hadde vært varmet ved hjelp av dieseldrevne byggtørkere på taket og bruk av en mengde stearinlys i lokalet. Ellers var Kongen nærmest stengt i vinterhalvåret. Bryggene ble tatt opp på høsten hvert år og vedlikeholdt, båthallene stengte etter at de hadde blitt fylt opp av biler som sto der i vinterlagring. Åpningen var på den tiden en

begivenhet som virkelig sto i forhold til navnet. Klubben gikk fra å ha vært stengt hele vinteren til å åpne seg, og det var mulig for medlemmene å bruke lokalene. Den eneste som faktisk gikk ut moloen hver dag også om vinteren var båtmannen Siljan. Verkstedet var i perioder det eneste lokale som ble varmet opp.

Kongstanken ble å sette bygget i stand, isolere de uisolerte arealene og leie ut til helårs kontorlokaler. Utleie i større målestokk ville resultere i at racetrening i større grad ble flyttet til Bogstad. Det økende antallet småbåter i Frognerkilen gjorde det stadig vanskeligere å drive racetrening der. Klubben trengte færre kvadratmeter på Kongen for eget bruk. Kongen måtte tenkes som inntektskilde i fremtiden. Dette var tanken som vokste frem. For at denne tanken skulle materialisere seg, var det enighet om at nøkkelen til et slikt prosjekt lå i å få til en god atkomst. Spørsmålet man søkte svar på i første halvdel av 1983 var kort og godt: hvor mye ville det koste å bygge en ny kjørbar molo, og hvordan få det finansiert?

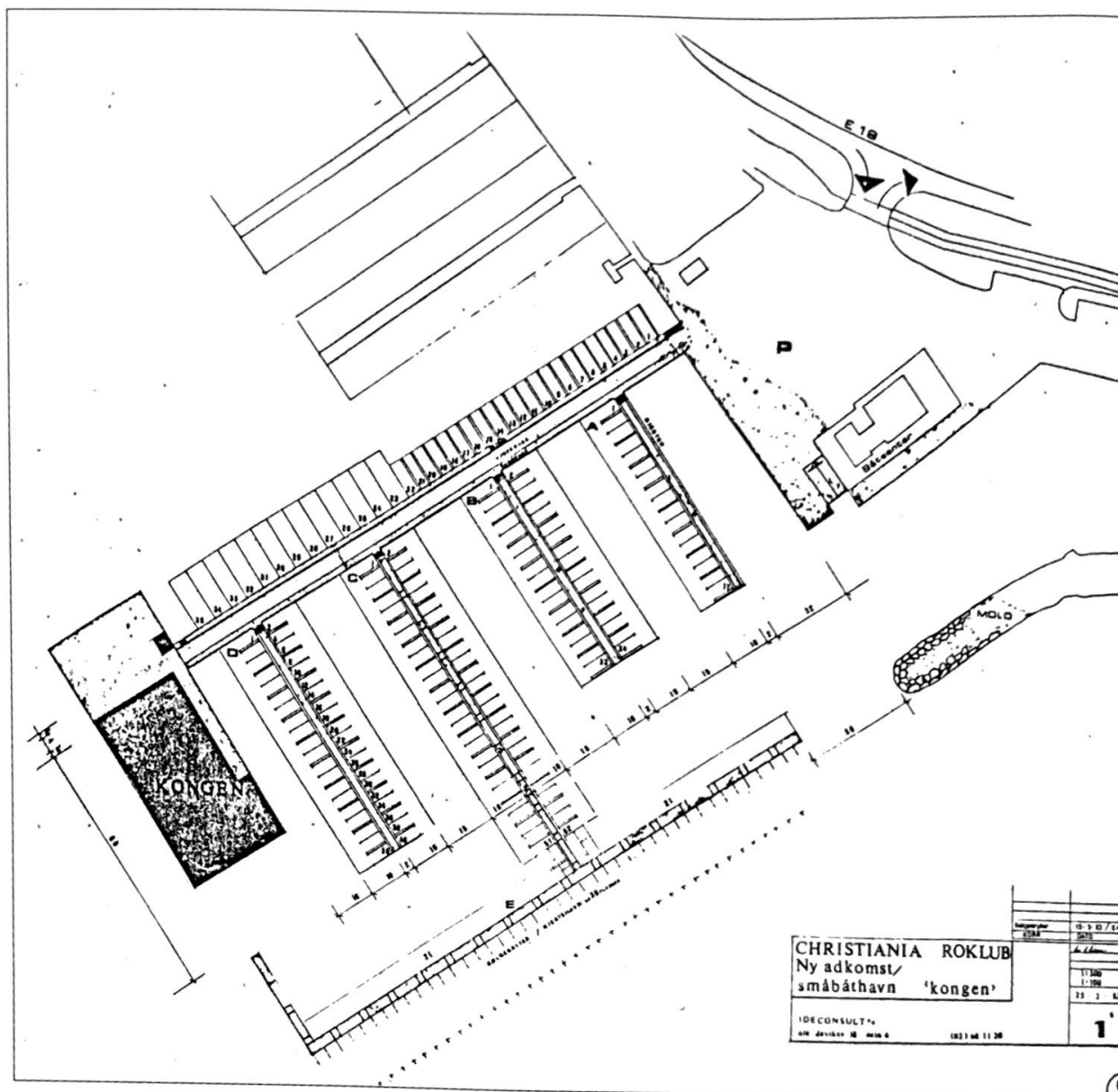
Det var allerede avklart med kommunen at en ny molo bekostet av roklubben ville gi roklubben inntektene av de båtplassene som naturlig ville bli liggende langs moloen. Så spørsmålet var snarere hvor mange båtplasser trengte man å leie ut i det private markedet for å få finansiert byggingen? Det var muligheter for inntekter fra begge sider av moloen. Et annet spørsmål var hvilken pris var det mulig å oppnå i det private markedet?

Firmaet Bonde og Co laget en beskrivelse på ny kjørbar molo som skulle tåle ti tonns akseltrykk og ha en totalbredde på fem meter. I tillegg skulle det være en halvannen meter bred gangbane på hver side for fortøyning av båter.

Ing.firma F. Selmer AS ga en budsjettpris på bakgrunn av beskrivelsen. Regnestykket gikk ikke opp, det var ikke nok leieinntekter uansett hvor høyt man la seg i pris, og selv om man så for seg en tidshorisont på 20 -25 år.

På denne tiden var det en bøyehavn på sørøst-siden av moloen. Bøyehavna var en del av «Frognerkilens Båtforening av 1860». I bøyehavna lå båtene på svai, fortøyd i bøyer, og vaktmannen i båtforeningen satte ut og hentet eierne med prammen sin. Enkelte husker fortsatt at det kunne være vanskelig å gå ut i sculler akkurat når vaktmannen passerte robrygga på Kongen.

I prosjektet måtte man derfor først undersøke muligheten for å få disponere også dette området. Ville man ved å legge ut en flytende båthavn i dette området få tilstrekkelig antall båtplasser for finansiering av ny molo? Park-og idrettsvesenet mente at det burde kunne være en farbar vei å gå, og ba klubben i september 1983 sende inn et prosjektforslag på en flytende båthavn i tillegg til moloen som de skulle legge frem for Havnestyret.

Skisse av båthavn det ble søkt om.

Roklubben ble informert i brev fra Park- og idrettsvesenet av 29. desember 1983 om vedtak i Havnestyret 20. desember samme år hvor det «gis tillatelse til at en småbåthavn kan anlegges ved Kongen etter de fremlagte planer». Denne avgjørelsen kom i følge saksfremlegget til Havnestyremøte etter at saken først hadde vært utsatt i Havnestyrets møte 10. november samme år. Forslaget til småbåthavn hadde i mellomtiden blitt vurdert nærmere, og Havnesjefen hadde ikke funnet at planene hadde noen trafikkmessig innvirkning på havnen. Havnesjefen satte riktignok visse krav, småbåthavna skulle anlegges etter de fremlagte planer og på følgende vilkår:

1. Innseiling mellom molo og bølgebryter skal ha samme bredde som mellom molo og kaien ved Kongen Marina.
2. Avstanden mellom nåværende gjestekai og gjestepontong A settes til minimum 20 meter.
3. Tillatelsen er betinget av at det ikke legges ut bøyer mellom det nye anlegget og Hjortnes.

De fremlagte planene og vilkårene fra Havnesjefen knytter seg til et dokument med en tilhørende tegning som var utarbeidet av Ideconsult fra mars 1983.

Brevet fra Park- og idrettsvesenet, som igjen er undertegnet av Jan Gulbrandsen, avslutter nærmest med en oppfordring hvor det heter: «Christiania Roklub bør nå kunne arbeide videre med planene. Når de er nærmere bearbeidet og finansierings- og driftsplan klar, vil vi gjerne høre fra Dem».

Ved begynnelsen av året 1984 var situasjon nærmest den at kommunen og klubben hadde en intensjonsavtale som gikk ut på at roklubben skulle få inntekter fra utleie av båtplasser langs begge sider av moloen, og i tillegg fra en flytende båthavn på den siden av moloen som vender mot Egeberg, mot at roklubben bekoster ny molo ut til Kongen og påtar seg vedlikeholdsansvaret for moloen for all fremtid.

Nå lå det riktignok noen usikkerheter i dette prosjektet, som var knyttet til utviklingen i lysbåtmarkedet. Ville dette markedet fortsette å vokse og ville behovet for båtplasser i det private markedet vokse tilsvarende? Ville roklubben på sikt klare å drive utleie av båtplasser i det private markedet i konkurranse med de sterkt subsidierte kommunale båtplassene i resten av

Frognerkilen? Ikke bare var de kommunale plassene vesentlig billigere å leie, men kommunen utvidet også hvert år antallet plasser i Frognerkilen.

Året 1984 startet altså med noen utfordringer. Hvordan kunne klubben klare å minske risikoen ved en investering i båtplasser som man kanskje ikke fikk leid ut, eller ikke fikk leid ut til prisen man trengte for å betjene det lånet som måtte tas opp?

Opplevelsen av at roklubben tok en stor sjanse ved å investere stort i et marked de ikke kjente, mens kommunen samtidig ble kvitt sitt problem, nemlig vedlikeholdsansvaret for moloen ut til Kongen, gjorde at det hele føltes nærmest litt urettferdig. I en slik situasjon skulle roklubben i hvert fall som motytelse ha eiendomsrett både til Kongen og til moloen.

Det lå riktignok et insitament i Guldbrandsens uttalelse om at «nå bør dere kunne jobbe videre med planene».

I løpet av året 1984 hadde klubbens planer kommet en av leietakerne på Kongen, Albin Marin, for øre. Det begynte med uformelle samtaler. Roklubben hadde aldri drevet båthavn, kjente ikke markedet og hadde ikke noen ønske om å drive slik virksomhet. Det var derfor allerede nærmest bestemt at dersom prosjektet ble realisert, ville klubben trenge noen til å drifte et slikt anlegg.

Albin Marin hadde på denne tiden et samarbeid med et selskap som het Båter i Sjøen. Det var samme person som drev både Albin Marin og Båter i Sjøen, og som var vår leietaker på Kongen. Båter i Sjøen hadde som virksomhet å arrangere en flytende båtutstilling hver høst, og det hadde vist seg til tider litt vanskelig å finne egnede havner for slikt. En havn ved Kongen som kunne gjøres om til utstillingshavn hver høst var interessant for Båter i Sjøen. Det tok derfor ikke lang tid før vedkommende tok til ordet for at om han fikk driftsrettighetene i en tilstrekkelig lang periode, så kunne han både ta investeringen og driften av havna.

Plutselig var den risikoen som roklubben hadde vært så bekymret for nærmest forsvunnet og man kunne gå videre med prosessen.

Planene videre ble utviklet sammen med Ideconsult AS. Riktignok hadde det kommet enda en aktør inn i bildet, for sent i 1983 hadde Ideconsult AS vært i kontakt med arkitektfirmaet F.S. Platou AS for å konkretisere en tanke om å etablere et hotell på Kongen, eller rette en tanke om hotell-

rom integrert på moloen med resepsjon og fellesrom på Kongen. Ideen var spenstig, med en molo med parkeringsplasser nederst, delvis under vann, hotellrom over og med glassoverbygg skulle en kunne gå tørrskodd nærmest fra land og ut på Kongen til hotellresepsjonen. Samtidig, og utover vinteren 1984 jobbet Ideconsult AS med planer og kalkyler for å bygge om Kongen slik at flest mulig kvadratmeter kunne brukes til helårs kontorutleielokaler og nødvendig hotellareal. Det ble stadig mindre og mindre lokaler til roing, men med ny kjørbar molo kunne vintertrening også foregå på Kongen. Roklubben skulle etter planen sitte igjen med størsteparten av sine lokaler i første etasje, i to av båthallene nærmest Tarmen. Her skulle nye garderobes anlegges, treningsrom bygges og et forsamlings/klubbrom etableres i Tarmen. I tillegg skulle nødvendig ny båthall bygges ute på halve Plenen i et nytt bygg, mens dagens Plen, skulle etableres flytende, mellom dagens brygger.

Ny atkomst var fortsatt betraktet som nøkkelen til prosjektet og det måtte avklareres først. De forhandlingene som var ført med Båter i Sjøen så langt hadde bekreftet at de var villige til å ta risikoen og investeringen forbundet med båthavna. I april 1985 kunne derfor roklubben sende inn søknad til Byplankontoret om tillatelse til å anlegge den nye småbåthavna.

Allerede i slutten av juli kom svar om at Byplankontoret med en liten reduksjon på 26 båtplasser, ville de kunne godkjenne en flytende småbåthavn. Reguleringsmessig var arealet øst for moloen regulert til trafikkhavn og underlagt Havnevesenet og vest for moloen var området regulert til friluftsområde og turveier, underlagt Park- og idrettsvesenet. Både Havnevesenet og Park- og idrettsvesenet hadde gitt sine tilsagn. Byplankontoret nøyde seg med å opplyse om at byggemelding for småbåthavnens landfeste må innhentes hos bygningskontrollen, og prosjektet må, til dekning av parkeringsbehovet, dokumentere parkeringsdekning for en tredjedel av de nye båtplassene, som var beregnet til å være 56 parkeringsplasser. I brevet føyes det til at en omdisponering av tilgrensende havneområder må kunne vurderes i denne sammenheng. Brevet var undertegnet av arkitekt Tore Siljan, en mann som var godt kjent med både roklubben, Kongen og forholdene der, som sønn av båtmann Siljan.

Biler til bryderi

Det skulle vise seg at kravet til parkeringsdekning ble en svært vanskelig sak. Byplankontoret bidro med hjelp og tips om hvordan å gå fram for å dekke parkeringsbehovet, problemet var bare at det førte ikke fram etter som alle tipsene rettet seg mot Havnevesenet. Havnevesenet selv var usikre vedrørende planer for Hjortneskaia og Kiel-fergen. Hvor skulle fergene ha sine terminaler for fremtiden? Roklubben forsøkte å integrere parkeringsplasser i ny molo. Flere skisser ble tegnet ut hvor det var parkeringsplasser både over og under vann. Uansett ble alle slike forslag forkastet fordi kostnadene forbundet med å bygge parkeringsplasser inn i moloen ble for store sammenlignet med parkering på land.

I løpet av høsten 1984 hadde arkitektfirmaet FS Platou arkitekters interesse for deltagelse i prosjektet om å utvikle kontorlokaler for helårs bruk, vokst betraktelig. Interessen lå i at eiendommen, fullt utviklet, var ønsket som selskapets fremtidige kontorlokaler. FS Platou var så interessert i prosjektet at de ønsket, og fikk av roklubben, en eksklusiv rett til å arbeide i en seks-måneders periode med et utviklingsprosjekt vedrørende kontorlokaler. Det skulle føre fram til en presentasjon hvor det skulle inngå oppussingsplan, kostnadskalkyle og forslag til en avtale mellom FS Platou og roklubben. Tanken var at roklubben skulle gå inn med verdien av Kongen og FS Platou skulle gå inn med investeringssummen. Størrelsen på beløpene skulle danne grunnlag for eierbrøkene, i det som antagelig ville endt opp i et sameie. Fra roklubbens side ville en slik tanke kunne sikre klubbmiljø og mosjonsfasiliteter på Kongen og samtidig frigjøre noen midler til kapproing og trening fra Bogstad.

På Rådsmøtet samme år ble det for første gang redegjort for det arbei-

det som fikk navnet «Prosjekt Kongen». FS Platou hadde ført videre planene fra Ideconsult om å bygge nye paviljonger på hver side av Kongen for å få et større areal for utleie. Roklubben skulle sammen med FS Platou investere 17 millioner kroner i bygningen, noe som ville gi bygningen en utleieflate på 2300 kvm med moderne kontorlokaler til en utleiepris av kr. 1250,- kroner pr kvadratmeter. Plenen ville måtte realiseres gjennom en stor flytebrygge.

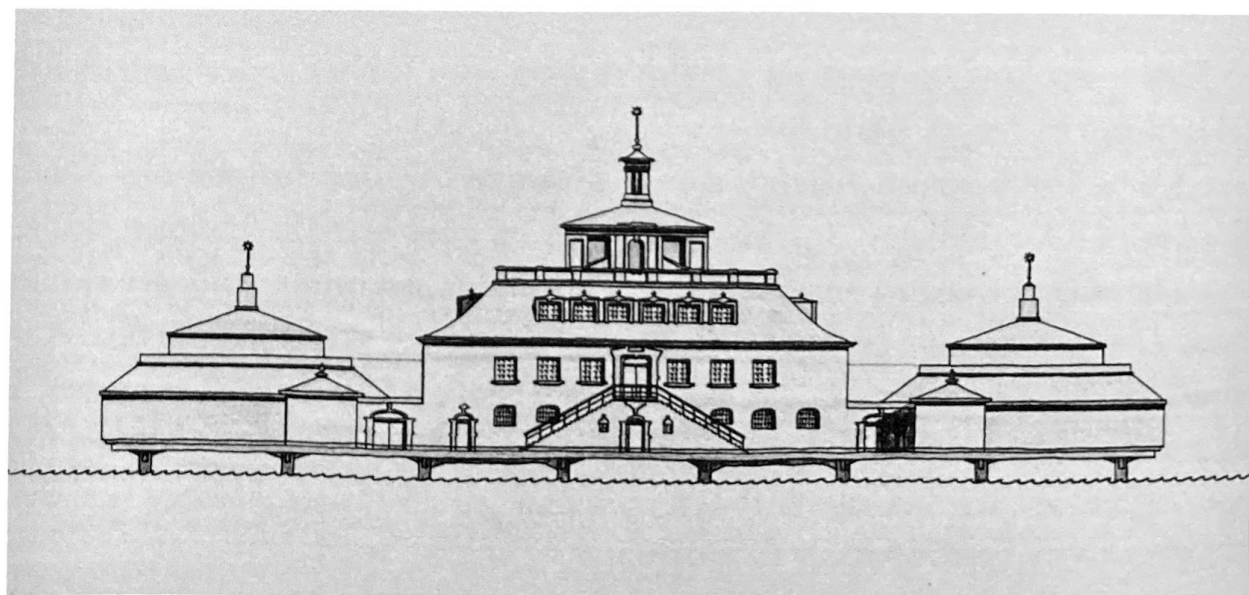
Rådet ba om et nærmere forprosjekt og gikk inn for at FS Platou fikk en eksklusiv rett til å gjennomarbeide prosjektet. For å sikre nødvendig beslutningsmyndighet og kompetanse for fremtidige forhandlinger fikk driftsutvalget, bestående av Per Gustavsen, Jan Hultgren, Einar Dahl og Jon Mobråten fornyede fullmakter. Dette utvalget hadde bestått mer eller mindre uforandret fra syttiårene. De to Rådsmøtene i 1984 og vedtakene fra møtene danner sann sett praksis for i ettertid å si at Driftsutvalget rapporterte til Rådet. Det var en nødvendig og god praksis som dermed oppsto. Driftsutvalget ble på mange måter utgangspunkt for det aksjeselskapet som senere ble etablert og som skulle stå for den mer forretningsmessige virksomheten.

FS Platou hadde et stort nettverk, sammen med erfaring fra eiendomsutvikling andre steder i byen, de kjente til saksgangen i reguleringssaker og annet som hørte til eller fulgte med slike saker. De visste hvordan de forskjellig etatene i kommunen tenkte, og hvem som burde kontaktes. I tillegg var de gode på å lage presentasjonsmaterieill i form av modeller og tegninger. FS Platou var kort og godt en utrolig ressurs som jobbet vederlagsfritt for roklubben i en lengre periode.

I juni 1985 kunne Aftenposten i et større oppslag fortelle om «Nye Kongen til 30 millioner». Ingressen beskrev at selve hovedbygningen skulle restaureres og bevares i samme stil som tidligere, samtidig som det skulle bygges en ny paviljong på hver side. Det totale arealet skulle derved bli 3700 kvadratmeter og prosjektet var kostnadsberegnet til 30 millioner kroner. I selve artikkelen fortelles det videre at firmaene «Båter i Sjøen» og «Sjøen for alle» skal anlegge en ny småbåthavn med plass til 250 båter. I tillegg skal det anlegges en ny betongbru ut til Kongen.

Artikkelen i Aftenposten kom litt overraskende på enkelte i klubben. Det var likevel vanskelig å ikke gå ut offentlig fordi såpass mange var

involvert og kjente saken allerede. Kjennskap til saken hadde også sentrale politiske og vesentlige administrative instanser i kommune. Det hadde derfor en viss interesse å offentliggjøre saken og størrelsen på investeringsbeløpet for å se hvilken mottagelse prosjektet ville få.

Bildene som fulgte artikkelen i Aftenposten.

I februar 1986 bekrefter FS Platou skriftlig ovenfor klubben at de vil jobbe videre med prosjektet for egen regning, fram til approbasjon foreligger. Det betød at FS Platou foresto nødvendige forundersøkelser, utarbeidet tegningsmateriell og foresto byggesøknad for både ny kjørbar molo og ombygging/utvidelse av Kongen.

Begge parter visste at slik approbasjon ga en rett, men ingen plikt til å bygge ut.

I tillegg var det to ting som måtte være på plass for at samarbeidet med FS Platou kunne realiseres. Ny molo måtte være på plass og roklubben måtte ha ervervet eiendomsretten til grunnen.

Molo og endringer på havna

Roklubben hadde tidligere tatt opp med kommunen spørsmålet om leieavtalen av grunnen som gikk ut i 1990. Kommunen ved Park- og idrettsvesenet og klubbens venn Gulbrandsen hadde svart på at det ikke burde by på problemer å fornye leieavtalen. Klubben hadde i mellomtiden utviklet ideen om at man burde få overta eiendomsretten til grunnen vederlagsfritt. Bakgrunnen for en slik tanke var todelt. På den ene siden påtok klubben seg å bygge ny molo og vedlikeholde den for all framtid. For det andre var leiebeløpet satt til 100 koner årlig, et beløp som hadde vært det samme siden 1925. Beløpet, som for øvrig omtales som «årlig avgift», var blitt behandlet på havnestyrets møte 24. november 1921, og bestemt til 100 kroner året, og aldri blitt regulert opp. Beløpets størrelse var slik at det ikke representerte noen særlig verdi for kommunen. Leiebeløpet var heller ikke oppfattet av alle i roklubben til å være en festeavgift i vanlig forstand.

Samarbeidet med FS Platou arkitekter hadde åpnet klubbens øyne for det som skjedde i nærheten. Akers Mekaniske verksted ble lagt ned i 1982.

I flere store havnebyer i Europa, var særlig havneområder, som ikke tidligere hadde vært veldig populære eller verdifulle, i ferd med å bli nettopp det, verdifulle. Eiendomsutviklere, arkitekter, spekulanter og andre fjernet industrivirksomhet og arbeidere. Sirenen på verftet som flere hadde vokst opp med og som ga beskjed om det var arbeidstid eller hviletid ulte ikke lenger, lyden fra klinkehammere og blinkene fra sveiseapparatene forsvant. På bryggene beveget ikke lenger kranene og arbeiderne i kjeledresser seg lenger, området var i løpet av få år blitt ryddet, og på de samme bryggene gikk nå den dresskledde bank- og finanseliten.

Første byggetrinn med kontor og leiligheter sto ferdig på Aker Brygge i 1986.

I takt med at vannet i indre Oslofjord ble renere som følge av at VEAS renseanlegg på Slemmestad ble satt i drift i 1982 og tok hånd om kloakken slik at den ikke rant rett i sjøen mer, ble sjøen og kyststripa i indre Oslo fjord mer verdifull. Kloakkbåten som gikk fra Skarpsno forbi Kongen og ut til Bolærne med kloakkslam hver uke forsvant. Boliger og rekreasjonsområder langs sjøen ble verdsatt høyere, det var stas å bo nærmest mulig sjøen.

Flere av disse hendelsene falt sammen i tid, og det passet dårlig inn i den tidsplanen klubben hadde lagt for sine fremstøt ovenfor Oslo kommune. Klubben hadde tenkt og ment at Oslo kommune skulle gi CR eiendomsretten til grunnen Kongen står på vederlagsfritt, fordi verdien var relativt liten i forhold til vedlikeholdsbehovet over tid.

Prosjektet med ny molo og utbygging av Kongen til kontorlokaler hadde først vært to prosjekter, men etter at FS Platou kom inn i bildet hadde prosjektene slik de ble omtalt, ikke minst i Aftenposten, blitt presentert som ett prosjekt. Fra roklubben og FS Platous side var det lett å forstå at dette hang sammen, og at det ene var avhengig av det andre. Uten kjørbar molo, ville ikke en utvidelse av bygningsmassen og kontorutleie på helårsbasis være mulig.

Sett fra myndighetenes side var saken ikke fullt så enkel, og i tillegg dukket det opp flere parter i kommunen med forskjellige interesser. Park- og idrettsvesenet var klubbens viktigste samtalepart i kommunen. De hadde noe de ville bli kvitt, og som klubben kunne hjelpe dem med.

En forlengelse av leieavtalen om grunnen var fra roklubbens side ikke lenger førstevalget, det var nærmest blitt et krav om at eiendomsretten til grunnen skulle overdras vederlagsfritt siden roklubben overtok vedlikeholdsansvaret for moloen for all framtid.

Nye liberalistiske impulser hjemsøkte samtidig landet vestfra, i midten på åttitallet. Margaret Thatcher hadde sjøsatt begrepet «New Public Management» som enkelt sagt inneholdt ideen om at staten og kommunen i større grad skulle bruke det private næringslivs teknikker og metoder for å bli mer effektive og lønnsomme. I Oslo kommune hadde enkelte politikere annammet dette med stor interesse. Det var politikere på Rådhuset som var blitt veldig opptatt av muligheten for å tjene penger på områder som plutselig var blitt mer attraktive.

Samtidig skulle endelig området langs Sjølyststranda utvikles til et

rekreasjonsområde og publikum skulle ha adgang til Kongen. En uttalelse om at roklubben skulle leie ut til bank og forsikringsvirksomhet hadde ikke falt i god jord på Rådhuset. Park- og idrettsvesenet hadde hele tiden ovenfor Rådhuset lovet at utleie av lokaler på Kongen kun skulle være til firmaer med en maritim tilknytning.

I klubbens prosjekt var bygging av ny molo fortsatt nøkkelen, men det hang fortsatt fast i at man ikke klarte å dekke kravet til parkeringsplasser.

I mars 1986 kunne man lese i Aftenposten at kommunen hadde solgt 12 av sine 13 småbåthavner. Kjøpere var båtforeningene som hadde brukt småbåthavnene. Båtforeningene kjøpte bryggeutstyr og annet av kommunen og skulle for fremtiden leie grunnen av kommunen. Alle båtforeningene hadde fått valget om å overta selv eller at kommunen fortsatt skulle forestå driften. Bare Frognerkilen Båtforening av 1860 valgte ikke å kjøpe av kommunen. Båtforeningen av 1860, som tidligere het Filipstadbugtens Båtforening, hadde i 1954 slått seg sammen med Frognerkilens Båtforening og sammen bar de nå navnet Frognerkilens Båtforening av 1860. Inntektene fra salgene skulle sammen med leieinntekter gå inn i et fond som skulle brukes til nybygging av havner. Til å ta seg av dette samarbeidet mellom båtforeningene og kommunen ble et samarbeidsorgan kalt Småbåtutvalget opprettet. Utvalget besto av representanter for båtforeningene og tre representanter fra politisk ledelse i Oslo kommune. Artikkelen, som bærer preg av å være et intervju med den ledende politiker i utvalget, roser det fantastiske samarbeidet som har vært til stede, og at alt er gjort i en solidaritetstanke. Resultatet fra salget skal kun skal gå til utvidelse og utbedring av småbåthavner og avslutningsvis, nærmest som et bevis på dette, uttaler den samme politiker, ville flere av småbåthavnene bli utvidet allerede neste sommer. Det faktum at Frognerkilen Båtforening av 1860 ikke gikk med i ordningen, gjorde at utvidelsen av bryggeplasser for Frognerkilen Båtforening, Skarpsno bøyehavn og Skarpsno Båtforening ble utført av Park- og idrettsvesenet.

De hadde fått ny direktør som sørget for at ting gikk riktig for seg. Det ble sendt ut ett nabovarsel til Christiania Roklub. I brev av 12. mai 1986 skriver direktøren i Park og Idrettsvesenet under på byggemeldingen som byggherre for utvidelse i Frognerkilen og 22. mai viser kvitteringen fra postkontoret at nabovarselet ble sendt til roklubben. Den alltid like våkne

økonomisjef Jan Hultgren var ikke sen om å ringe, og noen få dager senere sendte klubben bemerkning til byggesaken. Her gjorde man oppmerksom på at klubben hadde selv en sak om utvidelse av småbåthavn i det samme området inne til behandling, men at det ikke var gitt byggetillatelse på grunn av manglende parkeringsdekning. Det ble referert til fem forskjellige forslag til parkeringsløsninger som var blitt presentert for kommunale myndigheter, og til klubbens møter med de forskjellige etater. To av møtene hadde foregått på ordførerens kontor. Siden klubbens egen sak ennå ikke var løst, fant klubben å måtte protestere, og ettersom det var observert at arbeidet allerede var igangsatt og på det nærmeste var avsluttet, ba man om at anlegget ikke blir tatt i bruk før klubbens byggesak var brakt i orden.

Tre dager senere ble det avholdt et møte på parkeringsplassen på Kongen hvor Trafikksjefen, Park- og idrettsvesenet og roklubben var til stede. Ytterligere tre dager senere hadde vi de nødvendige papirene som viste at Trafikksjefen ved sin medvirkning anbefalte at roklubben fikk godkjent sin byggemelding. Prosjekteringssjefen i Park- og idrettsvesenet skrev for hånd nederst på arket: «Ingen bemerkninger» og simsalabim, - parkeringsdekning var plutselig i orden uten at man hadde gjort annet enn å protestere.

Lite visste klubben den gang om hva som hadde foregått internt i kommunen. 30 år senere kunne man på Byarkivet lese brevet som Finansdirektøren i Sentraladministrasjonen i Oslo kommune sendte byplankontoret med kopi til Bygningskontrollen og Park og idrettsvesenet i april 1987. Der heter det, etter en lengre fremstilling av saken: «Byplankontoret anmodes derfor - etter omstendighetene – å foreslå ovenfor bygningskontrollen at byggemeldingen godkjennes. Det vises også til at privat bryggeanlegg syd for Kongemoloen er godkjent.»

I et brev litt senere til Bygningskontrollen beklager Park- og idrettsvesenet sterkt at bryggene i Frognerkilen ble lagt ut før det forelå godkjent byggemelding. Her siteres like gjerne direkte fra slutten av brevet: «Formannen for småbåtutvalget ba Park- og idrettsvesenet bestille bryggene idet han skulle via politiske kontakter sørge for at byggemeldingen ble godkjent før bryggene ble utlagt.

Ut fra ovennevnte forutsetninger ble bryggeanlegget bestilt av Park- og idrettsvesenet. Park- og idrettsvesenet vil for fremtiden sørge for at byggeforskriftene etterleves slik at lignende «overtramp» ikke oppstår.»

Stakkars Park- og idrettsvesenet, de hjalp oss, sammen med trafikk-sjefen skaffet de tilveie 56 parkeringsplasser i hvert fall på papiret, men måtte leve med å ha lagt ut brygger som ulovlig var tatt i bruk, i to år, før Sentraladministrasjonen instruerte bygningskontrollen til å gi dem byggetillatelse.

Med kravet til parkering dekket, kunne byggemeldingen om ny molo og småbåthavn av 23. april 1985 endelig approberes. Approbasjon forelå 10. juli 1986 og endelig igangsettingstillatelse er datert 15. mai 1987. Tiden mellom approbasjon og igangsetting ble brukt til å skaffe roklubben nødvendig tillatelse til å rive eksisterende molo. I tillegg ble enighet om landfeste avklart. Det siste punktet som roklubben tok opp med Park- og idrettsvesenet som en forutsetning for å overta ansvaret for moloen var å få eiendomsretten til Lahellegrunnen vederlagsfritt.

Park-og idrettsvesenet svarte skriftlig med å anbefale at roklubben skulle få eiendomsrett til grunnen vederlagsfritt, men tok forbehold om godkjent bruksendring.

Bygging av ny molo

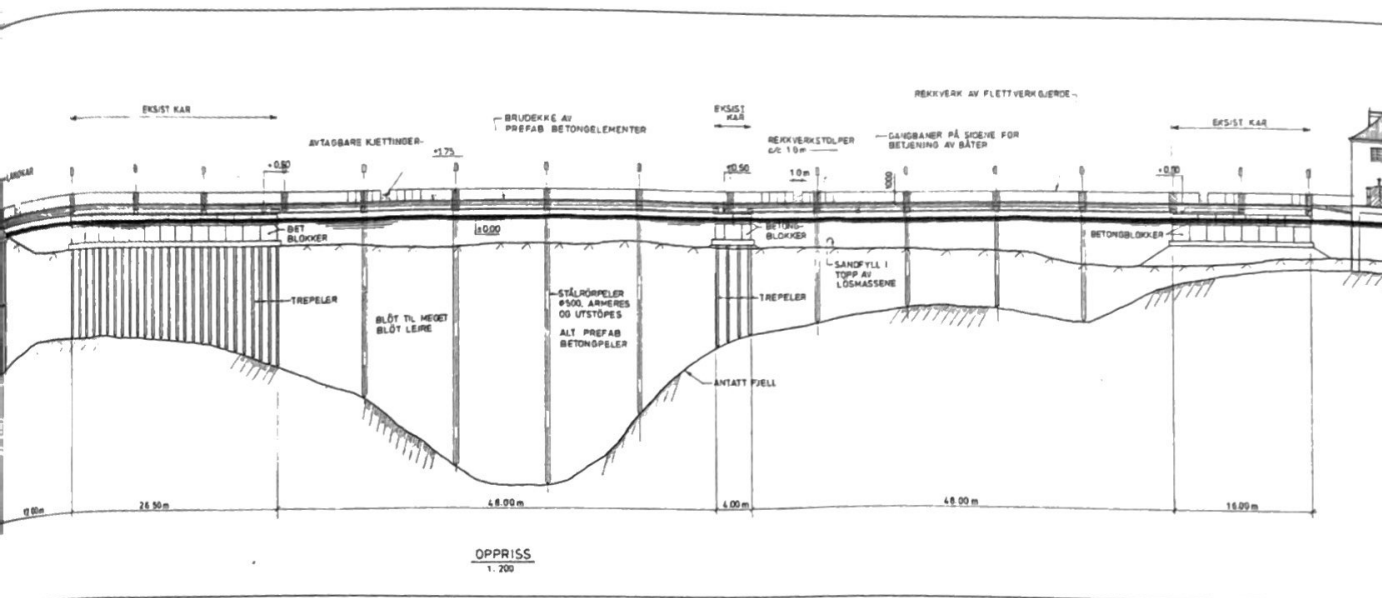
Forholdet til Båter i Sjøen hadde eksistert siden tanken om at en flytende båthavn kunne finansiere ny molo ut til Kongen. Båter i Sjøen hadde interesse i et område for en flytende båtutstilling, og de kunne i tillegg drifte båthavna for roklubben resten av året. Allerede i april 1984 var det startet samtaler og diskusjoner som førte fra til en intensjonsavtale av 27. juni 1986 om et slikt samarbeid. Båter i Sjøen ble senere fusjonert inn i Sjøen for Alle, et firma som også drev med båtutstillinger, både på land og i sjøen. Roklubben inngikk endelig avtale med Sjøen for Alle i februar 1987. Avtale gikk ut på at Sjøen for Alle skulle få disponere alle plassene langs den nye moloen og det flytende anlegget i en periode på 25 år mot at de bekostet ny kjørbær molo og det flytende småbåtanlegg etter de tillatelser roklubben hadde fått av kommunen.

Helt uten komplikasjoner var ikke forholdet til Båter i Sjøen og Sjøen for Alle. Båter i Sjøen var i stor grad knyttet til én person, med interesse både for å drive en årlig flytende utstilling og i tillegg småbåthavn på Kongen. Sjøen for Alle var derimot et selskap som var eid av importører av seil- og motorbåter. Deres interesse var salg av fritidsbåter, og det var intet innenfor deres kjernevirksomhet som pekte i retning av å skulle dra i gang en anleggsentreprise som inkluderte bygging av en ny molo ut til Kongen og legge ut en flytende småbåthavn. De hadde fått oppgaven med på kjøpet når de overtok selskapet Båter i Sjøen, og de gjorde så godt de kunne. Vanskelighetene lå i at Sjøen for Alle besto av tillitsmenn valgt inn i et styre, det var kun en person deltidsansatt i selskapet. Vedkommende hadde verken tid eller kunnskap om det prosjektet som Sjøen for Alle skulle realisere. I tillegg var moloens kostnad ikke kjent når de overtok avtalen fra Båter i Sjøen. Selve

arbeidet med å bygge ny molo var beskrevet av konsulentfirmaet Bonde og Co (dagens Rambøll), moloen skulle bygges i betong og være kjørbar, med en viss bredde og med et visst akseltrykk, men prosjektet hadde ikke vært ute på anbud slik at pris var ikke kjent da Sjøen for Alle overtok prosjektet fra Båter i Sjøen. Roklubben fikk ganske raskt en forståelse av at Båter i Sjøen ovenfor Sjøen for Alle hadde antydnet en lavere kostnad enn hva det så ut til å bli. Nå kunne vanskelig Sjøen for Alle trekke seg, store deler av det nye flytende anlegget var allerede bestilt og betalt, ja, deler av det flytende anlegget var faktisk allerede levert og lå fortøyd langs med tremoloen.

Sent på året 1986 hadde Ing. Bonde og Co klart anbuds materialet som gikk ut til fire entreprenører. Anbudsmaterialet var basert på FS Platous tegninger. FS Platous tegninger over moloen var arkitektonisk tilpasset den store utbyggingen med paviljongene på hver side. Moloen var påkostet i valg av løsninger og det inngikk en flott snuplass ute ved Kongen. Prisene som kom inn i anbudskonkurransen var derfor høye. På dette tidspunktet visste roklubben ikke om Prosjekt Kongen ville bli realisert. Spørsmålet ble da hvor mye arkitektonisk pynt skulle tas med i denne omgang, og hvor mye kunne man pålegge Sjøen for Alle å betale for. Sjøen for Alle hadde bare forpliktet seg til å betale for en ny kjørbar molo med visse mål og et oppgitt akseltrykk. Klubben måtte gjennom en spareprosess og kutte på det meste av det av pynten. FS Platou viste forståelse for det og etter litt om og men ble det inngått kontrakt med Entreprenør Astrup-Høyer AS som hadde det laveste anbudet.

Den gamle moloen var en trekonstruksjon, så vel peler som plankedekke over vann var bygget av kreosotimpregnert treverk. Den nye moloen skulle gå i den samme traséen som den eksisterende moloen, og da den nye var bredere kunne peling foregå mens den gamle moloen fortsatt kunne brukes som atkomst i byggeperioden. Den gamle moloen hadde tre massive bro-kar bygget opp av granittblokker plassert oppå kreosotimpregnerte peler. Disse ble beholdt, men det ble rammet ned 28 nye peler. De nye pelene var tykke stålrør med en diameter på 500 millimeter. Pelene var påsveiset en såkalt fjellfot med en stålpigg i enden som ble rammet ned i fjell. Stålrørspelene ble til slutt pumpet tomme for vann og fylt med betong. Lengden varierte fra fem til mer enn 30 meter. Pelene ble plassert parvis på hver side av den gamle tremoloen, og det ble støpt en tverrforbindelse dem imellom, som de

Dybdesnitt for moloen.

prefabrikkerte betongfundamentene som utgjorde kjørebanelen, ble lagt på. Entreprenør Astrup-Høyer AS utførte arbeidene våren og sommeren 1987. Ing Bonde og Co var konsulent og byggherren var representert ved Jon Mobråten. Sensommeren 1987 var arbeidene med ny molo på det nærmeste ferdig. Til og med belysning og en bom på landsiden ble det råd til, men da var summen blitt tett opp til 4,7 millioner kroner.

Roklubben hadde fått etablert og bekostet en ny molo, som de overtok eiendomsretten til ved ferdigstillelse, men manglet eiendomsretten fra kommunen til grunnen som moloen beslagla.

Roklubben hadde som forutsetning at det skulle bli utskilt et areal av sjøbunn, tilsvarende det som moloen beslagla, og få eiendomsrett til det ved skjøte. Ikke minst var det en viktig forutsetning for Sjøen for Alle, som trengte et panteobjekt for sitt opptak av lån i forbindelse med bygging av moloen. Roklubben betalte sågar oppmålingsavgift for arealet i 1987, området ble målt opp, men saken ble senere stoppet av Sentraladministrasjonen i kommunen som nå i sterkere grad hadde begynt å følge saken. De ønsket heller å gi roklubben en varig avtale om bruksrett for landfeste til moloen.

Tilbakeblikk og start på Randsborgperioden

Ny kjørbar atkomst var etablert og vi skal raskt gå tilbake til 1982, da det ble feiret at roklubben hadde hatt tilhold på Bogstad i ti år. Raceroere og noen mosjonister hadde i den samme perioden hatt meget bra treningsforhold der oppe. Magne Sølvsberg redegjorde for at huset på Bogstad ikke akkurat var bygget på fast grunn. Det hadde beveget litt på seg og blitt litt skjevt. Taket hadde vært utsatt for noe hærverk, enkelte takplater hadde det vært nødvendig å skifte. Det var i sommersesongen lagt ut et enkelt albanostrekk med tre linjer og det er laget en primitiv garderobe. Nå ble det for første gang presentert tegninger til et påbygg tegnet av Morten Lindholt. De viste et påbygg i halve båthallens lengde og derved mulighet for å etablere en isolert del som kan romme oppholdsrom, dusjer, toalett og garderober. Diskusjonen gikk også høyt om huset skulle brukes som utgangspunkt for skigåing på vinteren. Det ble snakket om aksene Kongen - Bogstad; var det bare raceroere som skulle få ro på Bogstad? Hva med andre klubber som ønsket seg opp der? Og ikke minst: Hvordan bli kvitt det økende antallet brettseilere som fra tid til annen kom inn i banen?

På Kongen ble det gjort reparasjonsarbeid på deler av kobbertaket og rundt vindusrammene i restauranten. Det hadde blitt observert at kobberplatene på taket i spesielt vindvær ble blåst opp, og slapp undertaket som de var festet til. Vinduene i restauranten var relativt nye, men vindtrykket sammen med regn gjorde at vannet ble presset oppover og inn i bygget. For øvrig meldte driftskomiteen om en mellomsesong.

Stein Randsborg dro i gang sirkeltrening på Sinsen skole, i tillegg til at han var en pådriver i alt fra dugnad til reetablering av CR-posten igjen.

Årbokredaktør Stein Mørk slo et slag for torsdagsgjengen, med flere bilder i årboka av disse brave menn som riktignok var blitt eldre, men fortsatte å kjempe om de samme plassene hver uke, på den samme løpeturen rundt Bygdøy.

Framme ved 1983 begynte ting å skje på flere områder. Bernt Christiansen hadde blitt valgt som formannen året før og ga nå uttrykk for at CR er på rett vei med 60 seire, hvorav to nordiske mesterskap. Det ble gjort lite vedlikehold på Kongen i påvente av de større planene som nå begynte å ta form.

Rådsmøtet i forbindelse med Generalforsamlingen 29. mars 1984 ble et møte som først og fremst var viet det økonomiske underskuddet fra 1983 og den situasjonen som hadde oppstått som følge av dårlig økonomistyring. I februar hadde rådets ordfører Per Gustavsen på vegne av rådet hastegodkjent et nødvendig låneopptak i form av en kassakreditt på 50 000 kroner som styret trengte for å klare å betale sine regninger. Rådet måtte den gang godkjenne et hvert låneopptak klubben gjorde. Etter en lengere diskusjon om hvordan å bringe regnskapet i balanse ble det oppnevnt et utvalg bestående av Gunnar Fredrikson jr., Øyvin Brøymer og Per Gustavsen som skulle se spesielt på, og kontrollere klubbens løpende utgifter. Utbyggingen av Bogstadanlegget til helårsaktivitet ble vedtatt stillet i bero på grunn av mangel på penger.

Ett medlem av Rådet tilbød seg å bidra med 10 000 kroner, tilsvarende en femtedel av kassakreditten hvis styret klarte den øvrige delen i løpet av to måneder. Styret tok invitasjonen på direkten og etter drøye to måneder var nok en innsamling over, og kassakreditten kunne avvikles. Nok en gang fikk man bekreftet at Fegths ånd og tro på pengeinnsamlinger fortsatt var i veggene.

Magne Sølvberg redegjorde for kostnader i forbindelse med utvidelsen på Bogstad og kunne fortelle at byggetillatelse var på plass, men penger manglet foreløpig.

Samtidig begynner det som siden har blitt kalt Randsborg-perioden, den første av de lengere formannsperiodene i nyere tid. Den strakte seg fra 1984 til 1993.

I Stein Randsborg fikk roklubben en blid formann, som først og fremst er roer. Tonen var ikke lenger like dyster. Med svakere økonomi enn noen gang, nærmest satt under administrasjon av Rådet, med spesialutvalg for å passe på kostnadene, men med Bjørn Lindholt som rosje kan det bare gå en vei, nemlig oppover. I hvert fall med roingen. Aktiviteten var stor, deltagelse på alle plan, jentene begynner å gjøre seg gjeldende og Lisa Scheibert ror i OL.

Helge Bjonge gikk inn i kapproingsutvalget og ble raskt en unnværlig altnuligmann, som trener, båtsjef, transportsjef og inspirator, sjarmør og mye annet. Han er antagelig den mest fotograferte personen i årboka i åtti og nittiårene.

Stein Randsborg trivdes bedre og bedre som formann og reflekterte i det vide og brede i positive ordelag om hvordan klubben og dets medlemmer kunne bli enda bedre. Bedre til å ro, bedre til å øke trivselen på Kongen og på Bogstad. Etter et par år i sjefsstolen begynte Stein å utvikle og nedsette utvalg til å ta seg av spesielle oppgaver. Etter den økonomiske krisa i 1983 hadde klubben hatt et utvalg til å overvåke økonomien. Jan Hultgren gikk inn som økonomisjef sent i 1984 og har siden holdt orden på økonomien. Stein fikk derfor raskt økonomien under kontroll. Likeledes hadde Stein fått med dyktige folk på laget, som Driftssjef/Husjef/Klubbsjef. Stein hadde lagt seg til en egen måte å delegere oppgaver på, han la armen rundt skulderen til vedkommende som han hadde sett seg ut og sa: «Dette er vel noe du kunne ta deg av». Og det ga resultater, Stein fikk mange til å gjøre mye, på mange fronter.

Randsborg og hans rostyre kunne konsentrere seg fullt ut om roing, samtidig som nødvendig arbeid ble gjort, planer for fremtiden ble lagt, avtaler om utleie ble fulgt opp. Fra 1983 til 1985 hadde de årlige inntektene fra utleie av lokaler på Kongen økt fra 343.000 kroner til 411.000 kroner. I 1986 ble det foretatt en rokking av lokaler, det kom delvis nye leietakere inn på Kongen og leieinntektene økte til 679.000 kroner. Jan Hultgrens innsats må fremheves i denne perioden. Han sørget for orden i økonomien og økte leieinntekter som følge av større utleieareal og bedre priser.

Det var flere ekstraordinære Rådsmøter i 1985 og 1986, og de var særlig knyttet til «Prosjekt Kongen» hvor forskjellige løsninger ble presentert og diskutert. Det ble tegnet ut og beregnet kostnader knyttet til at klub-

ben flytter all sin virksomhet ned i første etasje. Rådet uttalte at klubben burde gå videre i samarbeidet med FS Platou, men med forsiktighet.

Senhøsten 1986 måtte det søkes om bruksendring både for nåværende og fremtidige lokaler. En søknad om bruksendring var på dette tidspunkt i prinsippet ferdigbehandlet i Byplan, men Byplan var usikre på om de skulle kjøre saken til Bygningsrådet eller ikke. Hvis Byplan sendte saken til behandling i Bygningsrådet, et politisk organ, som også ville inkludere behandling i Bydelsutvalget, ville det ta tid. Om administrasjonen unnlot å sende saken til Bygningsrådet, var man redde for å ta avgjørelsen først og kjeften etterpå, som de sa.

Per Gustavsens nettverk

Tidlig på året 1987 hadde arbeidet med prosjektet stått stille en stund, samtidig som en avklaring om forholdene knyttet til eiendomsretten var ønskelig.

Det var tirsdag formiddag, at Per Gustausen ringte.

«Jon, kan du komme ned til et møte her i banken på fredag i ellevetiden»?

«Ja, det må da gå an» sa jeg.

«Og så må du ta med de siste tegningene fra Platou, som vi så på her om dagen».

Per hadde vært entusiastisk i stemmen, så jeg var litt spent på hva han hadde på gang. Fredag stilte jeg som avtalt på Pers kontor. Per var den gang direktør i Fokus Bank, en bank som nettopp hadde flyttet inn i nye lokaler i bygningen til Det Norske Teateret i Kristian IV's gate. Per loset meg inn på kontoret sitt hvor det på møtebordet var dekket med snitter og kaffe.

«Vent bare her så lenge, mens jeg viser ordføreren rundt» sa Per.

Da skjønte jeg hvordan det hang sammen. Per hadde invitert ordfører Albert Nordengen til å bese de nye lokalene til banken. Nordengen kom og Per tok imot og viste stolt rundt i lokalene og presenterte enkelte av de ansatte for ordføreren. Til slutt geleidet han ordføreren inn på kontoret sitt, i det han sa: «Og så må du hilse på Jon. Jeg tenkte vi kunne benytte anledningen til å fortelle deg litt om de nye planene våre på Kongen».

Ordføreren syntes det var interessant, og som formann i Havnestyret var jo Kongen på sett og vis innenfor hans domene. Møtet ble lenger enn avtalt. Ikke bare hadde ordføreren vært interessert i prosjektet vårt. Da han

gikk ga han nærmest uttrykk for at dette var noe han var glad for å kunne være med på, og få til en god ordning, både for klubben og for byen.

Per hadde nok en gang vist å ta i bruk sitt nettverk i klubbens tjeneste. Det ble flere møter på ordførerkontoret etter dette. Og det førte faktisk fram til at Havnestyret gjorde vedtak om at roklubben skulle få overdra eiendomsretten til Lahellegrunnen vederlagsfritt.

Den 5. juni 1987 gjorde Oslo Havnestyre vedtak om å overføre eiendomsretten på gnr 210 bnr 10, Kongen, Frognerstranda 2, vederlagsfritt til Christiania Roklub.

Men som tilfellet var med Fegths sak med kioskene i 1925, hadde Havnestyret allerede en gang lovet roklubben mer enn de hadde anledning til, og gått på en smell. Nå gikk de på en ny smell. Da politisk ledelse på Rådhuset fikk snusen i at Havnestyret hadde gitt bort skjæret som Kongen står på til roklubben ble det bråk. Havnestyret fikk for annen gang beskjed om at de ikke hadde myndighet til slikt. Slik vedtaksmyndighet hadde samme år, men tidligere i 1987, blitt overført Eiendomsetaten. Havnestyret måtte senere omgjøre sitt vedtak. Det skal legges til at Havnestyret hadde tatt sine forbehold om Bystyrets godkjenning, mens roklubben hadde stolt på at Park -og idrettsvesenets anbefaling om vederlagsfri overdragelse ville veie tyngst.

FS Platou sendte inn byggemelding på Prosjekt Kongen med den storstilte utbyggingen av Kongen. Løsningen med en stor paviljong på hver side, møtte motstand hos bygningsmyndighetene. Det ble en periode arbeid med en reduksjon av arealet i paviljongene, uten at dette førte frem. Kongen var på Byantikvarens «Gule liste» over bevaringsverdige bygg. Det var videre et spørsmål om kaipлата ville tåle slik ekstra bygningslast, og det var både politisk og administrativt i kommunen liten stemning for prosjekter som ikke hadde et mer maritimt preg over seg. I tillegg var kommunen opptatt av at publikum skulle ha rik tilgang til bygget. Ny atkomst var etablert kostnadsfritt for roklubben og interessen fra roklubben til å danne et sameie, for derved å klare å beholde Kongen, ble ikke lenger sett på som nødvendig.

Alt i alt gjorde det at samarbeidet med FS Platou etter hvert tok slutt.

Nye høydepunkt

1988 er et nytt jubileumsår og den nye påbygningen på Bogstad med garderobes, dusj og oppholdsrom tas i bruk. Magne Sølvsberg, som alt vesentlig har stått for utvidelsen på Bogstad, ble utnevnt til æresmedlem. Ikke bare hadde Magne stått for utvidelsen, han hadde vært svært sentral hele tiden når det gjaldt Bogstad som treningsbase. Noen vil huske årene på Kråka gård i nord-vest-enden av vannet. Båtene lå ute på bukker og man skiftet i låven, etter hvert fikk vi ut den gamle brygga og hadde fine forhold i et par år. Så sørget Magne for bygging av et naust. Å kalle bygget som sønnen til båtmann Siljan, Tore Siljan hadde tegnet for et naust var smart, for den gang var naust en type bygg som kunne bygges uten løyve. Kostnadene for naustet i 1973 var i overkant av 100.000 kroner, og det viktigste: Roklubben var etablert på Bogstad.

Æresmedlemskap fikk også Per Gustavsen samme år for sin store innsats som tidligere formann i klubben, som formann i 100-årsjubileumskomiteen og som ordfører i Rådet fra 1982 og mye annet. Per er svært sentral i den delen av denne fortellingen som begynner med at han gjør sine venner i roklubben klar over at det er folk som ønsker å kjøpe Kongen fordi det ryktes at roklubben ikke klarer å vedlikeholde huset. Per stimulerte og oppfordret en del av medlemmene til å ta i et tak, og gikk selv i spissen, for ikke å si i midten. Per hører naturlig hjemme i midten, som den brobyggeren mellom generasjonene han er.

På Kongen flyttes treningsrommet ned i verkstedet og enda mer lokale i tredjeetasje leies ut.

Klubbkveldene fortsetter inn i nittiårene. Elsa Borch og en mengde andre medhjelpere holder åpent hver torsdag.

Ny taklekkasje i restaurantdelen gjør at leietaker flytter ut og klubben må reparere. Resultatet blir at klubben igjen får et underskudd på 600 000 kroner.

Randsborg kommer seg raskt opp igjen etter det økonomiske sjokket i forbindelse med taket over restauranten, og rapporterer allerede året etter om et fantastisk konkurranseår for klubben og for trenerparet Tine og Helge Bjonge.

Det ble et godt år i 1992 både økonomisk og sportslig. Riktignok betaler klubben 12 prosent rente på et gjeldsbrevlån på 1,2 millioner kroner. Ball og rekeften var høydepunkter ifølge formannen. På torsdagene var det kaffe, brus, vafler med Elsa Borch.

Randsborg går inn i sin siste sesong og alt ser litt bedre ut. Inntektene nærmer seg halvannen million kroner årlig, og det er overskudd i år igjen.

Det som kjennetegner Randsborg-perioden er at roklubben får en aktivt roende formann, en formann som ror race og som i stor grad delegerer andre ting. Stein avsluttet enhver tale med en oppfordring og et håp om «at flest mulig ror lengst mulig».

Alt administrativt arbeid for klubben er basert på ulønnede tillitsmenn. Klubben har en jevnt stigende økonomi. De større oppussingsprosjektene ble til en viss grad skjøvet på under påskudd av de langvarige forhandlingene med kommunen knyttet til molo og eiendomsrett.

Tilbake til start ...

Fra kortvarig å ha eid grunnen under Kongen var klubben på slutten av 1987 tilbake til start, for ikke å si at man var enda dårligere stilt enn man hadde vært ved start. Det var blitt bygget ny molo og klubben hadde overtatt ansvaret for den uten å få eiendomsrett verken til grunnen under moloen eller til landfeste. Om ikke ordføreren som formann i Havnestyret kunne gi oss eiendomsretten til Kongen vederlagsfritt, så påvirket han i hvert fall Sentraladministrasjonen til å jobbe videre med en løsning. Den opprinnelige leieavtalen ville gå ut 15. mai 1990, og roklubben ønsket å erverve eiendomsrett og ikke inngå en oppjustert festekontrakt. Den tidligere omtalte «New Public Management» hadde fått fotfeste på Rådhuset i Oslo. Sentraladministrasjonen hadde allerede i 1988 satt en markedspris på Lahellegrunnen på 1500 kroner kvadratmeteren, eller en salgspris på nærmere 3 millioner. Med åtte prosent festerente ville det gi en festeavgift på 231 840 kroner året. Roklubben hadde selv innhentet en takst som ga en salgspris på 1, 8 millioner for Lahellegrunnen. Etter flere møter med Sentraladministrasjonen tilbød Oslo kommune 13. desember 1988 roklubben å kjøpe grunnen under Kongen for dette beløpet. Det var allerede innkalt til ekstraordinært rådsmøte 15. desember for å ta stilling til forslaget fra kommunen. Per Gustavsen skriver i innkallingen til Rådsmøtet: «... etter forhandlinger på høyeste plan i kommunen og etter nøye vurderinger av de alternative løsninger og priser som har vært diskutert, kommet fram til at et tilbud om kjøp av Lahellegrunnen vil være den gunstigste løsningen for klubben». Hultgren redegjorde på møtet for inntektssiden ved å vise til et fem-års budsjett og Rådet vedtok enstemmig et låneopptak på 1,8 millioner kroner for å benytte seg av tilbudet om kjøp av Lahellegrunnen.

Dette var helt på tampen av 1988 og utover året 1989 ble det ytret av enkelte at roklubben hadde akseptert en for høy pris på Lahellegrunnen. Blant dem som mente prisen var for høy var Øyvin Brøymer. Nå skal ikke Øyvin nevnes utelukkende fordi han mente prisen var for høy, han nevnes fordi han tilbød roklubben vederlagsfritt, å bruke sin pensjonerte far, tidligere lagdommer Jørgen Brøymer, for å få ned prisen.

Jørgen Brøymer var et hyggelig og interessant bekjentskap for roklubben. Han var en vital enkemann med mye ugjort. Han var den typen som samtidig med oppdrag for roklubben ønsket både å lære seg italiensk og å spille piano, og som da selvfølgelig engasjerte en italiensk pianolærerinne.

Utover i 1991 og 1992 ble det innhentet takster fra flere hold. Nå ble ikke takstene akkurat lavere og lavere, antagelig fordi prisene i samme periode på Aker Brygge og tilsvarende utbyggingsprosjekter i nærområdet ble høyere og høyere.

En episode må likevel nevnes spesielt når det gjelder Brøymer senior, og det er et møte på Rådhuset i 1992. Jørgen Brøymer mente roklubben hadde gode kort på hånden og vant som han var, etter et langt liv som lagdommer, til å bli møtt med respekt, så han fram til et møte med Byrådet for Byutvikling. Det eneste det ikke var tatt høyde for var at den politiske vinden i Oslo nylig hadde resultert i at Sosialistisk Venstreparti skulle inneha Byrådet for Byutvikling i perioden. Jørgen Brøymers forberedte argumentasjon nådde ikke fram, og da Byråden omtalte roklubbens medlemmer som noen «bortskjemte blazerkledde vestkantungdommer», rant det fullstendig over for lagdommeren. Han marsjerte ut av Byrådens kontor og sa knapt et ord før vi var halvveis i kaffe og en Napoleonskake på Grand Café. Nå måtte også Jørgen Brøymer gi tapt mot kommunen, men han skal ha stor takk for å ha levert langt på vei, hva sønnen hadde engasjert han for.

Da roklubben fikk seg forelagt forslag til festekontrakt fra kommunen i januar 1994, var prisen gått ned til en tredjedel sammenlignet med det første utspillet og utgjorde nå en årlig festeavgift på 85 000 kroner. Forslaget ble lagt fram for Rådet på møtet i mars 1994, men ble ikke behandlet som følge av at det ikke inneholdt noe vedrørende moloen og landfeste. Opp mot forslaget om festeavgift hadde roklubben vurdert å få saken prøvd rettslig. Klubben mente avgiftsøkningen var for høy. Sentralt i en slik sak var spørsmålet om hva avgiften på 100 kroner som inngikk i

overenskomsten fra 1921 var relatert til. Professor Thor Falkanger, som den gang var nestoren på Nordisk Institutt for Sjørett ved Universitetet i Oslo, hadde gitt en foreløpig betenkning som nettopp konkluderte med at avgiften mest sannsynlig ikke relaterte seg til noen festeavgift i vanlig forstand. Det mest sannsynlige ifølge Falkanger var at leien knytter seg til utbyggingsretten. Leiebeløpet skulle oppfattes som et vederlag for avståelse av (begrensning i) den kommunale utbyggingsrett som utspringer av den kommunale eiendomsrett til de innenfor liggende strandarealer.

Roklubben oppfattet Falkanger dithen at kommunen vanskelig kunne selge statens eiendom, og at det sånn sett hadde vært interessant å få saken prøvd rettslig. Problemet for klubben ville være at det ville koste mye penger og ta lang tid. Det ville være en sak som Falkanger mente ville gå helt til Høyesterett.

Om roklubben hadde fått rettens kjennelse på at avgiften ikke var å forstå som en vanlig festeavgift, ville roklubben likevel fortsatt måtte forholde seg til Oslo kommune som forhandlingsmotpart vedrørende atkomst, og partene måtte komme fram til enighet om hvor stort leiebeløpet skulle være i fremtiden.

Oslo kommune hadde sagt opp avtalen i februar 1992, og tilbudt festeavtale. Man var nå på slutten av oppsigelsestiden. Det store spørsmålet på generalforsamlingen i 1994 var om saken var prosedabel, noe særlig Per Gustavsen var ute etter å få vurdert.

På det samme rådsmøte i mars 1994 sa Per Gustavsen for øvrig fra seg vervet som rådets ordfører. Øyvind Brøymer ble valgt til ny ordfører i Rådet ved akklamasjon.

Som om det skiftet ikke var nok, gikk Stein Randsborg av som formann på den samme generalforsamlingen etter sine ti år som formann.

Både Per Gustavsen og Stein Randsborg fikk hederlige ord og på enkelte områder var dette en stor og viktig endring i klubbens historie. Per og Stein var på mange måter de siste som drev roklubben etter dugnadsprinsippet.

Professor, dr. jur.
THOR FALKANGER
Nordisk Institutt for Sjørett
Universitetet i Oslo

Kopi

2. mai 1989

Oslo,
Karl Johans gt. 47
0162 Oslo 1
Telefon (02) 42 90 10
Telefax (02) 42 69 57

Christiania Roklubb
v/Mobråten
Boks 562 Sentrum
0105 Oslo 1

Oslo kommunes rettigheter vedrørende grunnen som "Kongen" står på.

Jeg henviser til en rekke samtaler og til de oversendte dokumenter. Jeg beklager at jeg ikke tidligere har kunnet avgi noe skriftlig svar.

Det oversendte materiale gir ikke noe fullgodt svar på de spørsmål som nu har aktualisert seg ved kommunens krav overfor Roklubben, slik at det følgende må tas med visse forbehold.

Såvidt skjønnes ble det i 1921 truffet avtale mellom kommunen og Roklubben om leie av Lahellegrunnen utenfor Frognerstranden. Hensikten var at klubben skulle kunne reise klubbhus der. Leiekontrakten var opprinnelig for 10 år, og derefter med 3 års oppsigelse. Perioden ble senere forlenget til 25 år. Leien var fastsatt til kr. 100 pr. år.

Efter det opplyste ligger Lahellegrunnen såvidt langt fra land, at Oslo kommune som eier av stranden (dvs. Frognerstranden) neppe hadde eiendomsrett i vanlig forstand til Lahellegrunnen.

Skal man finne et rimelig grunnlag for den inngåtte leiekontrakt, må vi helst se hen til den såkalte utbyggingsrett. Dvs. at eieren av stranden har en særlig rett til å fylle opp området utenfor sin strand, og at det gjelder

vel å merke også utenfor det område som er undergitt privat eiendomsrett (altså utenfor marbakken, evt. to meterskoten) Etter rettspraksis synes det som om det offentlige som strandeier, har en særlig vidtgående utbyggingsrett.

Leiekontrakten kan følgelig tenkes å knytte seg til utbyggingsretten: Leien må oppfattes som et vederlag for avståelse av (begrensning i) den kommunale utbyggingsrett som utspringer av kommunens eiendomsrett til de innenforliggende strandarealer.

En annen mulighet er at vederlaget sees i sammenheng med rett til å utnytte/bruke den brygge (molo/pir) som kommunen hadde bygget (var i ferd med å bygge?).

En tredje mulighet er at kjernepunktet i de kommunale beslutninger var at man tillot et stort bygg i havnebassenget - altså en erkjennelse av at bygget ikke ville volde navigasjonsmessige problemer.

I 1939 ble Lahellegrunnen oppmålt og gitt eget matrikelnummer. Forretningen ble begjært av Roklubben, og i målebrevet er det opplyst at Oslo havnevesen "hadde meddelt det nødvendige samtykke". Selve samtykkebrevet av 9. februar 1939 har jeg ikke sett, ei heller grunnboksbladet for matrikelnr. 2.

Ut fra de foreliggende opplysninger er det for meg nærliggende å oppfatte forholdet slik at avtalen i 1925 først og fremst innebar at kommunen gav et midlertidig avkall på sin utbyggingsrett. Og dermed står man ikke overfor noen festekontrakt i vanlig forstand. Var det kommunens tanke at avtalen innebar disposisjon over privateiet grunn, vil jeg tro at det for såvidt har foreligget en misforståelse. En feilaktig oppfatning om hvor langt ut kommunens regulære eieendomsrett går, kan ikke etablere noen eiendomsrett fordi Roklubben har vært i samme villfarelse.

Jeg drøfter gjerne saken nærmere med Dem hvis det ansees ønskelig.

Med hilsen

Thor Falkanger

Jeg sender kopi av brevet også til vedlikeholdssjef Mobraaten
c/o Osram Fabrikker
Drammen

På'n igjen

Med Henning Cook som nyvalgt formann og Øyvin Brøymer som ny ordfører i Rådet lå mye til rette for en fornyet innsats vedrørende eiendomsrett til Lahellegrunnen og moloen. Henning og Øyvin hadde begge på hver sin side solide nettverk i forretningslivet, i tillegg hadde de begge tanker om roklubbens framtid, og hvordan sikre denne framtiden økonomisk. Sammen med Jan Hultgren og Jon Mobråten var forhandlingsutvalget nå mer tent enn noen gang på å få eiendomsrett på skjæret. Den siste og avgjørende runden mot kommunen ble innledet.

Utover i 1994 ble det vurdert å reise sak mot Oslo kommune om de virkelig kunne sies å ha eiendomsretten til undervannsskjæret som Kongen sto på. Man var på overtid nå, avtalen om leie av grunnen var utløpt i februar 1994, og kommunen hadde forbeholdt seg retten til å etterregne leie.

Klubben var presset opp i et hjørne, kommunen virket overhodet ikke til å ville selge. Klubben var i ferd med å gi opp da advokatene, under gjennomgang av roklubbens rettslige posisjon i forhold til forhandlinger med Oslo kommune, signaliserte at de kanskje hadde funnet en tråd det var mulig å trekke i.

Det er kommunestyret som har myndighet til å inngå avtaler på vegne av kommunen. Myndighet kan i en viss utstrekning delegeres, men det var neppe gjort til Havnestyret for så vidt gjaldt salg av fast eiendom. Havnestyrets vedtak fra 1987 om vederlagsfri overføring av Lahellegrunnen til roklubben ble derfor ikke bindende for kommunen. Havnestyret hadde bundet seg til at saken skulle fremmes for kommunestyret. Det hadde aldri skjedd, men hadde blitt avvist av administrasjonen før realitetsbehandling i kommunestyret.

Rettspraksis tilsier at en kommune kan bli erstatningsansvarlige for å ha skapt forventninger som ikke blir oppfylt. Det kunne kanskje være det som skulle til for å komme fra en posisjon hvor klubben ble pådyttet en festeavtale som nå var stipulert til 85 000 kroner året, og over til en posisjon hvor vi på nytt kunne diskutere et kjøp av Lahellegrunnen.

Muligheten som hadde vært oppe om å gå til sak mot kommunen om eiendomsretten til undervannsskjæret ble ikke fulgt. Vurderinger fra advokatene tilsa, som også professor Falkanger hadde vært inne på, at en slik sak også ville ta tid, koste penger og kunne gå helt til Høyesterett.

Derimot kunne det være verd et forsøk å legge press på politisk ledelse i kommunen for å fremme saken i Bystyret, samtidig som klubben prøvde å påvirke Bystyret via lobbyister.

Dette grepet førte fram. I 1995 ba forhandlingsutvalget om fullmakt til å forhandle med kommunen om kjøp av grunnen. I stedet for å låne-finansiere hele kjøpet ba forhandlingsutvalget om fullmakt til å selge Chr. Krogh-maleriet for å finansiere kjøpet. Bildet hadde, som nevnt før, Jonas Hagen bedt klubben kjøpe for penger han sendte fra London, slik at ble det hans gave til klubben i forbindelse med innvielsen av Kongen. Bildet hadde aldri hatt noen fremtredende plass på Kongen, og det har kun i korte perioder hatt tilhold der. Det har for det mest vært leid ut til forskjellige firmaer, og salg av bildet hadde tidligere vært oppe til diskusjon ved flere anledninger.

Av forskjellige grunner skulle det gå enda noe tid før saken var løst og klubben hadde nådd sitt mål om å bli selveiere på et undervannsskjær midt ute i Frognerkilen.

På Rådsmøtet forut for generalforsamlingen i 1996, var det meste klart. Rådet godkjente en låneramme på 2,3 millioner kroner, som var det klubben måtte ut med. Bildet var ennå ikke solgt, men klubbens endelige tilholdssted så nå ut til å være forseglet, borte var nedrivingsklausuler og andre trusler.

I november 1996 underskrev endelig Øyvin Brøymer som ordfører i Rådet og Henning Cook som formann i roklubben, kjøpekontrakten med Oslo kommune om kjøp av Lahellegrunnen.

I august 1997, etter at eiendomsretten var sikret, tok roklubben fram fra skuffen planene om å skille ut den kommersielle virksomheten, planer som hadde ligget der i nesten 25 år. Christiania Roklub stiftet aksjeselskapet som får navnet Christiania Roklub AS. Det nystiftede selskapet kjøpte

først «tomtene» av Oslo kommune direkte, og senere selve bygningsmassen bestående av Kongen og tilhørende molo av roklubben.

Samtidig ble alle leieavtaler som var inngått med roklubben overført til Christiania Roklub AS, og det ble etablert leieavtaler som regulerer forholdet hvor roklubben for fremtiden ble leietaker i eiendommen Kongen. Styret i aksjeselskapet bestod fram til første ordinære generalforsamling av Øyvin Brøymer som formann og Stein Mørk som styremedlem. Dette styret engasjerte samtidig med overtakelsen Jan Hultgren som forretningsfører.

Selskapets første ordinære generalforsamling ble holdt på Kongen i juni 1998. I henhold til vedtektene i Christiania Roklub, som er eneksjonær, er Rådet i Christiania Roklub oppnevnt som aksjonærens representant i generalforsamlingen.

Som representanter til styret, ble i tillegg til Øyvin Brøymer som styreformann og Stein Mørk som styremedlem, valgt sittende formann i roklubben Henning Cook og i tillegg Per Gustavsen og Jon Mobråten.

Utover i 1998 begynte styret arbeidet med planlegging av nødvendig vedlikehold og oppgradering av Kongen. Driftsutvalgets vedlikeholdsoppgaver på huset ble overført til aksjeselskapet. I juni samme år utvidet Jan Hultgren sitt engasjement ved at han også gikk inn som vaktmester.

Henning Cook ble sittende som formann fram til 1999. Da fikk roklubben sin første kvinnelige formann, Annelise Hem.

I Annelises styre satt Stein Randsborg som materialsjef, og Stein gjorde oppmerksom på at det var for liten plass på Bogstad. Som nevnt før, hadde det etter de ti første årene vært en utvidelse. Det såkalte naustet hadde blitt utvidet med garderober, oppholdsrom og noe mer båtplass. Nå, etter ytterligere ti år, ville materialsjefen ha enda mer plass, og særlig ny båthall med plass til flere båter. Klubbens økonomi var i bedring, Bogstad hadde til gangs vist hvilken perle det var for roere og et stort prosjekt ble innledet. Flere var innom og holdt i prosjektet underveis, men det var Erling Storm, den gang som nyvalgt formann etter Annelise, som overtok prosjektet og fullførte det. Erling fikk gleden av å innvie byggetrinn tre på Bogstad våren 2004.

Året før hadde Erling hatt gleden av å føre klubben gjennom feiringen av 125 års-jubileet. Mange av de som «overtok klubben» i forbindelse med 100 års-jubileet ble med Erling på en ny feiring.

Henning Cook ledet jubileumskomiteen, og denne gangen ble kulturbegrepet tatt på alvor. Det ble ikke bare med tanken, roklubbens historie ble skrevet av Edvard Hoem i form av dokumentarromanen «Roerne i Christiania». I tillegg hadde Hans Norman Dahl laget tre vakre litografier hvor motivene var fra Bogstad, Oscarshall og Kongen.

Det sportslige ble tatt hånd om ved at verdens beste scullerroere konkurrerte i Frognerkilen. I tillegg arrangerte klubben senere NM på Årungen, også det et arrangement som ble svært vellykket.

Med nyvasket hus, og nyinnkjøpt porselensservice med CR-logo, fremsto Kongen nok en gang i all sin prakt 15. mai 2003.

Kampen Janitsjar marsjerte taktfast ut moloen, Erling sto på toppen av Østråtrappen og ønsket velkommen. Der kom ordfører, roervenner og gjester fra inn- og utland. Det var et sus av gamle dager, og det var nesten så man kunne skimte noe av Fegths ånd der oppe i trappen.

På generalforsamlingen i mars 2003 ble navnet på aksjeselskapet endret til Lahellegrunnen AS, og aksjekapitalen ble samtidig økt til én million kroner.

Styret i aksjeselskapet utarbeidet langtidsplaner for vedlikehold av Kongen, og ikke uventet lå de omfattende og kostbare prosjektene i første rekke over tak og under vann.

Det første av disse større vedlikeholdsprosjektene ble bytte og omlegging av hele kobbertaket i 2005 og 2006. Båtmann Siljan hadde også fortalt historien om da Kongen var ny og Fegth kommanderte trenede mannskaper til å slå lens på kobbertaket slik at det skulle irre raskere. Når kobber irrer dannes det et grønt belegg som hindrer kobberet i å brytes ned. Før kobberet får det grønne belegget oksiderer det og får en svart farge. Framhuset hadde den gang nylig byttet kobbertak, og fargen på taket var nesten helt svart. Det så ikke pent ut. En utfordring med hensyn til farge på Kongen, var at vi måtte beholde en del av de gamle veggplatene utvendig på Toppen, de med ornamentene på, og som allerede var grønne. Nå var det mulig å få kjøpt ferdig irrete kobberplater, mot et tillegg i prisen, og etter en befaring i Oslo ble den løsningen valgt. Arbeidet ble fagmessig godt utført, taket ble tett og

Året før hadde Erling hatt gleden av å føre klubben gjennom feiringen av 125 års-jubileet. Mange av de som «overtok klubben» i forbindelse med 100 års-jubileet ble med Erling på en ny feiring.

Henning Cook ledet jubileumskomiteen, og denne gangen ble kulturbegrepet tatt på alvor. Det ble ikke bare med tanken, roklubbens historie ble skrevet av Edvard Hoem i form av dokumentarromanen «Roerne i Christiania». I tillegg hadde Hans Norman Dahl laget tre vakre litografier hvor motivene var fra Bogstad, Oscarshall og Kongen.

Det sportslige ble tatt hånd om ved at verdens beste scullerroere konkurrerte i Frognerkilen. I tillegg arrangerte klubben senere NM på Årungen, også det et arrangement som ble svært vellykket.

Med nyvasket hus, og nyinnkjøpt porselenservice med CR-logo, fremsto Kongen nok en gang i all sin prakt 15. mai 2003.

Kampen Janitsjar marsjerte taktfast ut moloen, Erling sto på toppen av Østråtrappen og ønsket velkommen. Der kom ordfører, roervenner og gjester fra inn- og utland. Det var et sus av gamle dager, og det var nesten så man kunne skimte noe av Fegths ånd der oppe i trappen.

På generalforsamlingen i mars 2003 ble navnet på aksjeselskapet endret til Lahellegrunnen AS, og aksjekapitalen ble samtidig økt til én million kroner.

Styret i aksjeselskapet utarbeidet langtidsplaner for vedlikehold av Kongen, og ikke uventet lå de omfattende og kostbare prosjektene i første rekke over tak og under vann.

Det første av disse større vedlikeholdsprosjektene ble bytte og omlegging av hele kobbertaket i 2005 og 2006. Båtmann Siljan hadde også fortalt historien om da Kongen var ny og Fegth kommanderte trenede mannskaper til å slå lens på kobbertaket slik at det skulle irre raskere. Når kobber irrer dannes det et grønt belegg som hindrer kobberet i å brytes ned. Før kobberet får det grønne belegget oksiderer det og får en svart farge. Framhuset hadde den gang nylig byttet kobbertak, og fargen på taket var nesten helt svart. Det så ikke pent ut. En utfordring med hensyn til farge på Kongen, var at vi måtte beholde en del av de gamle veggplatene utvendig på Toppen, de med ornamentene på, og som allerede var grønne. Nå var det mulig å få kjøpt ferdig irrete kobberplater, mot et tillegg i prisen, og etter en befaring i Oslo ble den løsningen valgt. Arbeidet ble fagmessig godt utført, taket ble tett og

det var de færreste som så at det var nytt, selv om det hadde kostet nesten fem millioner kroner.

Den neste store oppgaven ble foretatt i årene fra 2009 til 2011 og gjaldt pilarene og dragerne på undersiden av kaiplaten. Her ble det noen ekstra utfordringer som følge av at undersiden av kaiplaten i femtiårene hadde blitt påført et såkalt bitumen-belegg. Bitumen er et asfaltbelegg som tidligere ble mye anvendt mot inntrenging av vann. Problemet på Kongen var at fjerning av belegget med sandblåsing ville frigi stoffer som er giftig for fisk og andre sjødyr. Det måtte derfor settes inn mye fordyrende utstyr for å samle opp alt støvet. Med den ekstrakostnaden på to millioner kroner, kom hele jobben på 12,5 million kroner.

I tillegg og i samme periode ble kloakktanken innerst i båthallen rehabilitert og samtlige kloakkpumper på Kongen fornyet. Senere har hele det elektriske anlegget på Kongen blitt fornyet, likeså er ventilasjonsanlegget rehabilitert.

Historien om en båthavn i et juridisk farvann

«Sjøen for Alle» hadde som vi husker bygget og bekostet en kjørbar molo ut til Kongen. Moloen sto ferdig i 1987 og roklubben overtok eiendomsretten til moloen samme år. Dessuten hadde «Sjøen for Alle» anlagt en utvidet småbåthavn som besto av plasser langs moloen, i tillegg til en flytende del på moloens sørøstre side. Den flytende delen av småbåthavna og alt utstyr som var festet til moloen og som gjorde tjeneste for småbåthavna var «Sjøen for Alle» sin eiendom.

I korte trekk kan man si at «Sjøen for Alle» anla en ny kjørbar molo mellom land og Kongen mot at «Sjøen for Alle» fikk anledning til å drive en småbåthavn, og ha inntekter av denne i 25 år. Denne avtalen løp ut 31. desember 2011. Når det gjaldt anlegg og drift av småbåthavna, gjaldt dette for en begrenset periode. Det går fram av et sentralt punkt i avtalen mellom «Sjøen for Alle» og roklubben i avtalens punkt 7:

«Etter 25 skal det stå Christiania Roklub fritt, å reforhandle denne avtale, innlede forhandlinger med andre eller å avvikle båthavnen. «Sjøen for Alle» har førsterett på ellers like vilkår.

Om Christiania Roklub ønsker det skal «Sjøen for Alle», uten omkostninger for Christiania Roklub, fjerne småbåthavnen med alt utstyr, også det som er festet i broen.»

Sammen med etableringen av småbåthavna opprettet «Sjøen for Alle» et eget driftsselskap, «Norhavn AS» som sto for driften av havna på Kongen.

I 1993 solgte «Sjøen for Alle» alle aksjene i Norhavn AS til firmaet LIFI, et firma roklubben var kjent med. Eierne i LIFI var tidligere leietakere på Kongen.

Fram til 2005 leide Norhavn ut plasser i den flytende småbåthavna og langs moloen på åremål. Ingen avtale hadde varighet utover 31.desember 2011, som også var utløpspunkt for den opprinnelige avtalen roklubben hadde inngått med «Sjøen for Alle».

Fra 2006 endret Norhavn opplegget i den flytende delen av havna og gikk over til å selge bruksrett til båtplass til den enkelte båteier.

Lahellegrunnen AS hevdet at dette var i strid med avtalen, og gjorde Norhavn AS oppmerksom på, via advokat at de ville heve avtalen hvis ikke Norhavn AS ryddet opp i situasjonen. Roklubben ba samtidig om mer informasjon om salgene. Norhavn AS informerer etter en tid Lahellegrunnen om salgene som hadde funnet sted. Det var 45 salg i 2005 og 49 salg i 2006. Samtidig oppgir Norhavn AS hvilken informasjon som var blitt gitt båtplasskjøperne. Et sentralt punkt i avtalen mellom Norhavn AS og båtplasskjøperne var knyttet til at Norhavn AS solgte en rett til en spesifisert båtplass i anlegget, og setningen: «Retten gjelder så lenge anlegget består».

Samtidig med salgene hadde båtplasskjøperne etablert Norhavn Båtforening. Det gjorde at det relativt raskt oppsto en situasjon hvor det var tre parter, nemlig Norhavn AS, Norhavn Båtforening og roklubben. Båtforeningen gjorde et forsøk sent i 2007 på komme ut av tvisten. Forslaget gikk ut på at Lahellegrunnen skulle kjøpe anlegget for fem millioner kroner, og samtidig inngå en avtale med Norhavn Båtforening om leieavtale med 99 års varighet.

Lahellegrunnen aksepterte ikke forslaget, og i september 2007 reiste Lahellegrunnen voldgiftssak mot Norhavn AS og krevde heving av avtalen. Norhavn AS skulle i tillegg fjerne havnen og alt tilhørende utstyr.

Voldgiftsrettens dom forelå 1. april 2008 og den slo fast for det første at avtalen mellom roklubben og «Sjøen for Alle» fra 1987 omfattet hele småbåthavnen. Videre ble det konstatert at salget av båtplasser utgjorde mislighold av avtalen, og at manglende kommunikasjon fra Norhavn AS ovenfor kontraktsmotparten i forbindelse med salgene, fremsto som illojalt. Bakgrunnen for at voldgiften mente misligholdet ikke var vesentlig, var at Norhavn AS etter avtalen hadde rett til reforhandling og en fortrinnsrett til videre leie på ellers like vilkår. Heving av avtalen før utløpet av avtaletiden ville være uforholdsmessig tyngende for Norhavn AS, samtidig som at ulempene for Lahellegrunnen ved at avtalen ikke ble hevet umiddelbart, ikke ville være betydelig.

Avtalen måtte derfor løpe fram til 31.12.2011.

Etter voldgiftsrettens dom var det fortsatt kontakt mellom partene, og det ble diskutert flere forslag til løsning, uten at enighet ble oppnådd. Ikke bare var det nå i realiteten tre parter, men Norhavn Båtforening hadde innpå 100 medlemmer som alle hadde en stemme hver. Dette gjorde kontakt og diskusjon både treg og vanskelig.

Tidlig på året 2010 søkte Lahellegrunnen i markedet etter noen til å drifte båthavna etter 31. desember 2011. Det var flere interessenter som det ble forhandlet med, og etter at Norhavn AS sa fra seg retten til å tre inn i den fremforhandlede avtalen «på ellers like vilkår», ble det den 11. oktober 2010 inngått avtale om drift, forvaltning og vedlikehold av hele havna fra 1. januar 2012, med Norsk Marinadrift (NMD).

Norsk Marinadrift startet opp drift av den delen av havna som er knyttet til moloen fra 1. januar 2012. Det første året ble det fra roklubbens side investert nærmere fem millioner kroner i kloakkanlegg for de båtene som ligger nærmest permanent ved moloen. Dette anlegget muliggjør tømning av båtenes septiktanker og pumping inn på kommunens avløpsanlegg på land.

Norhavn AS stevnet så Lahellegrunnen for voldgiftsdomstolen 29. september 2010 for å få klarlagt innholdet i og rekkevidden av den opprinnelige avtalens punkt 7, hvor det heter:

«Etter 25 skal det stå Christiania Roklub fritt å reforhandle denne avtale, innlede forhandlinger med andre eller å avvikle båthavnen. «Sjøen for Alle» har førsterett på ellers like vilkår.»

Lahellegrunnen gikk i denne forbindelse til motsøksmål med krav om at Norhavn AS er uberettiget til å ha båthavna liggende utover avtalens opphør 31. desember 2011 og at Norhavn AS pålegges å fjerne småbåthavna innen denne dato.

Ny voldgiftsdom ble avsagt 9. mai 2011. I hovedsøksmålet ble Lahellegrunnen frifunnet. I motsøksmålet ble det direkte slått fast at Norhavn AS i forhold til Lahellegrunnen ikke hadde rett til å ha en flytende småbåthavn liggende sydøst for atkomstbroen etter 31. desember 2011, og at selskapet pliktet å fjerne småbåthavnen innen samme dato.

Båtplasskjøperne ble orientert om dommen og plikten til å fjerne

anlegget. Norhavn derimot påberopte seg sin rett til fortsatt å ha båthavn på stedet, uavhengig av avtalen med Lahellegrunnen.

Lahellegrunnen tilbød i juni 2011 båteierne som hadde inngått avtale om båtplass med Norhavn AS fortrinnsrett til båtplasser i det nye anlegget som skulle anlegges. Dette tilbudet ble ikke akseptert.

Norhavn Båtforening hadde søkt Oslo kommune i april 2010 om å få etablere et alternativt feste på kaikanten for ny atkomstbro når avtalen utløp i 2011. Oslo kommune ville den gang ikke ta stilling til saken.

Båtforeningen tok etter voldgiftsdommen igjen kontakt med Oslo kommune for å få et alternativt landfeste. Oslo kommune ga ikke tillatelse til det.

På grunn av konflikten mellom partene kunne ikke avtalen med Norsk Marinadrift effektueres slik som forutsatt. Norhavn fjernet ikke anlegget. Lahellegrunnen tok derfor ut begjæring om tvangsfullbyrdelse der det ble nedlagt påstand om at Norhavn AS skulle pålegges å fjerne småbåthavnen. Ved kjennelse av 4. januar 2012 avgjorde Oslo byfogdembete at Lahellegrunnen hadde rett til å fjerne deler av den eksisterende småbåthavna tilhørende Norhavn. Kjennelsen ble anket til Borgarting lagmannsrett som ved kjennelse av 5. mars 2012 besluttet at Lahellegrunnen fikk rett til å fjerne de deler av eksisterende småbåthavn som ikke var til hinder for andres bruk av båtplasser som de hadde kjøpt rett til å bruke. Lahellegrunnen fikk således rett til å fjerne den delen av havnen der det ikke var solgt plasser til båteiere.

Parallelt hadde båtplasskjøperne tatt ut søksmål for å få fastslått at deres rett til båtplass etter avtalen med Norhavn AS ek스팅verte de eventuelle rettighetene Lahellegrunnen måtte ha til området. Båtplassseierne tok ut stevning 5. desember 2011. I stevningen ble det nedlagt påstand om at saksøkerne hadde rett til å ha båt liggende i det eksisterende småbåtanlegget i Frognerkilen sørøst for Kongen. Lahellegrunnen begjærte seg frifunnet og tok ut motsøksmål for tingretten med påstand om erstatning for det tap Lahellegrunnen var påført ved at de ikke hadde kunne leie ut anlegget som følge av tvisten. Båtplasskjøperne påsto seg frifunnet fra erstatningskravet.

Rettsmekling ble forsøkt, men førte ikke fram. Hovedforhandling ble avholdt fra 11. til 13. juni 2012. Lahellegrunnen vant saken fullt ut, men ble ikke tilkjent saksomkostninger fordi retten mente det var særlig god grunn til å få saken prøvd, fordi den var tvilsom.

70 av båt plasskjøperne anket dommen inn for Borgarting lagmannsrett. Lahellegrunnen tok til motmæle og krevde anken forkastet, dog slik at det i motsøksmålet for lagretten ble krevet erstatning for sesongen 2013, det vil si for perioden etter tingrettens dom. Hovedforhandling i lagretten startet 22. januar 2014 og dom ble avsagt 19. mars 2014. Som for tingretten ble Lahellegrunnen ansett for i det vesentlige å ha vunnet hovedsøksmålet fullt ut, men som tingretten finner lagretten ut at det er tungtveiende grunner for å fritta den ankende part saksomkostninger. Retten uttaler at det har vært tvil om de rettslige spørsmålene i saken og at de ankende parter derfor hadde grunn til å anke tingrettens avgjørelse. Dommen ble også avsagt under dissens.

Det faktum at saken hadde skapt dissens i lagretten kunne tale for at båt plasskjøperne ville anke til høyesterett. Lahellegrunnen hadde vunnet i to rettsinstanser og mente de hadde relativt gode forhandlingskort ovenfor båt plasskjøperne i de forhandlingene som ble startet opp umiddelbart etter at lagretten hadde avsagt dom. Forhandlingene dreide seg om å fastsette hvilke økonomiske betingelser båt plasskjøperne skulle ha i en fremtidig havn eid fullt ut av roklubben, og hvilken verdi den flytende havna ville ha hvis den ble overført til roklubben. Diskusjonen gikk fram og tilbake.

Båt plasskjøperne anket saken til Høyesterett 30. april 2014. Lagmannsrettens dom ble påanket i sin helhet, både rettsanvendelse og i noen grad bevisvurderingen. De ankende parter påstod at de hadde ervervet varige rettigheter og at disse rettighetene ekstingverte roklubbens rettigheter. Av de 71 ankende parter for lagmannsretten var det 67 parter som anket for Høyesterett. Lahellegrunnen innga avledet anke hvor erstatningskrav ble fremmet og hvor det ble fremlagt bilder for å vise roklubbens tilstedeværelse på Kongen. Motpartens skriv til Høyesterett hadde nemlig inneholdt en litt spesiell uttalelse: *«De ankende parter var klar over at roklubben holdt til på Kongen, men det følger ikke av det at roklubben også var eier av eiendommen. Tvert imot er det ganske fjernt å tenke seg at et lite idrettslag skal eie næringseiendom i denne prisklassen»*.

Forhandlingsutvalget, Øyvind Brøymer, Jan Hultgren og Jon Moberg, hadde vært gjennom to runder i voldgiften, én i tingretten og én i lagmannsretten, alle tre hadde vært medlemmer i denne klubben i rundt femti år, og valgte å overse at man i motpartens øyne representerte «et lite idrettslag».

Fram til sommeren og så lenge saken lå i ankeutvalget til Høyesterett fortsatte forhandlingene med båt plasskjøperne.

Ankeutvalget i Høyesterett besluttet 26. juni 2014 at anken ikke ble tillatt fremmet for Høyesterett. Ankeutvalget fant enstemmig ut at verken avgjørelsens betydning utenfor den foreliggende sak eller andre forhold tilsa at saken ble fremmet for Høyesterett.

Det hadde vært en lang og krevende runde i rettsapparatet. Den hadde kostet roklubben drøye 4,5 millioner kroner i advokathonorar, gått over en periode på nesten seks år og forhandlingsutvalget hadde brukt mye tid på saken.

Heller ikke sommeren 2014 ble havna fylt opp av båter. Båt plasskjøperne fikk lov til å ligge ut kalenderåret og forhandlingene fortsatte om overtagelse av den flytende havna. I september kom man til enighet med båt plasskjøperne om at Lahellegrunnen overtok den flytende havna for 300.000 kroner. Utover høsten ble bølgebryteren byttet ut, og i løpet av våren 2015 var den flytende delen av havna oppgradert med strøm og vann. Forhandlingsutvalget hadde månedlige oppfølgingsmøter med Norsk Marinadrift og hele havna var leid ut i god tid før sesongen 2015. Av ukjente grunner gikk Norsk Marinadrift konkurs i september 2015. Jan Hultgren påtok seg da oppgaven med å drifte havna, både kommersielt og teknisk, på samme måte som han har driftet eiendommen Kongen kommersielt og teknisk i nærmere 30 år.

Fram til sommeren og så lenge saken lå i ankeutvalget til Høyesterett fortsatte forhandlingene med båt plasskjøperne.

Ankeutvalget i Høyesterett besluttet 26. juni 2014 at anken ikke ble tillatt fremmet for Høyesterett. Ankeutvalget fant enstemmig ut at verken avgjørelsens betydning utenfor den foreliggende sak eller andre forhold tilsa at saken ble fremmet for Høyesterett.

Det hadde vært en lang og krevende runde i rettsapparatet. Den hadde kostet roklubben drøye 4,5 millioner kroner i advokathonorar, gått over en periode på nesten seks år og forhandlingsutvalget hadde brukt mye tid på saken.

Heller ikke sommeren 2014 ble havna fylt opp av båter. Båt plasskjøperne fikk lov til å ligge ut kalenderåret og forhandlingene fortsatte om overtagelse av den flytende havna. I september kom man til enighet med båt plasskjøperne om at Lahellegrunnen overtok den flytende havna for 300.000 kroner. Utover høsten ble bølgebryteren byttet ut, og i løpet av våren 2015 var den flytende delen av havna oppgradert med strøm og vann. Forhandlingsutvalget hadde månedlige oppfølgingsmøter med Norsk Marinadrift og hele havna var leid ut i god tid før sesongen 2015. Av ukjente grunner gikk Norsk Marinadrift konkurs i september 2015. Jan Hultgren påtok seg da oppgaven med å drifte havna, både kommersielt og teknisk, på samme måte som han har driftet eiendommen Kongen kommersielt og teknisk i nærmere 30 år.

Snipp snapp snute, så ...

I over nitti år har roere gått over moloen, lagt byen bak seg, satt båter på vannet og rodd, fra et klubbhus med vann på alle kanter.

Da Fegth gikk over moloen første gang var den nærmere 230 meter lang, den startet i inngående kjørebane på E18, - i dag er den bare 155 meter lang, men til gjengjeld litt bredere og kjørbare.

Klubben oppnådde å få bli i Frognerkilen. Ja, ikke bare har man fått bli i Frognerkilen, men eier et stykke sjøbunn midt i den samme kilen, noe man antagelig er alene om.

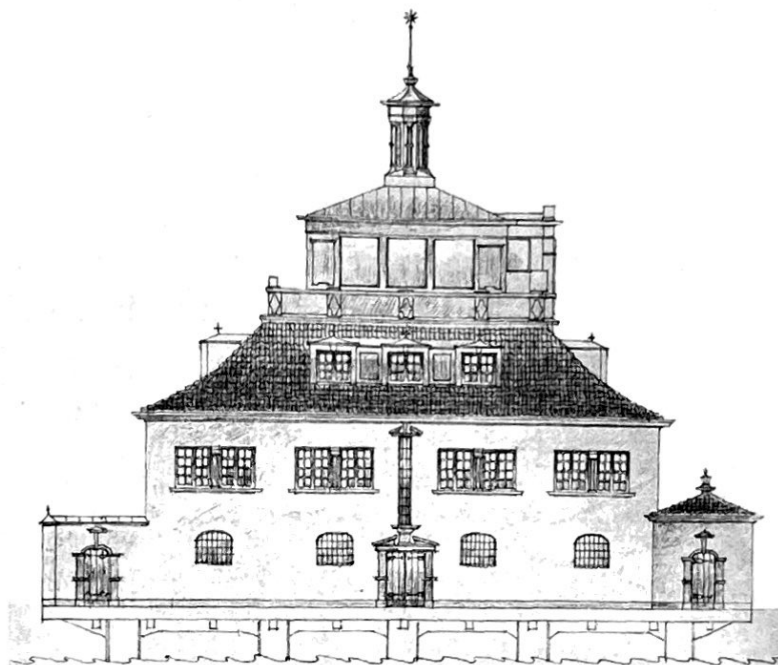
Både huset med vann på alle kanter og atkomsten eies av roklubben fullt ut i dag og det gir inntekter, inntekter som gjør at roerne kan beholde Kongen, klubbhuset sitt.

ARKITEKT O. SVERRE'S

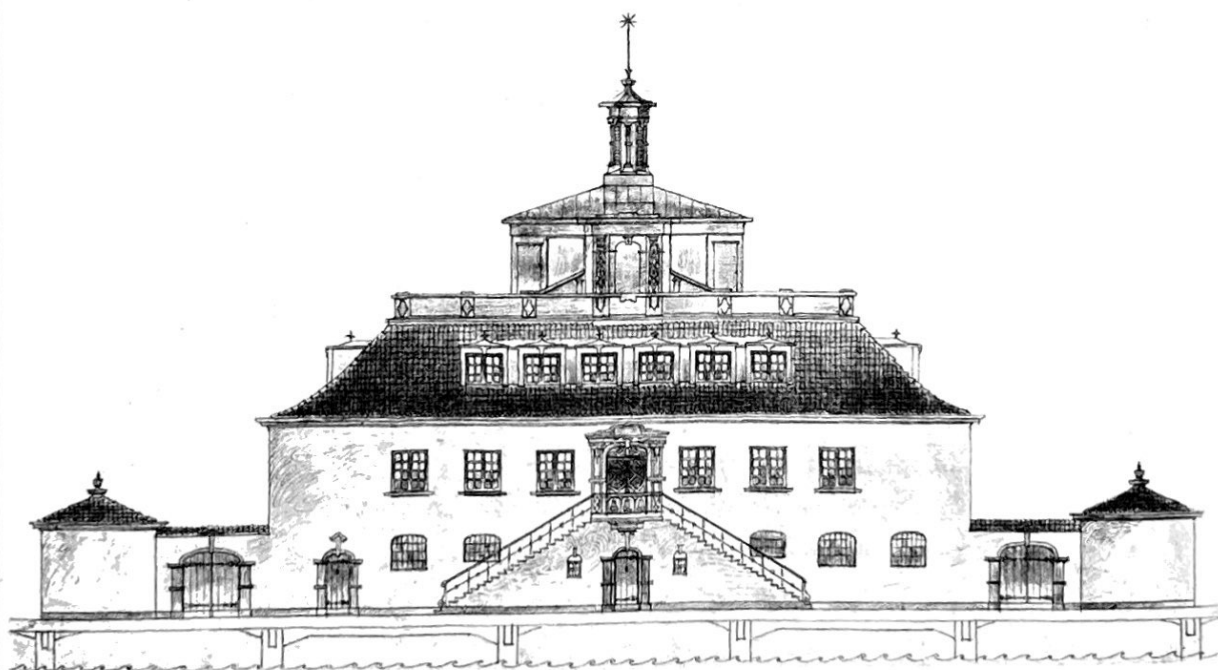
FASADER AV KLUBHUSET

MED TERRASSER OG PAVILLIONER

Maalestokken vil fremgaa
av de paa grundplanerne
indtegnede maal.

FASADE UT FJORDEN

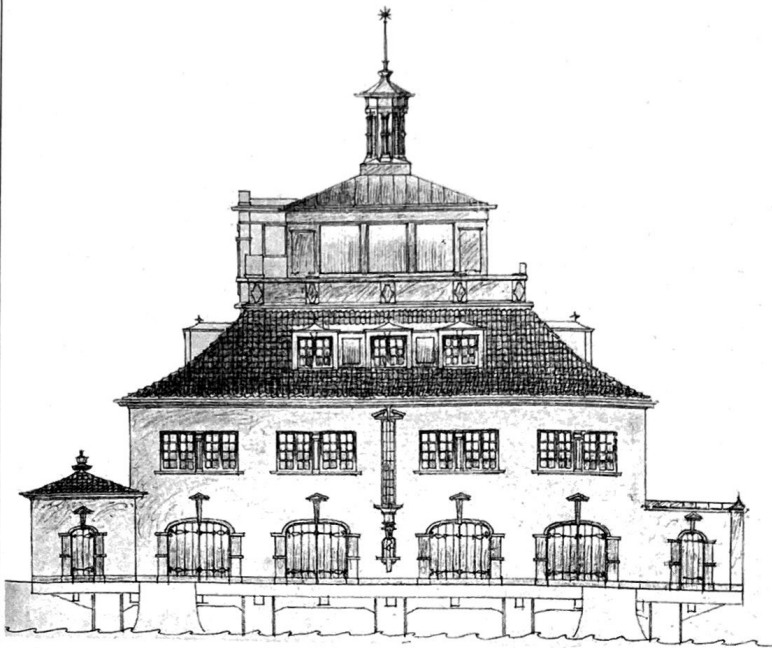

FASADE MOT STRANDPROMENADEN

ARKITEKT O. SVERRE'S

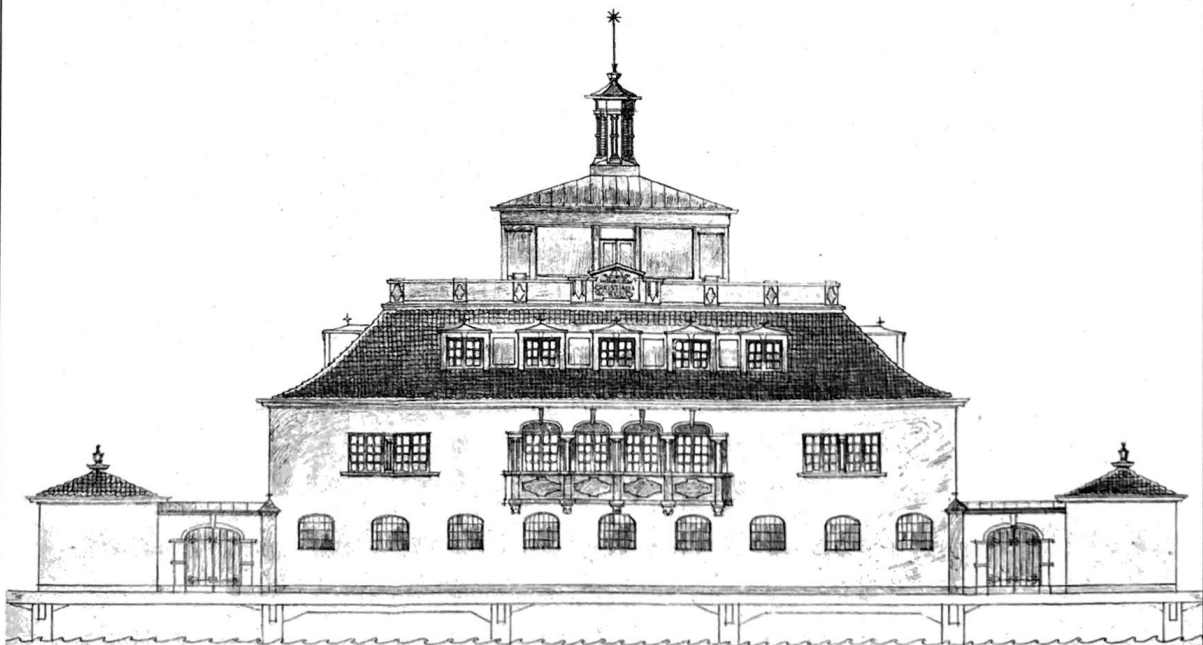
FASADER AV KLUBHUSET

MED TERRASSER OG PAVILLIONER

FASADE IND FROGNERKILEN

Maalestokken vil fremgaa
av de paa grundplanerne
indtegnede maal.

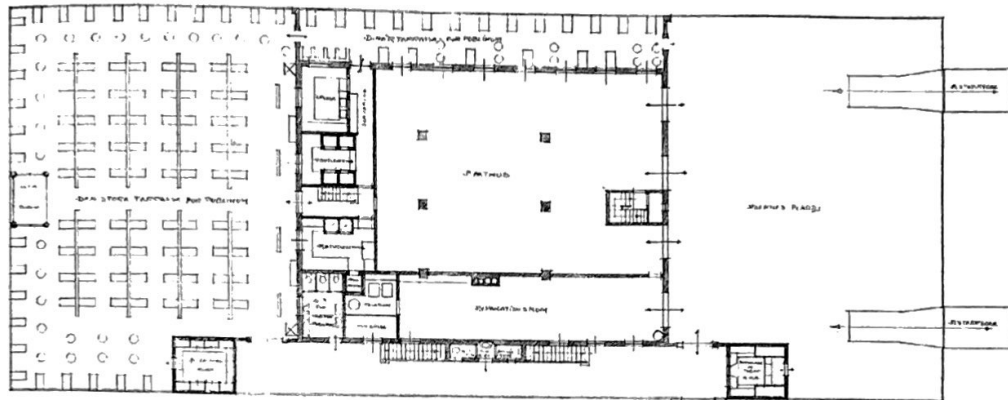

FASADE MOT BYGDØ

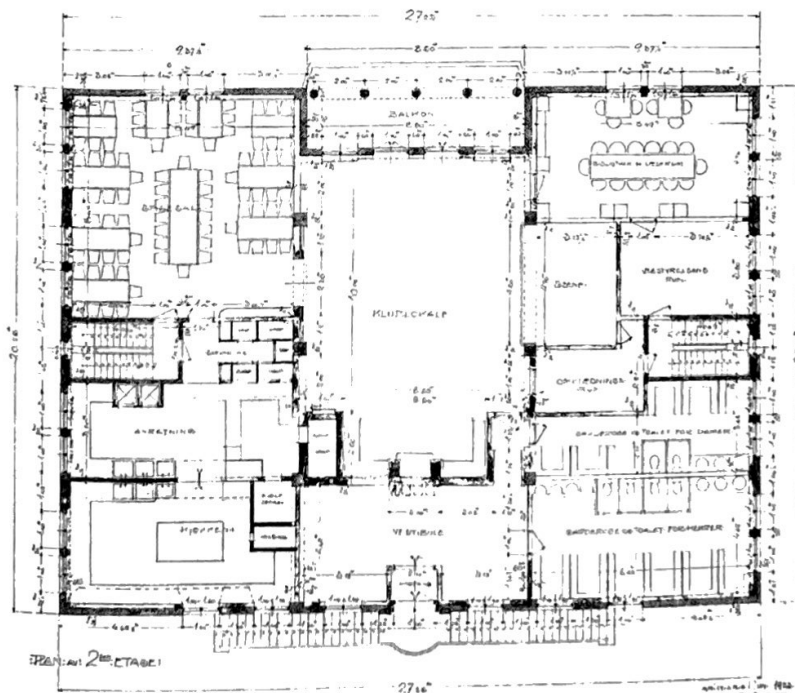
ARKITEKT O. SVERRE'S

GRUNDPLANER AV KLUBHUSET

MED TERRASSER OG PAVILLIONER

PLAN AV 1STE ETAGE
MED TERRASSER OG PAVILLIONER

PLAN AV 2DE ETAGE

MED TERRASSER OG PAVILLIONER

Klubbhuset til Christiania Roklub fikk navnet Kongen allerede før det var bygget. Det var som en pendant til Dronningen, som allerede var bygget på Bygdøysiden at huset fikk sitt navn.

Om navnet var aldri så klart så var det mange, ikke minst bygningsmyndighetene som hadde meninger om hvordan bygget skulle se ut, for bygningen ble spådd å få en fremtredende plass i bybildet. Og bygget ble raskt kjent i byen.

Mest kjent ble det som restaurant Kongen. Huset ble bare i liten grad knyttet til Christiania Roklub og det er mindre kjent at huset ble bygget ved hjelp av innsamlede midler blant medlemmene i Christiania Roklub, som deres klubbhus.

Innvielsen av klubbhuset i 1925 var et storstilt høydepunkt. I ettertid har riktignok ikke dette monumentale byggverket, med vann på alle kanter, som hviler på 40 pilarer, forankret på et undervannsskjær i Frognerkilen, bare vært kilde til stolthet og glede. Det har også vært årsak til en rekke problemer og bekymringer, særlig av økonomisk art.

Dette er en historie om Christiania Roklub og klubbhuset deres.

